శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద ర్చా ప్ర క ర ణ మ్

(అనుక్రమణికా)

ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం శ్రీలక్ష్మీవల్లభారమ్భాం విఖనోమునిమధ్యమామ్।
అస్మదాచార్యపర్యన్తాం వన్దే గురుపరమ్పరామ్॥
శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్।
తస్మై సమస్తవేదార్థవిదే విఖనసే నమః.॥

హరిః ఓం అథ విష్ణోర్నిత్యార్చనావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః. అర్చకో నిత్యకర్మాణి చ కృత్వా షడక్షరేణ పద్మాక్షతులసీదామానిధారయన్ **'ఓం విష్ణవే నమః'** * కేశవాదిద్వాదశ నామభిరూర్ధ్వపుణ్డ్రాణి ద్వాదశకుర్యాత్సోత్తరీయోష్ణీషాఙ్గులీయక ఉభయపవిత్రం ధారయన్ 'ప్రతద్విష్ణు' రితి దేవాలయం ద్విః ప్రదక్షిణీకృత్య

ఓం ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః।
యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా॥

విమానమితి విమానం నమస్కృత్య

ఓం విమానం ప్రపద్యే। **ఓం విష్ణుమయం ప్రపద్యే।**
ఓం దేవావాసంప్రపద్యే। **ఓం వైకుణ్ఠోద్భవం ప్రపద్యే।**

---

*ఓం కేశవాయ నమః, ఓం నారాయణాయ నమః, ఓం మాధవాయ నమః, ఓం గోవిన్దాయ నమః, ఓం విష్ణవే నమః, ఓం మధుసూదనాయ నమః, ఓం త్రివిక్రమాయ నమః, ఓం వామనాయ నమః, ఓం శ్రీధరాయ నమః, ఓం హృషీకేశాయ నమః, ఓం పద్మనాభాయ నమః, ఓం దామోదరాయ నమః. **శిరసి** ఓం వాసుదేవాయనమః. ఓం శ్రియైనమః, ఓం అమృతోద్భవాయై నమః, ఓం కమలాయై నమః, ఓం లోకసున్దర్యై నమః, ఓం విష్ణుపత్న్యై నమః, ఓం వైష్ణవ్యై నమః, ఓం వరారోహాయై నమః, ఓం హరివల్లభాయై నమః, ఓం శార్ఙ్గిణ్యై నమః, ఓం దేవదేవికాయై నమః. ఓం మహాలక్ష్మ్యై నమః, ఓం సురసున్దర్యై నమః,**శిరసి** ఓం మహాలక్ష్మ్యై నమః.

ద్వారస్య దక్షిణభాగే మణికం ప్రపద్య ఇతి మణికం ప్రణమ్య

ఓం మణికం ప్రపద్యే। మహాబలం ప్రపద్యే।
విమలంప్రపద్యే। ద్వారపాలకం ప్రపద్యే।

యన్త్రికాం నిరస్తం రక్షేత్యాదాయ

ఓం నిరస్తగ్ం రక్షో నిరస్తో౾ఘశగ్ంసో నిరస్తా అరాతయః।
సనోమా దేవా రక్షధ్వమ్॥

హిరణ్యపాణిమితి కవాటే సంయోజ్య

ఓం హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముపహ్వాయే।
స చేత్తా దేవతాపదమ్॥

దివం వివృణోత్వితి కవాటావుద్ఘాటయతి.

ఓం దివం వివృణోతు దివి స్వర్గం పిహితద్వారం వివృణోతు।
దివ్యన్తరిక్షే దేవతానాగ్ం సాప్సరోగణమభిదర్శయతామ్॥

ప్రబోధనవాద్యాదిభిః ప్రబోధ్యమానే భగవతి ద్వారదేవైరనుజ్ఞాతో దక్షిణేన పదాన్తః ప్రవిశ్య ఓం భువజ్ఞౌయనమః ఇతి ద్వారదేవం నమస్కృత్య అతోదేవాదినా దేవస్య ముఖం సమభివీక్ష్య ప్రణమ్య

ఓం అతో దేవా అవన్తు నోయతో విష్ణుర్విచక్రమే। పృథివ్యాస్సప్తధామభిః॥
ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥
త్రీణి పదావిచక్రమే విష్ణుర్గోపాఅదాభ్యః। తతో ధర్మాణి ధారయన్॥
విష్ణోః కర్మాణిపశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే। ఇంద్రస్యయుజ్యస్సఖా॥
తద్విష్ణోఃపరమం పదగ్ం సదా పశ్య న్తి సూరయః। దివీవ చక్షురాతతమ్॥
తద్విప్రాసోవిపన్యవో జాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే। విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్॥

శామ్యన్తు ఘోరాణీతి దక్షిణేన పాణినా వామే త్రిస్సంతాడ్య

శామ్యన్తు ఘోరాణి। శామ్యన్తు పాపాని। శామ్యన్తు ఈతయః। శుభాని వర్ధన్తామ్। వర్ధన్తాం శుభాని॥

---

* ప్రణవైరిత్యనుమేయాకరమ్.

* ప్రణవైర్బలమన్త్రేణ విబోధ్య బలమన్త్రేణ భగవన్తం ప్రార్థయేత్

ఓమ్। ఓమ్। ఓమ్। భగవతో బలేన। భగవతో వీర్యేణ। భగవతస్తేజసా।

భగవతః కర్మణా। భగవతానుగృహీతో। భగవతానుధ్యాతో।

భగవత్కర్మ కరిష్యామి। తద్భగవాననుమన్యతామ్॥

ద్వారాగ్రే గవాదీన్ సంస్థాప్య దేవస్య కర్పూర నీరాజనం కృత్వా తత్తన్మన్త్రైర్దర్శయేత్.

1. గోదర్శనమ్ –

ఓం ఆగోదానాత్పరేదిదం బ్రాహ్మీయంబ్రహ్మనిర్మితమ్।

సూక్తం తత్పారమాత్మికమాత్మా దేవానామజరోమరేశః॥

సంపుల్లాగ్రే+పుణ్డరీకస్తాలార్ధాయామో రక్తనేత్రః।

శఙ్ఖస్ఫటిక సఙ్కాశస్తేషాన్దేవానామన్తరాసీదన్తరాత్మా॥

అజితో దేవో యక్షాణాం విద్యాధరాణాం గన్ధర్వాణామన్తరాత్మా బ్రహ్మణ

శ్చా న్త రాత్మా। బ్రాహ్మికో రౌద్రిక ఉదానక స్సమనుష్యాణామ్ రౌక్మో

రుక్మోవా॥ అఙ్గుష్ఠమాత్రో హృదయే సన్నివిష్టస్తస్థ షామన్తరాత్మా।

అగ్నిరావిష్టో యద్రూపం తస్య ప్రవా అసి స జీవ ఇత్యభిశస్యతే॥

2. గజదర్శనమ్ –

ఓం ఇన్ద్రస్యత్వా వజ్రేణాభ్యుపవిశామి వహకాలే వహశ్రియం మాభీర్వహా।

హస్త్యసి హస్తియశసమసి హస్తివర్చసమసి హస్తి వర్చస్వీ భూయసం॥

3. అశ్వదర్శనమ్ –

ఓం అశ్వోఽసి హయోఽస్యత్యోసి నరోస్యర్వాసి సప్తిరసి వాజ్యసి

వృషాఽసి నృమణాఅసి యయుర్నామాస్యాదిత్యానాం పత్వాఽన్విహి ॥

4. ఆదర్శ దర్శనమ్ –

ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం॥

గోక్షీరం చ ధారోష్ణం నివేద్య, దేవం శయనాదుత్థాప్య, భూః ప్రపద్య ఇతి ప్రణమ్య, పరం రంహ ఇతి పీఠాదాదాయ, భూరసీతి జీవస్థానే ప్రతిష్ఠాపయతి.

\+ పుణ్డరీకేనివిషః (పా)

ఓం భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే
విరాజమానం తమజం ప్రపద్యే। తేజోమయం తేజసామప్యగమ్యగ్ం
సర్వాత్మానం తమసః పారభూతంభూత్వావిశ్వం పాతి యస్తం ప్రపద్యే॥
ఓం విష్ణుం ప్రపద్యే।
ఓం పురుషం ప్రపద్యే। ఓం సత్యం ప్రపద్యే।
ఓం అచ్యుతం ప్రపద్యే। ఓం అనిరుద్ధం ప్రపద్యే।
ఓం పరం రంహా ఆస్థాస్యే। గారుడంరంహా ఆస్థాస్యే।
గారుత్మన్తం రంహా ఆస్థాస్యే। సర్వంసర్వరంహోవైష్ణవమహామాస్థాస్యే।
ఓం భూరసి భూఃప్రతిష్ఠిత్యై। భువో౽సి భువః ప్రతిష్ఠిత్యై।
సువరసి సువఃప్రతిష్ఠిత్యై। భూర్భువస్సువరసిసువః ప్రతిష్ఠిత్యై॥
సానన్ద స్సర్వేషామన్తరాత్మాభవ।పూతఃపూతాన్తరాత్మాభవ॥
పుణ్యఃపుణ్యా న్తరాత్మాభవ। బ్రహ్మబ్రహ్మో న్తరాత్మాభవ॥
ఓం విష్ణుం ప్రతిష్ఠాపయామి। ఓం పురుషం ప్రతిష్ఠాపయామి।
ఓం సత్యం ప్రతిష్ఠాపయామి। ఓం అచ్యుతం ప్రతిష్ఠాపయామి।
ఓం అనిరుద్ధం ప్రతిష్ఠాపయామి।

అనుజ్ఞాతశ్శిష్యో దీపానుద్దీప్య దుహతాం దివమితి ఘటమాదాయ నదీతటాకకూపానామలాభే పూర్వస్యోత్తరముపతిష్ఠేత.

* ఓం ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోపఘ్నం నిర్ ఋతిం మమ।
పశూగ్ంశ్చమహ్యామావహ జీవనఞ్చదిశోదశ॥
ఓం దుహతాం దివమిత్ర స్సవితేమాం దుహతాం మేదినీమ్।
తదుభయం ప్రజానాం నిరీతయే నిరుద్వేగాయ॥

ఆద్యమభిగృహ్ణామీత్యాధావం పూరయిత్వా

ఓం ఆద్యమభిగృహ్ణామి నారమభిగృహ్ణామి తోయమభిగృహ్ణామ్యమృత

* ఉద్దీప్యమన్త్రః ఆర్షేషు న వర్తతే. పాక్షికో౽యం మన్త్రః "శుక్రాజ్యోతిశ్చ దేవానాం తేజశ్చ సతతప్రభః ప్రభాస్వరో మహాతేజా దీపో౽యం ప్రతిగృహ్యతామ్" [illegible] దీపమన్త్రేణాపి [illegible].

మభిగృహ్ణామి। సత్రిదివం యద్భూత్యం తద్బ్రాహ్మంతోయమభిగృహ్ణామి॥

కుంభముఖే వస్త్రఖణ్డేనాచ్ఛాద్యోర్ధ్వపుణ్డ్రపల్లవకుశకూర్చాదినాలఙ్కృత్య, అర్వాఞ్చమిన్ద్రమితి గజే శిరసి బాహ్వోర్వానిక్షిప్య, సర్వవాద్య సంయుక్తం సర్వాలఙ్కారసంయుతం గ్రామమాలయంవా [1]స్వస్తివాచనైః ప్రదక్షిణీకృత్య

ఓం అర్వాఞ్చమిన్ద్రమముతో హవామహే యో గోజిద్ధనజిదశ్వజిద్యః।
ఇమన్నో యజ్ఞం విహవే జుషస్వాస్య కుర్మో హరివో మేదినం త్వా॥

ఓం [1]స్వస్తినో మిమీతామశ్వినాభగస్స్వస్తి దేవ్యదితిరనర్వణః।
స్వస్తి పూషా అసురో దధాతు నస్స్వస్తిద్యావాపృథివీ సుచేతునా॥
స్వస్తయే వాయుముపబ్రవామహై సోమం స్వస్తిభువనస్య యస్పతిః।
బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవన్తు నః॥
విశ్వేదేవా నో అద్యా స్వస్తయే వైశ్వానరో వసురగ్నిస్స్వస్తయే।
దేవా అవన్త్వృభవస్స్వస్తయే స్వస్తినో రుద్రః పాత్వంహసః॥
స్వస్తిమిత్రావరుణా స్వస్తిపథ్యే రేవతీ।
స్వస్తిన ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ స్వస్తినో అదితేకృధి॥
స్వస్తిపన్థామనుచరేమ సూర్యాచన్ద్రమసావివ।
పునర్దదతాఘ్నతా జానతాసఙ్గమేమహి।
స్వస్త్యయనం తార్క్ష్యమరిష్టనేమిం మహద్భూతం వాయసం దేవతానామ్।
అసురఘ్నమిన్ద్రసఖం సమత్సుబృహద్యశోనావమివారుహేమ॥
అంహోముచమాఙ్గీరసంగయఞ్చ స్వస్త్యాత్రేయంమనసాచతార్క్ష్యమ్।
ప్రయతపాణిశ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తిసమ్బాధేష్వభయం నో అస్తు॥

ఓం కనిక్రదజ్జనుషం ప్రబ్రువాణ ఇయర్తి వాచమరితేవనావమ్।
సుమఙ్గలశ్చ శకునే భవాసి మాత్వాకాచిదభిభావిశ్వ్యావిదత్॥
మాత్వాశ్యేన ఉద్వధీన్మాసుపర్ణోమాత్వా విదధిషుమాన్వీరోఅస్తా।

1. స్వస్తివాచనమన్త్రా ఇమేయథోచితం సఙ్గ్రాహ్యాః, పాక్షికోఽయం ప్రకారః.

పిత్ర్యామనుప్రదిశం కనిక్రదత్సుమఙ్గళో భద్రవాదీవదేహ।
అవక్రన్ద దక్షిణతో గృహాణాం సుమఙ్గళో భద్రవాదీ శకున్తే।
మానస్తేన ఈశతమాఽఘశంసో బృహద్వదేమవిదథే సువీరాః॥
ప్రదక్షిణిదభిగృణన్తి కారవోవయోవదంత ఋతుథా శకున్తయః।
ఉభేవాచౌ వదతి సామగా ఇవ గాయత్రంచ త్రైష్టుభఞ్చానురాజతి॥
ఉద్గాతేవశకునేసామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శంససి।
వృషేవ వాజీ శిశుమతీరపీత్యా సర్వతో నశ్శకునే భద్రమావద
విశ్వతో నశ్శకునేపుణ్యమావద।
ఆవదం స్త్వం శకునే భద్రమావద తూష్ణీమాసీనస్సుమతిం చికిద్ధినః॥
యదుత్పతన్వదసి కర్కరిర్యథాబృహద్వదేమ విదథే సువీరాః।
దేవీంవాచమజనయన్త దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదన్తి।
సా నో మన్ద్రేషమూర్జం దుహానా ధేనుర్వాగస్మానుపసుష్టుతైతు॥
ఆ నో భద్రాఃక్రతవో యంతువిశ్వతోఽదబ్ధాసో అపరితాస ఉద్భిదః।
దేవానో యథాసదమిద్వృధే అసన్నప్రాయువో రక్షితారో దివేదివే॥
దేవానాంభద్రాసుమతిర్ఋజూయతాం దేవానాం రాతిరభినోనివర్తతామ్।
దేవానాం సఖ్యముపసేదిమా వయం దేవాన ఆయుః ప్రతిరన్తు జీవసే॥
తాన్పూర్వయా నివిదాహూమహేవయం భగం మిత్ర మదితిం దక్షమస్రిధమ్।
అర్యమణం వరుణం సోమమశ్వినా సరస్వతీ నస్సుభగామయస్కరత్॥
తన్నో వాతోమయో భువాతు భేషజం తన్మాతా పృథివీ తత్పితా ద్యౌః।
తద్గ్రావాణస్సోమసుతో మయో భువస్తదశ్వినా శృణుతంధిష్ణ్యాయువమ్॥
తమీశానం జగత స్తస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వమవసేహూమహే వయమ్।
పూషా నో యథా వేద సామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే॥
స్వస్తిన ఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవా స్స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః।
స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిస్స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥
పృషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతరశ్శుభం యావానో విదథేషు జగ్మయః।
అగ్నిజిహ్వా మనవ స్సూరచక్షసో విశ్వేనో దేవా అవసాగమన్నిహ॥

భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాభద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః।
స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాంసస్తనూభి ర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః॥
శతమిన్ను శరదో అన్తి దేవా యత్రానశ్చక్రా జరసం తనూనామ్।
పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మానోమధ్యారీరిషతాయుర్గన్తోః॥
అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్ష మదితిర్మాతా సపితా సపుత్రః।
విశ్వేదేవా అదితిః పఞ్చజనా అతిదిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్॥

సోమం రాజానమిత్యాలయే స్నానశాలాయాం కుంభం సన్న్యస్య

ఓం సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే।
ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్॥

ధారాస్వితి కుశైరప్పవిత్రేణవోత్పూయ

ఓం ధారాసుసప్తసు చ మానసేషు సరస్సరిత్సు పరిపూరితేషు।
అపోభిగృహ్ణాన్ ప్రతిపాదయిష్యే గృణోమిధత్తాగ్ం సుచిరగ్ం సుశర్మా॥

ఏలోశీరాగురుగన్ధాద్యైర్వాసయిత్వేదమాపశ్శివా ఇత్యభిమన్త్ర్య[1]

ఓం ఇదమాపశ్శివాశ్శివతమాశ్శాన్తాశ్శాన్తతమాశ్శుభాశ్శుభతమాః
పూతాః పూతతమాః పుణ్యాః పుణ్యతమా మేధ్యా మేధ్యతమా అమృతా
అమృతరసాః। పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణపూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

అవధూతమితి గర్భాలయాదిసర్వత్ర ప్రదక్షిణం మార్జన్యాసమ్మార్జయిత్వా పాంస్వాదీన్ పరిహృత్య

ఓం అవధూతగ్ం రక్షోఽ వధూతా అరాతయః।
అవధూతస్సోఽస్తి యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యఞ్చ వయం ద్విష్మః॥

ఆశాసుసప్త ఇతి కిఞ్చిద్గోమయయుక్తసుగన్ధితోయైః ప్రోక్ష్యోపలిప్య పఞ్చగవ్యైశ్చ ప్రోక్ష్య

ఓం ఆశాసు సప్తస్వపి కణ్టరేఖా ఆపస్సమగ్రాస్సముదావహామి।
సోమాగ్ని సూర్యామృతపుష్కరీణా మాపస్సమావాహ్యపురస్కరిష్యే॥

---

[1] అధివాసనాభిమన్త్రణయోర్మన్త్రావృత్తిః

పైష్ట్యాదినా భూమిమలంకృత్య

ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

ఆమావాజస్యేతి సర్వోపకరణాని ప్రోక్ష్య విధినా హవీంషి చోపదంశాంశ్చ పచేత్.

ఓం ఆమావాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదా ద్యావా పృథివీ విశ్వశమ్భూ।

ఆమాగన్తాం పితరా మాతరా చామా సోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్॥

[1]అర్చకః పుణ్యాహం కృత్వా

ఓం ధారాసు సప్తసు.

సర్వోపకరణాని శుచీవోహవ్యా ఇతి ప్రోక్ష్య

ఓం శుచీవోహవ్యా మరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ంహినోమ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః।

ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయఇచ్ఛుచిజన్మానశ్శుచయః పావకాః॥

అహమేవేదమితి దేవమనుమాన్య[2]

ఓం అహమేవేదం కరిష్యామి విభోః కర్తుంనిధాస్యతి।

కరిష్యామ్యత్ర యత్కి ఞ్చిత్తన్మే దేవోఽనుమన్యతామ్॥

నశ్యన్తి జగతామితి దేవస్య నిర్మాల్యం సంశోధ్య సంరక్ష్య

ఓం నశ్యన్తి జగతామీతయో నిరస్తః పరావసుస్సహ పాప్మనా॥

అహమేవేదమితి పీఠనిర్మాల్యం వ్యపోహ్య

ఓం అహమేవేదం కరిష్యామి విభోః కర్తుం నిధాస్యతి।

కరిష్యామ్యత్ర యత్కిఞ్చిత్తన్మే దేవోఽనుమన్యతామ్॥

పూతస్తస్యేతి వేదిమద్భిస్సుసంశోధ్య

ఓం పూతస్తస్య పారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహీయతే।

మహద్భిస్సోఽమ్భసోర్భువనయోర్గమనయోర్మధ్యయోర్విభవయోర్దేవ

1. శుభతిథౌ, భగవదారాధనాఙ్గసర్వోపకరణశుద్ధ్యర్థం పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే. ఇతి సఙ్కల్పః, పాక్షికమిదం పుణ్యాహవాచనమ్. తథాచోదనాత్.

2. మరీచిః 'అహమేవేదమితి దేవమనుమాన్య' ఇతి.

మభిసంజాతమపి బ్రహ్మా సదా వేదాఽస్తు యశో మహాన్యశో
మహాద్యుతిర్మహామతిర్మహాన్ పురుషోస్తు సదాశివః॥
(భూరగ్నయే చ పృథివ్యైచమహతే చ నమో భువో వాయవే చా న్తరిక్షాయ
చ మహతే చ నమస్సువరాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ నమో
భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చమహతే చ నమః॥
(భూర్భువస్సువః)

నారాయణాయ విద్మహేఇతి ధ్రువస్య పాదపుష్పం పఞ్చభిర్మూర్తిభి ర్దద్యాత్.

ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥ ఓమ్ విష్ణవే నమః॥
ఓమ్ పురుషాయ నమః॥ ఓమ్ సత్యాయ నమః॥
ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః॥ ఓమ్ అనిరుద్ధాయ నమః॥

పర్యుషితతోయ పుష్పమాల్యాదీన్ సేనాధిపతిపీఠే సంయోజ్య విష్వక్సేనమితి విష్వక్సేనమభ్యర్చ్య (తథా శ్రీభూమ్యోర్నిర్మాల్య మాదాయ సూత్రవతీజయామర్చయిత్వా) అన్యేషాం బహిర్విసృజతి. *

ఓం విష్వక్సేనం ప్రపద్యే। ఓం శాన్తంప్రపద్యే।
ఓం హరంప్రపద్యే। ఓం అమితం ప్రపద్యే।
ఓం (నిత్యానపాయినంప్రపద్యే) ఓం(సూత్రవతీంప్రపద్యే).

పుష్పగన్ధధూపదీపాగురు కోష్ఠాశీరాదీన్ ఘృతతైలఛత్రచామరవ్యజనాదర్శ

---

* అత్రఖిలాధికారేభృగుః సేనేశస్యైవనిర్మాల్యమాదాయ ప్రయతాత్మవాన్। విష్వక్సేనం సమాసాద్య పూజయేత్తు యథావిధి॥ నిర్మాల్యమన్య దేవానాం శిష్య ఏవసమాహరేత్। ఆనాయ్యతు విసృజ్యైవ [illegible] ప్రక్షాళ్య చాచమేదితి॥

* "విష్వక్సేనం సుసంపూజ్య పార్షదాన్యాంత్సుపూజయే" దితిభార్గవయజ్ఞాధికా[illegible] [illegible] పరిషద్దేవానామర్చనం తత్రైవ విధీయత ఇతి పక్షాన్తరమ్

(న)నీరాజనకుంభ సన్ధ్యారక్షాదీపపాత్ర శఙ్ఖభేరీకాహలాదీన్వాద్యవాదక నర్తకగాయకాదీన్ సమ్భృత్య స్త్రీశూద్రపతితపాషణ్డవేదదూషక దుశ్శీల భ్రాన్తమాంద్యతైలాభిషిక్త కుష్ఠ్యున్మాద్యన్యదేవతాభక్తానాం పూజాకాలే దర్శనం చేన్మహత్తరో దోషో భవతి తత్పూజా నిష్ఫలా భవతి. తస్మా ద్ద్వారప్రదేశే తిరస్కరిణీం కరోతీతి విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీవైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే
అనుక్రమణికాయాం ప్రథమః ఖణ్డః
శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః.

శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద ర్చా ప్ర క ర ణ మ్

(అనుక్రమణికా)

ద్వితీయః ఖణ్డః

అతః పరం ద్రవ్యార్చనావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః, స్నానార్థమగ్నికోణే అర్ఘ్యార్థం నైర్‌ఋత్యాం పాద్యార్థం వాయవ్యే ఆచమనార్థమైశాన్యే మధ్యే శుద్ధతోయార్థమి పంచ పాత్రాణి (తేషాం వామతః పతద్గ్రహపాత్రమ్) క్రమేణ 'అగ్నిశ్శుచి'రి సన్న్యస్య సంస్కృత్య[1]

ఓం అగ్నిశ్శుచిర్వ్రతతమ శ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిః। శుచీరోచతఆహుతః। ఉదగ్నే శుచయ స్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే। తవజ్యోతీగ్ష్యర్చయః॥

ఉద్ధరిణీం ప్రణవేనాద్భిః పూరయిత్వా తులసీం పుష్పం వా గృహీత్వా ధారణ విధానం కృత్వా-**ఓమ్.**

కుంభే వరుణమావాహయామి। ఉపపాత్రే షడాననమావాహయామి।
త్రిపాదే చన్ద్రమావాహయామి। తస్యోపర్యర్చనాపాత్రే ఆదిత్యమావాహయామి।
(పంచపాత్రేషు వసిష్ఠం సోమం యజ్ఞాఙ్గమిన్దుం చన్ద్రమిత్యభ్యర్చ)
[2]వసిష్ఠమావాహయామి। సోమమావాహయామి।
యజ్ఞాఙ్గమావాహయామి। ఇన్దుమావాహయామి। చన్ద్ర మావాహయామి।
ఘంటాయాం-బ్రహ్మాణమావాహయామి। (నాదే-వేదానావాహయామి।
తజ్జిహ్వాయాం-షడాననమావాహయామి। సూత్రేషు-నాగమావాహయామి।
ఊర్ధ్వే-వీశమావాహయామి। పార్శ్వయోరుభయోశ్చక్రమావాహయామి।

---

[1]సంస్కారస్తు రకారబీజేన దాహనం వకారబీజేన ప్లావనం చ.

[2]ఏకైకస్మిన్విహితే పాత్రే వసిష్ఠాదిపంచమూర్తీనామావాహనం కర్తవ్యం. దైవశైవ్యాల్ అథ వార్ఘ్యపాద్యయోర్దేవతే ఛిద్యేత ఇత్యపరో విశేషః.

శంఖమావాహయామి। నాళే-మహాదేవమావాహయామి).

పత్రద్గహే-విమలమావాహయామి।

పానీయపాత్రోద్ధరిణ్యోః-సోమమావాహయామి।

అర్ఘ్యపాత్రే-(షు) సోమమావాహయామి। సాధితేష్వర్ఘ్యేషు శుక్రమావాహయామి।

ప్రణిధిపాత్రే-(షు) సోమమావాహయామి। ఆసనే-ధర్మమావాహయామి।

ప్లోతే-త్వష్టారమావాహయామి। అంబరే-సూర్యమావాహయామి।

ఉత్తరీయే-నిశాకరమావాహయామి। ఆభరణే-షణ్ముఖమావాహయామి।

ఉపవీతే-వహ్నిమావాహయామి। అక్షతే-కాశ్యపమావాహయామి।

సిద్ధార్థే-సోమమావాహయామి। కుశాగ్రే-జాహ్నవీమావాహయామి।

తిలే-పితౄనావాహయామి। తండులే-రవిమావాహయామి।

ఘృతే-సామవేదమావాహయామి। దధ్ని-యజుర్వేదమావాహయామి।

క్షీరే-అథర్వవేదమావాహయామి। మధుపర్కే-ఋగ్వేదమావాహయామి।

పుష్పే-పుష్పేశమావాహయామి। గన్ధే-పృథివీమావాహయామి।

ముఖవాసే-పృథివీమావాహయామి। ధూపే బృహస్పతిమావాహయామి।

దీపే-శ్రియమావాహయామి। తిలకే-జనార్దనమావాహయామి।

ఉపధానే చక్షుశ్శ్రవసమావాహయామి। ఛత్రే శేషమావాహయామి।

పాదుకయోః- శేషమావాహయామి। చామరవ్యజనయోర్వాయుమావాహయామి।

ఆదర్శే-నిశాకరమావాహయామి। చతురఙ్గేషు-ఖగాధిపమావాహయామి।

శిబికాదిషు-ఖగాధిపమావాహయామి। దన్తశోధన్యాం-వనస్పతిమావాహయామి।

మాత్రాయాం-శర్వమావాహయామి। హవిఃపాత్రేషు-సూర్యమావాహయామి।

హవిష్షు-కమలాసనమావాహయామి। నీరాజనకుంభే-ప్రచేతసమావాహయామి।

నృత్తే-శర్వమావాహయామి। గానే-సామవేదమావాహయామి।

వాద్యే-నందీశ్వరమావాహయామి। ఖడ్గవిశేషేషు-కపిరాజమావాహయామి।

ఖట్వాయాం-నాగరాజమావాహయామి। కలాచ్యాం-పాకశాసనమావాహయామి।

శఙ్ఖస్థాపనే - శంఖే- చంద్రమావాహయామి। కుక్షౌ-వరుణమావాహయామి।
మూలే-పృథివీమావాహయామి। ధారాయాం-సర్వగఙ్గామావాహయామి।

ధేనౌ-క్రౌంచనమావాహయామి। సన్ధ్యారక్షాలంకారదీపేషు-మేదినీమావాహయామి। పల్లవే-వసన్తమావాహయామి। యన్త్రికాయాం-మార్తాండమావాహయామి। మార్జన్యాం-జ్యేష్ఠామావాహయామి। పరిచారకే-గరుడమావాహయామి। పాచకే-పాంచభౌతికమావాహయామి। వస్త్రాభరణరక్షకే-శుక్రమావాహయామి। ఆలయాధిపే-ధర్మజ్ఞమావాహయామి। స్వర్ణకూర్చే-వాసుకిమావాహయామి। సంబంధకూర్చే-త్రిమూర్తీరావాహయామి।
గోమయాదిప్రోక్షణద్రవ్యేషు-సాగరమావాహయామి।
ఆచార్యే-హిరణ్యగర్భమావాహయామి।

ఆత్మానం నారాయణం స్మృత్వా సర్వాన్ సమ్భారాధిపాన్ క్రమేణ పుష్పగన్ధాక్షతైరీషజ్జలం సంస్రావ్యారాధయేద్వినియోగకాలే వాఽఽరాధయేదథవా ద్రవ్యార్చనం శిష్యేణకారయేత్. కర్పూరో శీరైలాలవఙ్గతక్కోలాదీన్ స్నానపాత్రే నిక్షిప్య, కుశాక్షతతిలవ్రీహియవమాషప్రియఙ్గుసిద్ధార్థాదీనర్ఘ్యపాత్రే విన్యస్య, పద్మవిష్ణుపర్ణశ్యామాకదూర్వాదీన్ పాద్యపాత్రేనిధాయ, ఘనసారో-శీరాదీనాచమనపాత్రే విన్యస్య, మధ్యే శుద్ధతోయపాత్రే పుష్పగన్ధాక్షతాన్నిక్షిప్య అభావే తత్తద్వాక్యోచ్చారణ పూర్వకం తులసీదళం నిక్షిప్య, ధారాస్విత్యాధావం పూర్వయిత్వా ఇదమాపశ్శివా ఇత్యభిమన్త్ర్య, త్వంస్త్రీతిపాద్యాభిమన్త్రణమగ్నిరిన్ద్రే త్యర్ఘ్యాభిమన్త్రణం నారాయణాయేతి దశదిగ్బన్ధనం కృత్వా [1]సురభిముద్రాం ప్రదర్శయతి.

ఓం ధారాసు సప్తసుచమానసేషు సరస్సరిత్సుపరిపూరితేషు।
అపోభిగృహ్ణాన్ ప్రతిపాదయిష్యేగృణోమిధత్తాగ్ం సుచిరగ్ంసుశర్మా॥

ఇదమాపశ్శివా శ్శివతమా శ్శాన్తా శ్శాన్తతమా శ్శుభాశ్శుభతమాః పూతాః పూతతమాః పుణ్యాఃపుణ్యతమా మేధ్యామేధ్యతమాఅమృతాఅమృతరసాః పూతాబ్రహ్మపవిత్రేణ పూతా స్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

---

1. సురభిముద్ర-
అంగుష్ఠేద్వే కనిష్ఠేద్వే తథాస్యాత్తర్జనీద్వయే। మధ్యమాం దక్షిణకరే అనామికాఙ్చ తథేతరం। శ్లిష్ట్వా ప్రసారయేద్బుద్ధ్యా కరయోరుభయోరపి। జ్ఞేయాసురభిముద్రాసాయాగద్రవ్యవిశోధనీ॥

త్వం స్త్రీ త్వం మానసీ త్వం కుమార ఉత వాకుమారీ ఉదన్నాదః **కుమారీ।**
త్వం జీర్ణస్త్వం జనిం గచ్ఛతి సన్త్వం జాతో నివాసిర్విశ్వతోముఖః॥

అగ్నిరిన్ద్రో వరుణో మిత్రో అర్యమా వాయుః పూషా సరస్వతీ సజోషసః।
ఆదిత్యాన్ విష్ణుర్మరుతః స్వర్బృహత్సోమోరుద్రోఅదితిర్బ్రహ్మణస్పతిః।

ఓం నారాయణాయ **విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।**
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

ఓం ఆగమార్థన్తు దేవానాం గమనార్థన్తు రక్షసాం।
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన ఘంటాం సమ్యఙ్నినాదయేత్॥

ఘంటాం సంతాడ్య ఘంటానినాదప్రభృతి ద్వారార్చనపర్యన్తం శంఖభేరీకాహళాదీన్ ఘోషయేదన్యథా రక్షాంస్యపహరేయుః. భక్తజన స్త్రీర్థార్థం దేవదర్శనార్థం చార్చనహవిర్దాన సమయేఽభ్యన్తరం న ప్రవిశేన్మోహాత్ ప్రవిశేచ్చేత్క్రుద్ధోభవేద్భగవాన్ హరిః తస్మాదుక్తకాలే దర్శనీయో హరిరితి విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీవైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే
అనుక్రమణికాయాం ద్వితీయః ఖండః.

శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద ర్చా ప్ర క ర ణ మ్

(అనుక్రమణికా)

తృతీయః ఖణ్డః

అథ పీఠార్చనం వక్ష్యామః. [1]కూర్మపీఠే పద్మాసనమాస్థాయ సర్వాధారం సనాతనం దివ్యం కమఠరూపమితి పీఠస్య మూలేఽభ్యర్చ్య, తస్యోపరి సహస్రఫణోపేతం ద్విరసనం సంపూజ్య దిక్షు దిగ్గజాన్ సఙ్కల్ప్య ఆధారశక్తిం ధ్యాత్వా తస్యోపర్యర్ణవమనేకం ధ్యాయన్ తన్మధ్యే సహస్రపత్రయుతకమలం ధ్యాయన్ తన్మధ్యే రక్తామ్బుజమయపద్మపీఠం ధ్యాయన్ తన్మధ్యే పీఠగతం శ్రీమన్నారాయణం ధ్యాత్వా[2]

ఓం సర్వాధారాయనమః ఓం సనాతనాయ నమః ఓందివ్యాయ నమః
ఓం కమఠరూపాయ నమః ఓం ఆదిశేషాయ నమః ఓం దిగ్గజేభ్యోనమః[3]
ఓం ఆధారశక్త్యై నమః ఓం సప్తార్ణవేభ్యో నమః[4]
ఓం సహస్రపత్రయుతకమలాయ నమః ఓం రక్తామ్బుజాయనమః
తన్మధ్యే పద్మపీఠాయ నమః పీఠగతాయ శ్రీమన్నారాయణాయ నమః

---

1. కూర్మపీఠే పద్మాసనమాస్థాయేత్యుక్తమర్చకస్యాసనార్థం, పీఠస్య మూలేఽభ్యర్చ్యేత్యుక్తం ధ్రువబేరస్య పాదాధః స్థితం చ కూర్మపీఠం ద్వివిధం జ్ఞేయమ్.
2. నవనీతే - సంపీఠజ్ఞాస్తథా పీఠముపర్యుపరి చార్చయేత్।
కూర్మశేషగజాధార శక్తిసప్తార్ణవాం స్తథా॥
సహస్రపత్రం కమలం రక్తాబ్జం కర్ణికాం యజేత్।
కర్ణికామధ్య ఆసీనమర్చయేత్పురుషోత్తమమ్ ఇతి॥
3. ఐరావతః పుణ్డరీకో వామనః కుముదోఽఞ్జనః।
పుష్పదన్తః సార్వభౌమః సుప్రతీకశ్చ దిగ్గజాః॥
4. లవణేక్షుసురాసర్పిర్దధిక్షీరోదకార్ణవాః।

పవిత్రపాణిశ్చన్దనాద్యైరూర్ధ్వపుణ్డ్రం కృత్వా దేవస్య దక్షిణే భాగే దేవానుకూలం విష్టరే తిష్ఠన్నాసీనో వా పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య, యోగశాస్త్రమార్గేణ రేచకపూరకకుమ్భకాదిభిః శోషణదాహనప్లావనాదీని చ కుర్యాత్ దేహశుద్ధిః స్థానశుద్ధిః పాత్రశుద్ధి రాత్మశుద్ధిర్బింబశుద్ధిరితి పఞ్చశుద్ధిం కృత్వా.

(భూశుద్ధిః) అపసర్పన్తు యే భూతా యే భూతా భువి సంస్థితాః।
యే భూ తా విఘ్నకర్తార స్తే గచ్ఛన్త్వాజ్ఞయా హరేః॥
పృథ్వి త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా।
త్వం చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాఽసనమ్॥
పార్ష్ణిఘాత కరాస్ఫోట తిగ్మదృష్ట్యవలోకనైః।
పాతాళభూతలవ్యోమభూతోపద్రవశాన్తయే॥
ఇతి తాళత్రయం కృత్వా నమస్కు ర్యాద్దిగీశ్వరాన్॥

లమ్ ఇంద్రాయ నమః। రమ్ అగ్నయే నమః।
హామ్ యమాయనమః। షమ్ నిర్ ఋతయే నమః।
వమ్ వరుణాయ నమః। యమ్ వాయవే నమః।
సమ్ సోమాయ నమః। శమ్ ఈశానాయ నమః।
ఓమ్ హ్రీమ్ శ్రీమ్ ఊర్ధ్వాయ నమః। ఓమ్ హ్రీమ్శ్రీమ్ అధరాయ నమః।

అస్య శ్రీభూశుద్ధిమహామన్త్రస్య, వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛన్దః, భూమిర్దేవతా, లామ్ బీజమ్, లీమ్ శక్తిః, లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే జపేవినియోగః. లామిత్యాది షడఙ్గన్యాసః.

ఓం లామ్ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। లీమ్ తర్జనీభ్యాం నమః।
లూమ్ మధ్యమాభ్యాం నమః। లైమ్ అనామికాభ్యాం నమః।
లౌమ్ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః। లః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః।
లామ్ హృదయాయనమః। లీమ్ శిరసే స్వాహా।
లూమ్శిఖాయై వషట్। లైమ్ కవచాయ హుమ్।
లౌమ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్। లః అస్త్రాయఫట్।
భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బన్ధః.

ధ్యానమ్. ఓం విష్ణుపత్ని సుసంజాతే శఙ్ఖవర్ణే మహీతలే।
అనేకరత్నసమ్పన్నే భూమిదేవి నమోస్తు తే॥

ఓం ధనుర్ధరాయైవిద్మహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి।
తన్నోధరాః ప్రచోదయాత్॥

ఓం సర్వమఙ్గలమాఙ్గల్యే శివేసర్వార్థసాధకే।
మాఞ్చ పూతం కురుధరే నతోఽస్మి త్వాం సురేశ్వరి॥
సర్వభూతనివారణాయై హుమ్ ఫట్ స్వాహా।
భూర్భువస్సువరోమితి పృథివీం నమస్కుర్యాత్.

భూర్భువస్సువరోమ్.

ఆసనమన్త్రస్య, పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః, సుతలం ఛన్దః, శ్రీకూర్మో దేవతా. కుమ్ బీజమ్. మమ్‌శక్తిః, ఫట్‌కీలకమ్,ఆసనశుద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః.

ఓం కేశవాయనమః అంగుష్ఠాభ్యాంనమః।
ఓం నారాయణాయ నమః తర్జనీభ్యాం నమః।
ఓం మాధవాయనమః మధ్యమాభ్యాం నమః।
ఓం గోవిన్దాయ నమః అనామికాభ్యాం నమః।
ఓం విష్ణవేనమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।
ఓం మధుసూదనాయ నమః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః।
ఓం త్రివిక్రమాయనమః హృదయాయ నమః।
ఓం వామనాయ నమః శిరసేస్వాహా।
ఓం శ్రీధరాయ నమః శిఖాయై వషట్।
ఓం హృషీకేశాయనమః కవచాయ హుమ్।
ఓం పద్మనాభాయనమః నేత్రత్రయాయవౌషట్।
ఓం దామోదరాయ నమః అస్త్రాయ ఫట్।
భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః।

తృతీయః ఖణ్డః

ధ్యానమ్ - అశేషజగదాధారమనన్తం కూర్మరూపిణమ్।
ఆసనస్య విశుద్ధ్యర్థమాత్మానం తం భజేహరిమ్॥ ఇది ధ్యాత్వా
తన్మధ్యోజ్జ్వలకర్ణికం స్వరయుగై రావిర్భవత్కేసరం
వర్గోల్లాసివసుచ్ఛదం వసుమతీగేహేన సంవేష్టితమ్।
తారాధీశ్వరయజ్ఞ వారివిలసద్దిక్కోణతారాఙ్కితం।
యన్త్రం సర్వమనోహరం పరివృతం సర్వాస్వవిఘ్నం పరమ్॥

ఓం ఆధారశక్త్యైనమః। ఓం అనన్తాసనాయనమః। ఓం కూర్మాసనాయనమః। ఓం విమలాసనాయనమః। ఓం పద్మాసనాయ నమః। హుమ్‌ఫట్ స్వాహా। ఇతి పుష్పగన్ధాక్షతైరర్చయతి.

దక్షిణపాదమూర్ధ్వం వామపాదమధః కృత్వా జాన్వన్తరేఽఙ్గుష్ఠౌ నిగుహ్య శిశ్నవృషణౌ పీడయన్ నివాతస్థః ప్రదీపఇవ ఋజుకాయః కిఞ్చిదున్నమితవక్త్రో దన్తైర్దన్తానస్పృశన్ తీక్ష్ణీకృత్యైవ మాసనమాసీనో యథాబలం ప్రాణాయామం కుర్యాత్ (ఉద్ఘాతైః) రేచకపూరకకుమ్భకైః.

(ప్రాణాయామప్రకారః)

ప్రాణాయామస్త్రిధా ప్రోక్తో రేచకపూరకకుమ్భకైః।
నాసికాపుటమఙ్గుళ్యా నిష్పీడ్యైకం పునః పునః॥
ఉదరాద్రేచయేద్వాయుం రేచనాత్సతు రేచకః।
బాహ్యేన వాయునా దేహం పూరయేత్సతు పూరకః॥
న ముఞ్చతి న గృహ్ణాతి వాయుమన్తర్బహిస్స్థితమ్।
సంపూర్ణ కుమ్భవత్తిష్ఠేదచలస్సతు కుమ్భకః॥
ప్రణవాక్షరదేవాంశ్చ రేచకాదిషు సంస్మరేత్।
బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాఙ్గం చతుర్వక్త్రం చతుర్భుజమ్।
పూరకే హి చ నాభిస్థం ధ్యాయేత్తం కమలాసనమ్॥
నీలోత్పలదళశ్యామం హృది స్థానే తు కేశవమ్।
చతుర్భుజం జగద్బీజం కుమ్భకే తు విచిన్తయేత్॥
శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశం శఙ్కరం చ త్రియమ్బకమ్।

ధ్యాయేచ్చ బ్రహ్మరన్ధ్రస్థం రేచకే త్వఘునాశనమ్॥
రేచ్య పిఙ్గలయా వాయుమిడయా పూరయేత్పునః।
స్థాపయేన్మధ్యయా మాత్రాషోడశైర్ద్విగుణై ః క్రమాత్।
స చతుష్షష్టిభిశ్చైవ ప్రాణాయామత్రయం చరే, దితి॥

గురూపదేశవిధినా ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా

ఓమ్ భూః। ఓమ్ భువః। ఓగ్ం సువః। ఓమ్ మహః। ఓమ్ జనః।
ఓమ్ తపః। ఓగ్ం సత్యమ్। ఓమ్ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి।
ధియో యోనః ప్రచోదయాత్। ఓమాపోజ్యోతీరసో మృతం బ్రహ్మ
భూర్భువస్సువరోమ్।

(సంకల్ప ప్రకారః)

హరిః ఓమ్- శుక్లామ్బరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే॥
శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్।
తస్మై సమస్తవేదార్థవిదే విఖనసే నమః॥

శ్రీగోవిన్ద గోవిన్ద గోవిన్ద. శుభే శోభనే ముహూర్తే శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య అద్య బ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్ధే శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వతమన్వన్తరే కలియుగే ప్రథమపాదే జమ్బూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖణ్డే మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే శ్రీవేఙ్కటాచలస్యోత్తరదిగ్భాగే [1]కృష్ణాగోదావర్యోర్మధ్యదేశే భగవదాలయే భగవద్భాగవతాచార్యాణాం సన్నిధౌ అస్మిన్ ప్రభవాదిషష్టిసంవత్సరాణాం మధ్యే వర్తమాన వ్యావహారికచాన్ద్రమానేన . . .సంవత్సరే. . .అయనే . . .ఋతౌ. .మాసే . . పక్షే . .వారే . .శుభనక్షత్రయుక్తాయాం అస్యాంశుభతిథౌ అస్య దేవదేవస్య భగవతో మహాపురుషస్య శ్రియఃపతేః పురుషోత్తమస్య శ్రీమదఖిలాణ్డకోటి బ్రహ్మాణ్డనాయకస్య శ్రీభూసమేతస్య ధ్రువకౌతుకకౌత్సవస్నాపనబలిబేరవిశిష్టస్య సకలపరిషత్పరివృతస్య

1. స్వక్షేత్రానుసారం సంకల్పః కార్యః

ఏతద్వాస్తవ్యజ్ఞాలయనివాసినః అస్యశ్రీ . . . .స్వామినః ప్రీత్యర్థం రాజరాష్ట్రగ్రామయజమానాచార్యార్చకపాచకపరిచారకాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షచతుర్విధపురుషార్థఫలసిద్ధ్యర్థం, సమ్భవతా నియమేన సమ్భవతాకాలేన సమ్భవతాద్రవ్యేణ సమ్భవద్భిరుపచారైశ్చ శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర దివ్యకశ్యపప్రోక్తవిధిమవలమ్బ్య ప్రాతః కాలార్చనం కరిష్యమాణః భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థం తదఙ్గభూతశుద్ధిం కరిష్యే- ఇతి సఙ్కల్ప్య.[1]

1. (సాత్త్వికత్యాగః భగవానేవ స్వనియామ్యస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిస్వశేషైకరసేన స్వాత్మస్వదత్తకర్తృభావేన స్వకీయైశ్చ దేహేన్ద్రియాద్యుపకరణైః స్వారాధనైకప్రయోజనాయ పరమపురుషస్సర్వశేషీ స్వశేషభూతం మాం ప్రాతఃకాలార్చనాఖ్యమిదంకర్మ భగవాన్స్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ కారయతి).

భూతశుద్ధిప్రకారాన్ శోషణదాహనప్లావనపఞ్చోపనిషదన్యాస కరన్యాస బ్రహ్మన్యాస సుదర్శనన్యాసాఙ్గుళిన్యాస నామద్వాదశపఞ్జరషడ్దిగ్బన్ధన షడఙ్గన్యాసైకాక్షరాది న్యాస మాతృకాషడఙ్గమన్త్రషడఙ్గాన్తర్మాతృకాబహిర్మాతృకాఙ్గ చోన్తన్యాసాక్షరన్యాస సర్వాఙ్గన్యాసాన్ కరిష్యే ఇతి సఙ్కల్ప్య.

భూతశుద్ధిః

అస్య శ్రీభూతశుద్ధిమహామన్త్రస్య, అన్తర్యామీ ఋషిః, ప్రకృతిపురుషశ్ఛన్దః, సత్యోదేవతా శరీరశుద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః.

ధ్యానమ్. హృదిస్థితం పఙ్కజమష్టపత్రం సకర్ణికాకేసరమభ్రనీలమ్।
అఙ్గుష్ఠమాత్రం హృదయే వసన్తం ధ్యాయేచ్చవిష్ణుంపురుషం పురాణమ్॥

ధర్మకన్ద జ్ఞాననాళైశ్వర్యాష్టదళ వైరాగ్యకర్ణికా(క)హృదయామ్భోజమధోముఖం ముకుళీకృతత్వేన ధ్యాత్వా తత్ప్రణవేనోర్ధ్వముఖం వికసితం కృత్వా తత్కర్ణికాన్తస్థం చైతన్యాత్మకం జీవాత్మానం ప్లుతప్రణవోచ్చారణేన సుషుమ్నానాడీమార్గతో నిర్గమయ్య తం జీవాత్మానం ద్వాదశాన్తస్థితసహస్రదళకమలనివిష్టపరమాత్మనా సహైకీకృత్య స్వశరీరస్థకల్మషజాతం పురుషాకారేణ కుక్షౌ విచిన్త్య భూతసంహారన్యాసం కుర్యాత్.

బ్రహ్మహత్యాశిరస్కం చ స్వర్ణస్తేయభుజద్వయమ్।
సురాపానహృదాయుక్తం గురుతల్పకటిద్వయమ్॥

తత్సంయోగిపదద్వన్ద్వమజ్గప్రత్యజ్గపాతకమ్।
ఉపపాతకరోమాణం రక్తశ్మశ్రువిలోచనమ్॥
అఙ్గుష్ఠమాత్రం పురుషం దురాత్మానం దురాసదమ్।
అచేతనమథోవక్త్రం దగ్ధపాదపసన్నిభమ్।
ఖడ్గచర్మధరం కృష్ణం కుక్షౌ వామే విచిన్తయేత్॥

భూతసంహారన్యాసః-

అస్యశ్రీపంచభూతసంహారన్యాసమహామన్త్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీఛంద, సదావిష్ణుర్దేవతా, లమ్‌బీజమ్, వమ్‌శక్తిః, రమ్‌కీలకమ్, భూతసంహృతిన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ లమ్‌నమః - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। ఓమ్ వమ్ నమః తర్జనీభ్యాంనమః।
ఓమ్ రమ్ నమః మధ్యమాభ్యాంనమః। ఓమ్‌యమ్‌నమః అనామికాభ్యాంనమః।
ఓమ్ హమ్ నమః కనిష్ఠికాభ్యాంనమః।
ఓమ్ హుమ్ ఫట్ నమః కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః.

ఏవంహృదయాదిన్యాసః.
ఓమ్ లమ్‌నమః హృదయాయ నమః। ఓమ్ వమ్ నమః శిరసేస్వాహా।
ఓమ్ రమ్‌నమః శిఖాయైవషట్। ఓమ్ యమ్ నమః కవచాయహుమ్।
ఓమ్ హమ్ నమఃనేత్రత్రయాయ వౌషట్। ఓమ్ హుమ్ ఫట్ నమః అస్త్రాయఫట్।
భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బన్ధః.

ధ్యానమ్- పఞ్చభూతాత్మకం విష్ణుం సమస్త భువనేశ్వరమ్।
అఖిలాణ్డపతిం వన్దే భూతసంహృతికారణమ్॥

ఓం 'లమ్' పాదాదిజానుపర్యన్తం భూమణ్డలం పీతవర్ణం చతురశ్రం వజ్రలాఞ్ఛితం నివృత్తికలం శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధగుణం లకారబీజాన్వితం అనిరుద్ధమూర్త్యధిదైవతం 'భూమేర్వ్రతన్వన్ ప్రతరన్ ప్రకామః పోపూయమానః పఞ్చభిస్స్వగుణైః ప్రసన్నైస్సర్వానిమాన్ ధారయిష్యసి స్వాహా॥' పృథివ్యైహుమ్ ఫట్‌స్వాహా. ఓమ్ 'లమ్' నమః. అర్ధేన్దుమణ్డలే అప్సుపృథివీం ప్రవిలాపయామి. అనిరుద్ధమూర్తిం ధ్యాయామి

ఓం 'వమ్' జాన్వాదినాభిపర్యన్తం జలమణ్డలమర్ధచన్ద్రాకారం శుభ్రవర్ణం పద్మలాఞ్ఛితం ప్రతిష్ఠాకలం శబ్దస్పర్శరూపరసగుణం వకారబీజాన్వితమచ్యుతమూర్త్యధిదైవతం 'త్వం జీవస్త్వమాపస్సర్వేషాం జనితా త్వమాహారః, త్వం విష్ణోశ్శ్రమాపనుదాయ చతుర్గుణాయ స్వాహా॥' అమృతాయహుమ్ఫట్ స్వాహా. ఓమ్'వమ్' నమః. త్ర్యశ్రమణ్డలే అగ్నావపః ప్రవిలాపయామి. అచ్యుతమూర్తిం ధ్యాయామి.

ఓం 'రమ్' నాభ్యాదిహృదయపర్యన్తమగ్నిమణ్డలం త్రికోణాకారం రక్తవర్ణం స్వస్తికలాఞ్ఛితం విద్యాకలం శబ్దస్పర్శరూపగుణం రకారబీజాన్వితం సత్యమూర్త్యధిదైవతం 'త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠః పరంబ్రహ్మ పరఞ్జ్యోతిః, సర్వేషాం త్వం పాలనాయ హుతమమృతం వహిష్యసే స్వాహా॥' అగ్నయే హుమ్ ఫట్ స్వాహా. ఓమ్ 'రమ్' నమః. షడశ్రమణ్డలేవాయావగ్నిం ప్రవిలాపయామి. సత్యమూర్తిం ధ్యాయామి.

ఓం 'యమ్' హృదయాది భ్రూమధ్యపర్యన్తం వాయుమణ్డలం షట్కోణం ధూమ్రవర్ణం షడ్బిన్దులాఞ్ఛితం శాన్తికలం శబ్దస్పర్శగుణం యకారబీజాన్వితం పురుషమూర్త్యధిదైవతం 'యో వా వాయుర్ద్విగుణోన్తరాత్మా సర్వేషామన్తశ్చరతీహ విష్ణో, సత్వందేవాన్మనుష్యాన్భూతాన్ పరిసఞ్జీవసేస్వాహా॥' వాయవే హుమ్ఫట్ స్వాహా. ఓమ్ 'యమ్' నమః వృత్తమణ్డలే ఆకాశేవాయుం ప్రవిలాపయామి. పురుషమూర్తిం ధ్యాయామి.

ఓం 'హమ్' భ్రూమధ్యాది బ్రహ్మరన్ధ్రపర్యన్త వృత్తమాకాశమణ్డలమనాకృతిచిహ్నం నాదబిన్దుకళాత్మకం కృష్ణవర్ణం సహస్రదళలాఞ్ఛితంశాన్త్యతీతకలం శబ్దగుణం హకారబీజాన్వితం విష్ణుమూర్త్యధిదైవతం 'యో వా గవిష్ఠః పరమః ప్రధానః పదంవాయస్య సత్త్వమాసీత్, యస్యోపరిత్వం మునయోనుపశ్యన్తి తస్మైముఖ్యాయ విష్ణవే స్వాహా॥' ఓమ్ 'హమ్' నమః. ఆకాశమహఙ్కారే ప్రవిలాపయామి. అహఙ్కారం మహత్తత్త్వే ప్రవిలాపయామి.

మహత్తత్త్వం మాతృకాక్షరసంజ్ఞికాయాం శబ్దరూపాయాం ప్రకృతౌ ప్రవిలాపయామి. తాం ప్రకృతిం సత్యజ్ఞానానన్దరూపే పరే (పరస్మిన్) బ్రహ్మణి ప్రవిలాపయామి. విష్ణుమూర్తిం ధ్యాయామి.

శోషణమ్ -

వాయుబీజస్య కిష్కిన్ధఋషిః, జగతీ ఛన్దః, శోషణమహాభూతో వాయుర్దేవతా యమ్ బీజమ్, యిమ్‌శక్తిః, యుమ్ కీలకమ్ పాపపురుషశోషణార్థే జపే వినియోగః యామిత్యాది షడఙ్గన్యాసః.

ధ్యానమ్. ఓం వాయుం నీలాబ్జసఙ్కాశం యబీజం స్వాతిసమ్భవమ్।
కుముద్వతీపతిం వన్దే శోషణే మృగవాహనమ్॥

యమితి నాభిమభిమృశ్య. వాయుబీజం షోడశవారముచ్చార్య, రేచయిత్వా తం పాపపురుషం నాభిదేశస్థితవాయుమణ్డలాన్తర్గతం ఆవాతవాహి భేషజమితి మన్త్రోత్థితః చణ్డవాయునా శోషయిత్వా

ఓం ఆవాతవాహి భేషజం వివాతవాహి యద్రపః।
త్వగ్ంహివిశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే॥

దాహనమ్ -

అగ్నిబీజస్య వైశ్వానరః ఋషిః, జగతీఛన్దః, దాహనభూతో వైశ్వానరో ఽగ్నిర్దేవతా, రమ్ బీజమ్, రిమ్ శక్తిః, రుమ్ కీలకమ్, పాపపురుషదాహనార్థే జపేవినియోగః రామిత్యాదిషడ్గన్యాసః.

ధ్యానమ్ ఓం కింశుకాభమ్ మేషవాహం కార్తికేయంకపిధ్వజమ్।
స్వాహాన్వితం రబీజాఢ్యం దాహనేఽ గ్నిం స్మరామ్యహమ్॥

రమితి హృదయమభిమృశ్య అగ్నిబీజం ద్వాత్రింశద్వారముచ్చార్య కుమ్భయిత్వా తం పాపపురుషంహృదిస్థితాగ్నిమణ్డలాన్తర్గతం 'అగ్నేరక్షాణః' ఇతిమన్త్రోత్థిత చక్రాగ్నిజ్వాలోపబృంహితజాఠరాగ్నినా దాహయిత్వా (రజస్తమోభస్మనీ పిఙ్గళయా విసృజ్య)

ఓం అగ్నేరక్షాణో అగ్ంహసః ప్రతిష్మ దేవరీషతః।
తపిష్ఠైజరోదహ అగ్నే హగ్ంసిన్యత్రిణమ్॥

ప్లావనమ్ -

వరుణ బీజస్య హిరణ్యగర్భః ఋషిః, గాయత్రీఛన్ద,పావనభూతో వరుణోదేవతా. వం బీజమ్, విమ్ శక్తిః, వుమ్‌కీలకమ్, మమసర్వశరీరస్యామృతప్లావనార్థే జపే వినియోగః. వామిత్యాది షడఙ్గన్యాసః.

ధ్యానమ్ రక్తామ్బరధరంశ్యామం మకరధ్వజ వాహనమ్।
నదీనాథం వబీజాఢ్యం ప్లావనే వరుణంస్మరేత్॥

వమితి భ్రూమధ్యమభిమృశ్య చన్ద్రబీజం ద్వాత్రింశద్వారముచ్చార్య కుంభయిత్వా. 'యదదో వాదత' ఇతి మన్త్రోత్థిత ద్వాదశాన్తస్థిత భగవద్వామపాదాఙ్గుష్ఠ వినిస్సృతామృతధారయాఽఽత్మానం (సాత్త్వికభస్మ) అభిషిచ్య.

యదదో వాదతే గృహే మృతస్య నిధిర్హితః।
తతో నో దేహి జీవహే తతో నో ధేహి భేషజమ్॥

పిణ్డీరణమ్–

తదమృతాప్లావితం భస్మ 'ల' మితి ద్వాదశావృత్త్యా సాకారం భావయిత్వా శ్యామవర్ణయా పృథివ్యా 'స్యోనా పృథి' వీతి మనసా పిణ్డీకృత్య

ఓమ్ 'లమ్' నమః 'స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశినీ,
య చ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః॥

సుషిరీకరణమ్

హమితి దేహాన్తరే సుషిరముత్పాద్య అస్త్రాయ ఫడితి విచ్ఛిద్య శకలద్వయం ద్యావాపృథివీరూపం సంపుటితం సంస్పృశ్య తదన్తర్జ్యోతిస్స్వరూపం శుద్ధం దేహం సంస్మృత్య

ఓమ్ 'హమ్' నమః అస్త్రాయ ఫట్.

సావయవీకరణమ్

మాయాబీజేన తస్య పిణ్డస్య కరచరణాద్యవయవ సఙ్ఘాత ముత్పాద్య
ఓమ్ 'హ్రీమ్'.

పుణ్యపురుషకల్పనమ్

అశ్వమేధశిరోపేతమతిరాత్రభుజద్వయమ్।
అప్తోర్యామోరుయుగ్మఞ్చ వాజపేయకటిద్వయమ్॥
అగ్నిష్టోమపదద్వన్ద్వం కుక్షౌ పుణ్యం విచిన్తయేత్॥

ఇతి పుణ్యపురుషం భావయిత్వా భూతసృష్టిన్యాసం కుర్యాత్.

భూతసృష్టిన్యాసః

ఓం 'యో వా గవిష్ఠః పరమః ప్రధానః పదంవాయస్య సత్త్వమాసీత్,
యస్యోపరిత్వం మునయోనుపశ్యన్తి తస్మైముఖ్యాయ విష్ణవే స్వాహా॥
'ఆత్మనఆకాశస్సమ్భూతః' ఓమ్ 'హమ్' ఫట్ నమః.

మూర్ధాది భ్రూమధ్యపర్యన్తం వృత్తమాకాశమణ్డలం హకారబీజాన్వితం కృష్ణవర్ణం శబ్దగుణయుక్తం విష్ణుమూర్త్యధిదైవతం పరమాత్మనః (ప్రకృతిం త్రిగుణాత్మికాం ప్రతిష్ఠాపయామి. ప్రకృతేర్మహాన్తముత్పాదయామి. మహతోఽహఙ్కార ముత్పాదయామి. అహంకారాత్) ఆకాశం ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'యోవా వాయుర్ద్విగుణోన్తరాత్మాసర్వేషామ న్తశ్చరతీహవిష్ణోః।
సత్త్వందేవాన్మనుష్యాన్మృగాన్ పరిసఞ్జీవసే స్వాహా॥'
'ఆకాశాద్వాయుః' ఓమ్ 'యమ్' ఫట్ నమః

భ్రూమధ్యాది హృదయపర్యన్తం వాయుమణ్డలం షడశ్రం యకారబీజాన్వితం ధూమ్రవర్ణం శబ్దస్పర్శగుణయుక్తం పురుషమూర్త్యధిదైవతం ఆకాశాద్వాయుం ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠః పరం బ్రహ్మపరఙ్జ్యోతిః।
సర్వేషాం త్వం పాలనాయ హుతమమృతం వహిష్యసే స్వాహా॥'
'వాయోరగ్నిః, ఓమ్'రమ్'ఫట్ నమః.

హృదయాదినాభిపర్యన్తమగ్నిమణ్డలం త్ర్యశ్రం రకారబీజాన్వితం రక్తవర్ణం శబ్దస్పర్శరూపగుణసంయుక్తం సత్యమూర్త్యధిదైవతం వాయోరగ్నిం ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'త్వంజీవ స్త్వమాపస్సర్వేషాం జనితా త్వమాహారః।
త్వం విష్ణో శ్శమాపనుదాయ చతుర్గుణాయ స్వాహా॥'
'అగ్నేరాపః'ఓమ్ 'వమ్' ఫట్ నమః.

నాభ్యాదిజానుపర్యన్తమపోర్ధేన్దుమణ్డలం వకారబీజానిత్వం శ్వేతవర్ణం శబ్దస్పర్శరూపరసగుణయుక్తమచ్యుతమూర్త్యధిదైవతమగ్నేరపః ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'భూమేర్వితన్వన్ ప్రతరన్ ప్రకామః పోపూయమానః పఞ్చభిస్సుగుణైః
ప్రసన్నైస్సర్వానిమాన్ ధారాయిష్యసేస్వాహా॥'

అప్సు పృథివీ ఓమ్ లమ్ ఫట్ నమః.

[illegible] పృథివీమణ్డలం చతురశ్రం లకారబీజాన్వితం పీతవర్ణం శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధగుణసంయుక్త మనిరుద్ధమూర్త్యధిదైవత మద్భ్యః పృథివీం ప్రవిలాపయామి.

తతః పరమాత్మనా సహస్థితం చైతన్యాత్మకం జీవాత్మనం ప్లుతప్రణవోచ్చారణేన సుషుమ్నానాడీమార్గేణ నిర్గమయ్య పూర్వోక్తహృదయకమలే ప్రణవేన స్థాపయేత్.

ఓమ్

జీవబీజస్య బ్రహ్మఋషిః గాయత్రీఛన్దః సదావిష్ణుర్దేవతా, జీవాత్మప్రతిష్ఠార్థే వినియోగః.

ధ్యానమ్. వాలాగ్రశతభాగస్యచ శతధాకల్పితస్యచ।
భాగోజీవస్సవిజ్ఞేయ స్సచానన్త్యాయ కల్పతే॥

ప్రాణప్రతిష్ఠా–

తతః ప్రాణప్రతిష్ఠామన్త్రేణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్.

అస్య శ్రీ ప్రాణప్రతిష్ఠామన్త్రస్య, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ఋషయః ఋగ్యజుస్సామాథర్వవేదాశ్ఛన్దాంసి, సకలలోకసృష్టిస్థితిసంహారకారిణీ శ్రీమన్నారాయణీ ప్రాణశక్తిః పరాదేవతా, ఆమ్ బీజమ్, హ్రీమ్ శక్తిః, క్రోమ్ కీలకమ్, మమ ప్రాణప్రతిష్ఠార్థే జపే వినియోగః.

మూలమన్త్రేణ షడఙ్గన్యాసం కరన్యాసం చ కృత్వా.

ఓంఅసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః ఓమ్ అమ్. కమ్. ఖమ్. గమ్. ఘమ్. ఙమ్. అమ్. ఆమ్. హ్రీమ్. క్రోమ్. య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః. (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్)పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశప్రాణాత్మనేక్రోంహ్రీమ్. ఆమ్. అంగుష్ఠాభ్యాం నమః.

పునః ప్రాణమిహనో ధేహిభోగమ్ ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఞమ్ ఞమ్–ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః ఆమ్హ్రీమ్క్రోమ్ శబ్దస్పర్శ రూపరసగన్ధాపానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ తర్జనీభ్యాంనమః

జ్యోక్పశ్యేమ సూర్య ముచ్చరమ్ ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్

ఊమ్ - ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) త్వక్చక్షుశ్శోత్రజిహ్వాఘ్రాణ వ్యానాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః

త మనుమతే మృడయానస్వస్తి ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్దమ్ధమ్ నమ్ ఐమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) వాక్పాణిపాద పాయూపస్థోదానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ అనామికాభ్యాం నమః

అమృతంవై ప్రాణా అమృతమాపః ఓమ్ వమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్హ్రీమ్క్రోమ్) వచనాదానగమనవిసర్గానన్దసమానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః

ప్రాణానేవ యథాస్థానముపహ్వాయతే॥ ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ అః య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) మనో బుద్ధ్యహఙ్కారమహాప్రకృతిజీవాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః

ఏవం హృదయాదిన్యాసః

ఓం అసునీతేపున రస్మాసు చక్షుః ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ ఙమ్ ఆమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశ ప్రాణాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ హృదయాయ నమః.

పునః ప్రాణమిహనో ధేహిభోగమ్ ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఞమ్ ఈమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్హ్రీమ్ క్రోమ్)శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధాపానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ శిరసే స్వాహా.

జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరమ్ ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ ఊమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (అమ్హ్రీమ్క్రోమ్) త్వక్చక్షుఃశ్రోత్రజిహ్వా ఘ్రాణ వ్యానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ శిఖాయైవషట్.

త మనుమతే మృడయానస్వస్తి ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ఐమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోఽహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) వాక్పాణి పాదపాయూపస్థోదానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ కవచాయహుమ్.

అమృతంవై ప్రాణా అమృతమాపః ఓమ్ వమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) వచనాదానగమనవిసర్గానన్దసమానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్

ప్రాణానేవయథా స్థానముపహ్వాయతే ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ అః ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోఽహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) మనోబుద్ధ్యహంకార మహా ప్రకృతిజీవాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ అస్త్రాయఫట్.

హంస ఇతి దిగ్బన్ధః.

ధ్యానమ్- ఓం'రక్తామ్భోధిస్థపోతోల్లసదరుణసరోజాధిరూఢాకరాబ్జైః
పాశం కోదణ్డమిక్షూద్భవమలిగుణమప్యఙ్కుశం పఞ్చబాణాన్
బిభ్రాణా సృక్కపాలౌ త్రిణయనలలితా పీనవక్షోరుహాఢ్యా
దేవీ బాలార్కవర్ణా భవతు సుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరా నః ।

తతో హృదయకమలే,

ఓమ్ యమ్త్వగాత్మనేనమః వాయుకోణే,
ఓమ్ రమ్ అసృగాత్మనే నమః అగ్నికోణే,
ఓమ్ లమ్ మాంసాత్మనే నమః పూర్వే,
ఓమ్ వమ్ మేదాత్మనే నమః పశ్చిమే,
ఓమ్ శమ్ అస్థ్యాత్మనే నమః ఐశాన్యే,
ఓమ్ షమ్ మజ్జాత్మనే నమః నైర్ఋతే,
ఓమ్ సమ్ శుక్రాత్మనేనమః ఉత్తరే,
ఓమ్హమ్ ప్రాణాత్మనే నమః దక్షిణే,
ఓమ్ సః జీవాత్మనే నమః మధ్యే చిన్తయేత్.

మూలేన షట్కరశుద్ధిం వ్యాపకత్రయం చకృత్వా
మణిబన్ధే ప్రకోష్ఠే చ కూర్ప రే కరయో స్తలే
తత్పృష్ఠే చ తదగ్రే చ కరశుద్ధిరుదీరితా'
'నాభేశ్చరణపర్యన్తం పాశబీజం ప్రవిన్యసేత్
హృదయాన్నాభిపర్యన్తం శక్తిబీజం ప్రవిన్యసేత్
మూర్ధాది హృదయా న్తన్తు విన్యసేత్తావదఙ్కుశమ్'.

యథా

ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ అమ్ ఆమ్ ఇమ్ ఈమ్ ఉమ్ ఊమ్ ఋమ్ ౠమ్ ఌమ్ ౡమ్ ఏమ్ ఐమ్ ఓమ్ ఔమ్ అమ్ అః. యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ నమః మణి బన్ధే,

ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్. కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ ఙమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ నమః ప్రకోష్ఠే,

ఆమ్ హ్రీమ్, క్రోమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఞమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ నమః కూర్పరే,

ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ నమః కరయో స్థలే,

ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్. తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ నమః కరయోః. పృష్ఠే,

ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్. యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ నమః కరయోరగ్రే.

ఆమ్ నాభేరాపాదం పాశబీజం విన్యస్య
హ్రీమ్ హృదయాదానాభి శక్తిబీజం విన్యస్య
క్రోమ్ మూర్ధాది హృదయపర్యన్తమఙ్కుశబీజం విన్యసేత్.

తతః ప్రాణప్రతిష్ఠామన్త్రం ద్వాదశవారం జపేత్. యథా,

ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ యరలవశషసహోమ్‌హంసస్సోహమ్ మమప్రాణ ఇహ

పఞ్చోపనిషదన్యాసః

అస్య శ్రీపంచోపనిషదన్యాసమహామన్త్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీ ఛన్దః, సదావిష్ణుర్దేవతా, లవ్ం బీజవ్ం, వవ్ం శక్తిః, రవ్ంకీలకవ్ం, భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే పంచోపనిషద మహామన్త్రన్యాసే వినియోగః.

ఓమ్ లమ్ నమః అంగుష్ఠాభ్యాంనమః।

ఓమ్ వమ్ నమః తర్జనీభ్యాంనమః.

ఓమ్ రమ్ నమః మధ్యమాభ్యాంనమః।

ఓమ్ యమ్ నమః అనామికాభ్యాంనమః।

ఓమ్ హమ్ నమః కనిష్ఠికాభ్యాంనమః।

ఓమ్హుమ్ఫట్ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఏవం హృదయాదిన్యాసః।

ధ్యానమ్ ఓం సర్వభూతాత్మకం విష్ణుం సమస్తభువనేశ్వరమ్।
అఖిలాండపతిం వన్దే పంచోపనిషదాత్మకమ్॥

'యోవాగవిష్ఠః పరమః ప్రధానః పదం వా యస్య సత్వమాసీత్।
యస్యోపరిత్వం మునయోను పశ్యన్తి తస్మైముఖ్యాయవిష్ణవే స్వాహా॥'

ప్రాణః మమ జీవ ఇహాజీవః స్థితః సర్వేన్ద్రియాణివాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణాదయః ఇహైవాగత్య సర్వే సుఖం చిరం తిష్ఠన్తు హ్రీమ్ స్వాహా

అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహ నో ధేహి భోగం।
జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరన్తమనుమతే మృడయానః స్వస్తి॥
అమృతం వై ప్రాణా అమృతమాపః ప్రాణానేవ యథాస్థానముపహ్వాయతే॥

మమ హృదయే పరమాత్మనస్సకాశాజ్జీవాత్మానం ప్రతిష్ఠాపయామ్యోం నమః

---

* నవనీతే –: 'మమ ప్రాణ ఇహ ప్రాణః మమ జీవః ఇహ జీవః స్థితః మమ సర్వేన్ద్రియాణి వాఙ్మనోబుద్ధ్యహఙ్కారకామరాగాన్తం పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశశబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధత్వక్చక్షు శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణ వాక్పాణిపాదపాయూపస్థప్రాణా ఇహైవాగత్యసుఖం చిరం తిష్ఠన్తు మాం రక్షన్తు హ్రీమ్ స్వాహేతి ప్రాణ ప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్' ఇతి.

ఓమ్ 'హామ్' నమః పరాయపరమేష్ఠ్యాత్మనే విష్ణవే ఆకాశాయనమః ఇ
శిరసి న్యసేత్.

'యోవావాయుర్ద్విగుణో న్తరాత్మాసర్వేషామన్తశ్చరతీహవిష్ణో।
సత్వందేవాన్మనుష్యాన్మృతాన్ పరిసఞ్జీవసే స్వాహా॥

ఓమ్ 'యామ్' నమః. పరాయ పురుషాత్మనే పురుషాయ వాయవే నమ
ఇతి నాసికాగ్రేన్యసేత్

'త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠః పరంబ్రహ్మ పరఞ్జ్యోతిః।
సర్వేషాం త్వ పాలనాయహుతమమృతం వహిష్యసేస్వాహా॥

ఓం 'రామ్' నమః. పరాయవిశ్వాత్మనే సత్యాయాగ్నయే నమః ఇతి హృదయే
న్యసేత్.

'త్వం జీవ స్త్వమాపస్సర్వేషాం జనితా త్వమాహారః।
త్వంవిష్ణోశ్శ్రమాపనుదాయ చతుర్గుణాయ స్వాహా॥'

ఓమ్ 'వామ్'నమః. పరాయ నివృత్త్యాత్మనే అచ్యుతాయాద్భ్యోనమః ఇతి
మూలాధారే న్యసేత్.

'భూమేర్వితన్వ్వా ప్రతరన్ ప్రకామః పోపూయమానః పఞ్చభిస్స్వగుణై
ప్రసన్నైస్సర్వానిమాన్ ధారయిష్యసేస్వాహా॥

ఓమ్ 'లామ్' నమః. పరాయ సర్వాత్మనే ఉనిరుద్ధాయ పృథివ్యై నమః ఇతి
పాదయోర్న్యసేత్.[1]

---

1. (కరన్యాసః)

అంగుష్ఠాభ్యాం గోవిన్దాయ నమః।
తర్జనీభ్యాం మహీధరాయ నమః।
మధ్యమాభ్యాం హృషీకేశాయ నమః।
అనామికాభ్యాం కేశవాయ నమః।
కనిష్ఠికాభ్యాం వాసుదేవాయనమః,
కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం పద్మనాభాయ నమః

బ్రహ్మన్యాసః

అస్య శ్రీ బ్రహ్మన్యాసమహామన్త్రస్య, అన్తర్యామి ఋషిః, అనుష్టుప్ ఛన్దః, పరమపురుషో దేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్శక్తిః, బ్రహ్మేతి కీలకమ్ మమ పరమపురుషప్రసాదసిద్ధ్యర్థే భగవదారాధనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థే న్యాసేవినియోగః.

బ్రహ్మబ్రహ్మాన్తరాత్మేతిహృదయమభిమృశ్య,

ఓం 'బ్రహ్మబ్రహ్మాన్తరాత్మా బ్రహ్మపూతాన్తరాత్మా।
బ్రహ్మణి బ్రహ్మనిష్ఠోబ్రహ్మగుప్తో గుప్తోఽహమస్మి॥ [1]

ద్యౌర్ద్యౌరసీతి శిరోభిమృశ్య

'ద్యౌర్ద్యౌరసి సర్వ ఇమే ప్రాణాఃస్థాణవ ఆసన్'[2]।

శిఖే ఉద్వర్తయామితి శిఖాముద్వర్త్య

'శిఖే ఉద్వర్తయామి। నవేదాస్సమన్త్రా స్సార్షాస్ససోమా దేవాః పరివర్తయన్తామ్॥'[3]

సకృద్దేవానామాయుధైరితి సర్వత్రరక్షాంకృత్వా

'దేవానామాయుధైః పరిబాధయామి।
బ్రహ్మణో మన్త్రై రీశస్యోజసాభృగూణామఙ్గిరసాం తపసాసర్వమాతనోమి॥'[4]

ఓం నారాయణాయవిద్మహే ఇతి దశదిగ్బన్ధనం కృత్వా

'ఓం నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥'[5]*

---

1. హృదయాయనమః. 2. శిరసే స్వాహా, 3. శిఖాయైవషట్.
4. కవచాయహుం. 5. అస్త్రాయఫట్.

* హృదయాయ నమః పూర్వం శిరసే వహ్నివల్లభా।
శిఖాయైవషడిత్యుక్తం కవచాయ హుమీరితమ్॥
నేత్రత్రయాయ వౌషట్ స్యాదస్త్రాయఫడితి క్రమాత్।
షడఙ్గన్యాసమిత్యుక్తం షట్స్వఙ్గేషు నివేశయేత్॥

పంచాంగాని మనోర్యత్ర తత్ర నేత్రమనుంత్యజేత్। ఇతి శారదాతిలకాదౌ దృశ్యమానత్వాదత్ర పంచాంగమన్త్రకత్వాదస్మిన్న్యాసే నేత్రత్రయాయవషడితి లుప్యతే.

[1]సుదర్శనమితి దక్షిణకరే సుదర్శనముద్రాం ధారయేద్రవిపామితి వామకర
శఙ్ఖముద్రాంధారయేత్.

"సుదర్శనమభిగృహ్ణామి।"రవిపామభిగృహ్ణామి।

[2]సూఽర్యోసీతిదక్షిణనయనేచన్ద్రోసీతి వామనేత్రే హస్తయోస్తలయో
ర్దక్షిణవామయోః సూర్యాచన్ద్రమసోర్మణ్డలే న్యస్య.

"సూర్యోఽసి సూర్యాన్తరాత్మా చక్షురసి సర్వ మసి సర్వం ధేహి।"

"చన్ద్రోఽసి యజ్ఞోఽసి యజ్ఞాయాధానమసి యజ్ఞస్య ఘోషదసి।"

[3]ఆభురణ్యమిత్యఙ్గుష్ఠాది కనిష్ఠాన్తం న్యస్య,
ఆభురణ్యం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। విధిం తర్జనీభ్యాం నమః।
యజ్ఞం మధ్యమాభ్యాం నమః। బ్రహ్మాణం అనామికాభ్యాం నమః।
దేవేన్ద్రం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।
ఏవ మష్టాఙ్గం షడఙ్గం వా న్యాసం కృత్వా.

అకారం హృదయే న్యస్య తం ప్రణవేన వేష్టయిత్వా, అన్తరస్మిన్నితి బ్రహ్మాణం
స్మరతి. 'అమ్' 'ఓమ్'

అన్తరస్మిన్ని మేలోకా అన్తర్విశ్వమిదం జగత్।
బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠం తేన కోఽర్హతి స్పర్ధితుమ్॥

నామద్వాదశపఞ్జరన్యాసః

ఓమ్ పురస్తాత్కేశవః పాతు చక్రీ జామ్బూనద ప్రభః।
గోవిన్దో దక్షిణే పార్శ్వే ధన్వీ చన్ద్రప్రభో మహాన్॥
పశ్చాన్నారాయణశ్శఙ్ఖీ నీలజీమూతసన్నిభః।
ఉత్తరే హలభృద్విష్ణుః పద్మకిఞ్జల్కసన్నిభః॥

---

1. కరద్వయే సుదర్శనపాంచజన్యన్యాసః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం స్థానీయః,
2. నేత్రదయ్వే సూర్యాచన్ద్రమసోర్మండలన్యాసః నేత్రత్రయాయ స్థానీయః.
3. ఆభురణ్యాదిన్యాసః అంగుష్ఠాదికనిష్ఠాన్తకరన్యాసస్థానీయః – ఇత్యష్టాఙ్గోఽయంన్యాసః షడం
ప్రకారశ్చ 'హృదయాయనమః పూర్వ' మితి ప్రాగుక్తప్రకారః.

ఆగ్నేయ్యామరవిన్దాభో ముసలీ మధుసూదనః।
త్రివిక్రమః ఖడ్గపాణిర్నైర్‌ఋత్యాం జ్వలనప్రభః॥
వాయవ్యాం వామనో వజ్రీ తరుణాదిత్యసన్నిభః।
ఐశాన్యే పుణ్డరీకాక్షః శ్రీధరః పట్టసాయుధః॥
ఇన్దీవరదళశ్యామ అత ఊర్ధ్వం గదాధరః।
విద్యుత్ప్రభో హృషీకేశో ప్యధస్తాద్దిశి ముద్గరీ॥
సర్వాయుధస్సర్వశక్తి స్సర్వజ్ఞస్సర్వతోముఖః।
ఇన్ద్రకోపకసఙ్కాశః పాశహస్తోఽపరాజితః॥
సబాహ్యాభ్యన్తరం విష్ణుర్వ్యాప్యనారాయణః స్థితః।
ఏవం సర్వత్ర సఞ్చిన్త్యం నామద్వాదశపఞ్జరమ్॥

ఏవం నామద్వాదశపఞ్జరం కృత్వా షడ్దిగ్బన్ధనం కరోతి.

పూర్వే ఓమ్ ధనుషేనమః, దక్షిణే ఓమ్ శక్త్యైనమః,
పశ్చిమే ఓమ్ గదాయై నమః, ఉత్తరే ఓమ్ శఙ్ఖాయ నమః,
ఊర్ధ్వే ఓమ్ చక్రాయ నమః అధస్తాత్ ఓమ్ వాసుకయే నమః.

అతోదేవాదినా షడఙ్గన్యాసం కృత్వా

ఓం అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే।
పృథివ్యాః స్సప్తధామభిః॥ హృదయాయనమః।

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేత్రేధా నిదధే పదమ్।
సమూఢమస్యపాగ్ం సురే॥ శిరసేస్వాహా.

త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః।
తతోధర్మాణి ధారయన్॥ శిఖాయై వషట్.

విష్ణోః కర్మాణిపశ్యత యతోవ్రతానిపస్పశే।
ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా॥ కవచాయహుమ్.

తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః।
దివీవచక్షురాతతమ్॥ నేత్రత్రయాయ వౌషట్.

తద్విప్రాసోవిపన్యవో జాగృవాం సస్సమిన్ధతే।
విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్॥ అస్త్రాయ ఫట్

(భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః)

బీజషడంగన్యాసః

అస్య శ్రీ బీజషడఙ్గన్యాస మహామన్త్రస్య, అన్తర్యామీ ఋషిః, అనుష్టుప్ఛందః, పరమాత్మాదేవతా, మమ శ్రీభగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే బీజ షడఙ్గన్యాసే జపే వినియోగః।

శ్రీమ్ ఓమ్ హృదయాయ నమః, ద్రామ్ ఓమ్శిరసే స్వాహా,
ఆమ్ ఓమ్ శిఖాయై వషట్, హ్రామ్ ఓమ్కవచాయహుమ్
క్లీమ్ ఓమ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్, రామ్ ఓమ్ అస్త్రాయఫట్,

[1]భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః.

అస్యశ్రీ మాతృకాషడఙ్గన్యాసమహామన్త్రస్య, అన్తర్యామీఋషిః, అనుష్టుప్ఛంద, పరమాత్మాదేవతా,భగవదర్చనాధికార సిద్ధ్యర్థే మాతృకాషడఙ్గన్యాసేవినియోగః.

ఓం అం కం ఖం గం ఘం ఙం ఆం జ్ఞానాయ హృదయాయనమః
ఓం ఇం చం ఛం జం ఝం ఞం ఈం శక్త్యై శిరసేస్వాహా
ఓం ఉం టం ఠం డం ఢం ణం ఊం బలాయ శిఖాయైవషట్
ఓం ఏం తం థం దం ధం నం ఐం ఐశ్వర్యాయ కవచాయహుం
ఓం ఓం పం ఫం బం భం మం ఔం వీర్యాయ నేత్రత్రయాయవౌషట్
ఓం అం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం అః తేజసేఅస్త్రాయఫట్

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః।

ఏకాక్షరాదిన్యాసః

అస్య శ్రీమదేకాక్షరాదిన్యాసమహామన్త్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, అనుష్టుప్ ఛన్దః, శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, శ్రీమ్ బీజమ్, హ్రీమ్ శక్తిః, క్లీమ్ కీలకమ్,

1. నారాయణాయ విద్మేతి దశదిగ్బన్ధనం చరేత్, ఇతి సామాన్యేన నవనీతే.

శ్రీమన్నారాయణసాన్నిధ్యార్థే భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే న్యాసే (జపే) వినియోగః.

1.మూర్ధ్ని-

ఓం 'ఏకాక్షరం త్వక్షరితాऽసిసోమేసుషుమ్నా యాచీహిమృడీన ఏకః।
త్వం విశ్వభూర్భూతపతిః పురాణః పర్జన్య ఏకోభువనస్యగోప్తా॥'

2.లలాటే-

'విశ్వే నిమగ్నః పదవీ కవీనాం త్వఞ్జాతవేదా భువనస్య నాథః।
అజస్త్వమగ్రే సహిరణ్యరేతా యజ్ఞస్త్వమేవైకవిభుః పురాణః॥

3.భ్రువోః-

'ప్రాణప్రసూతిర్భువనస్యయోనిర్వ్యా ప్తంత్వయా ఏకపదేన విశ్వమ్।
త్వంవిశ్వభూర్యోనిరపాం సుగర్భః కుమార ఏకో విశిఖస్సుధన్వా॥'

4. చక్షుషోః-

'వితత్య బాణం తరుణార్కవర్ణం వ్యోమాన్తరేభాసి హిరణ్యగర్భః।
భాసాత్వయావ్యోమ్ని కృతం విమానం తార్క్ష్యః కుమార స్త్వమరిష్టనేమిః॥

5. శ్రోత్రయోః-

'త్వం వజ్రభృద్భూతపతి స్త్వమేవ కామః ప్రజానాం నిహితాసిసోమే।
స్వాహా స్వధా యచ్చ వషట్కరోతి రుద్రః పశూనాం గుహయానిమగ్నః॥

6. నాసికయోః-

ధాతావిధాతా పవనస్సువర్ణో విష్ణుర్వరాహో రజనీరహశ్చ।
భూతం భవిష్యత్ప్రవిక్రియశ్చ కాలః క్రమస్త్వం పరమాక్షరఞ్చ॥'

7.జిహ్వాయామ్-

'ఋచోయజూ(గ్)oషి ప్రసవన్తివక్త్రాత్సామాని సంరాడ్వసురన్తరిక్షమ్।
త్వం యజ్ఞనేతాహుతభుగ్విభుశ్చ రుద్రస్తథాదిత్యగణా వసుశ్చ॥'

8. దన్తయోః -

'స ఏష దేవోఽమ్బరయాణ చక్రే అభ్యేత్య తిష్ఠేత తమో విసుద్యన్
హిరణ్మయం యస్య విభాతి సర్వం వ్యోమాన్తరే రశ్మిమయగ్ం సునాభిః

9. హన్వోః -

'స సర్వవేత్తా భువనస్య గోప్తా నాభిర్జనానాం జనితా ప్రజానామ్
ప్రోతాస్య హోతా విచితిః క్రతూనాం ప్రజాపతిశ్ఛన్దమయోనిగర్భః॥

10. ఓష్ఠయోః -

'సామైశ్చసాఙ్గం విరజస్కబాహుగ్ం హిరణ్మయం వేదవిదాంవరిష్ఠమ్
యమధ్వరే బ్రహ్మవిదస్తువన్తి సామైర్యజుర్భిః క్రతుభిస్త్వమేవ॥

11. హృదయే-

'త్వగ్ంస్త్రీపుమాగ్ం స్త్వఞ్చ కుమార ఏకస్త్వం హి కుమార్యణ్డభూతస్త్వమేవ
త్వమేవ ధాతా వరుణశ్చ రాజా త్వం వత్సరోగ్నిఽర్యమఏవశర్వః॥'

12. గుహ్యే-

'మిత్రస్సుపర్ణశ్చన్ద్ర ఇన్ద్రోఽధరుద్రస్త్వష్టా విష్ణుస్సవితా గోపతిస్త్వమ్॥'

13. నాభౌ -

త్వంవిష్ణుర్భూతాని తుత్రాసి దైత్యస్త్వయావృతం జగదుల్బేన గర్భః॥'

14. జాన్వోః-

'త్వం భూర్భువస్సువగ్ంహ్యదితేస్తుసూనుస్త్వగ్ంహిస్వయమ్భూరుత
విశ్వతో ముఖః'।

15. గుల్ఫయోః-

'య ఏవం నిత్యం వేదయతే గుహాశయం ప్రభుం పురాణగ్ం
సర్వభూతగ్ం హిరణ్మయమ్।'

16. పాదయోః-

'బుద్ధిమతాంపరాఞ్గతిగ్ం సబుద్ధిమాన్ బుద్ధిమతీత్య తిష్ఠతి।'

ఇత్యేకాక్షరాదిన్యాసంకుర్యాత్

ధ్యానమ్. "హృత్పద్మే తుపరం ధ్యాత్వాసోమమణ్డలమున్నతమ్।
సోమమణ్డలమధ్యే తు వహ్నిమణ్డలముజ్జ్వలమ్॥
రవి మణ్డలమధ్యేతు వహ్నిమణ్డలమేవ చ।
తన్మధ్యే తు ప్రభాం ధ్యాత్వా చతురశ్రాం హిరణ్మయీమ్॥
నానామణిగణజ్వాలాదుష్ప్రేక్ష్యం శుచిముజ్జ్వలమ్।
తన్మధ్యే తు హరిం ధ్యాయేచ్ఛుద్ధస్ఫటికసన్నిభమ్॥
పీతామ్బరధరం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్।
శఙ్ఖచక్రధరం ధ్యాయేదష్టశక్తిసమన్వితమ్॥ ఇతి ధ్యాయేత్.

అన్తర్మాతృకాన్యాసః.

అస్యాన్తర్మాతృకాసరస్వతీమహామన్త్రస్య బ్రహ్మా ఋషిః, గాయత్రీ ఛన్దః, అన్తర్మాతృకాసరస్వతీ దేవతా, హలోబీజాని. స్వరాశ్శక్తయః, బిందవః కీలకాని, మమసకలమన్త్రస్ఫూర్త్యర్థే అన్తర్మాతృకాసరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధిద్వారా భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే న్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ ఙమ్ ఆమ్ జ్ఞానాయ అఙ్గుష్ఠాభ్యాంనమః

ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఞమ్ ఈమ్ శక్త్యై తర్జనీభ్యాంనమః.

ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ ఊమ్ బలాయ మధ్యమాభ్యాంనమః.

ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ఐమ్ ఐశ్వర్యాయ అనామికాభ్యాంనమః

ఓమ్ ఓమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ వీర్యాయ కనిష్ఠికాభ్యాంనమః.

ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ అః తేజసే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః.

ఏవం హృదయాదిన్యాసః

ఓం ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జమ్ఆవ్ం జ్ఞానాయ
హృదయాయనమః.

ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఞమ్ ఈమ్ శక్త్యైశిరసేస్వాహా.

ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ ఊమ్ బలాయశిఖాయైవషట్.

ఓమ్ ఏమ్తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ఐమ్ ఐశ్వర్యాయకవచాయహుమ్

ఓమ్ ఓమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ వీర్యాయ నేత్రత్రయాయవౌషట్.

ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ అః
తేజసే అస్త్రాయ ఫట్.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః.

ధ్యానమ్. బన్ధూకాభాంత్రిణేత్రాంపృథుతరవిలసచ్ఛుక్తి మద్రక్తవస్త్రాం
పీనోత్తుఙ్గప్రవృద్ధస్తనభరనమితాం యౌవనారమ్భరూఢామ్,
సర్వాలఙ్కారయుక్తాం సరసిజవదనామిన్దుకున్దావదాతాం
అమ్బాం పాశాఙ్కుశాఢ్యామభయకరవరాం భారతీం తాం నమామి.

షడఙ్గన్యాసః

అస్య శ్రీషడఙ్గన్యాసమహామన్త్రస్య, అన్తర్యామీ ఋషిః, గాయత్రీ ఛన్దః, పరమాత్మాదేవతా, హ్రీమ్ బీజమ్, శ్రీమ్ శక్తిః, క్లీమ్ కీలకమ్, షడఙ్గన్యాసే వినియోగః.

శ్రీమ్ హృదయాయ నమః క్రోమ్ శిరసే స్వాహా
అమ్శిఖాయైవషట్ ఐమ్ కవచాయహుమ్
క్లీమ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్ సౌః అస్త్రాయ ఫట్
అమితి దిగ్బన్ధః.

ధ్యానమ్ ఏవం షడఙ్గసంయుక్తం సర్వశక్తిస్వరూపిణమ్।
మాయావినం చక్రధరం మహావిష్ణుం నమామ్యహమ్॥

హృది ఓమ్ శ్రీమ్ నమః. శిరసి హ్రీమ్ నమః.
శిఖాయాం అమ్ నమః. భుజయోః ఐమ్నమః.
నేత్రయోః క్లీమ్ నమః. సర్వత్రాస్త్రాయఫట్ సౌః నమః.

అథ జపోక్తప్రకారేణ హంసమన్త్రేణ తద్గాయత్ర్యా చ షట్చక్రేషు విశుద్ధచక్ర మారభ్య మాతృకానులోమతశ్చక్రోక్తవర్ణాన్ మనసావిన్యస్య.

కంఠస్థితవిశుద్ధమణ్డపే ఆది అ న్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్ - ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః - అమ్ నమః, ఆమ్ నమః. ఇమ్ నమః. ఈమ్నమః, ఉమ్నమః, ఊమ్నమః, ఋమ్ నమః, ౠమ్ నమః ఌమ్ నమః ౡమ్ నమ ఏమ్ నమః, ఐమ్నమః, ఓమ్నమః, ఔమ్నమః, అమ్నమః, అః నమః, ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః [1]హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్. షోడశాక్షరాత్మకే షోడశదళపద్మే షోడశాక్షరాణి నివేశ్య అనిరుద్ధమూర్తిం ధ్యాత్వా.

షోడశాచః కంఠదేశమనిరుద్ధవిభో స్తథా।
విశుద్ధం మేఘనాదం చ జనోలోకం సహస్రశః॥

కుసుమరచితచేలం భూ ప్రమోదాయినీశం
నవఫణఫణితల్పస్థాయినం విద్రుమాభమ్।
కరతలదరశఙ్ఖం దోర్భిరిద్ధం చతుర్భిః
ద్రుతకనకవిభూషం చిన్తయామోఽనిరుద్ధమ్॥

హృదిస్థితానాహతమణ్డపే కాది ఠాన్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః-కమ్ నమః, ఖమ్ నమః, గమ్ నమ, ఘమ్ నమః, ఙమ్ నమః, చమ్ నమః, ఛమ్ నమః జమ్ నమః, ఝమ్ నమః, ఞమ్ నమః, టమ్ నమః, ఠమ్నమః, ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః హంసహంసాయ విద్మహే పరమ హంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్. ద్వాదశాక్షరాత్మకే ద్వాదశదళపద్మే ద్వాదశాక్షరాణి నివేశ్య.

1. హంసం హంసస్య విద్మహే సోఽహం హంసస్య ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్.

అచ్యుతమూర్తిం ధ్యాత్వా

అనాహతం హృదిస్థానం కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ ఙచౌ ఛజౌ.
ఝ ఞౌ ట ఠౌ మహర్లోకం శఙ్ఖనాదోఽచ్యుతశ్చ షట్.

సన్తప్తహేమ [1]వపుషం ధరణీపవిత్రీ
- యుక్తం చతుర్భుజముపోఢవినీలచేలమ్।
రాజత్కిరీటమణిహారసువర్ణకాంచీ
- భూషోజ్జ్వలావయవమచ్యుతమాశ్రయామి॥

నాభిస్థితమణిపూరకమణ్డపే డాది ఫాన్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః-డమ్ నమః, ఢమ్ నమః ణమ్ నమః తమ్ నమః, థమ్ నమః, దమ్ నమః, ధమ్ నమః నమ్ నమః, పమ్ నమః, ఫమ్ నమః. ఓం హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయధీమహి తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్. దశాక్షరాత్మకే దశదళపద్మే దశాక్షరాణి నివేశ్య సత్యమూర్తింధ్యాత్వా

నాభిస్థానం వంశనాదం డమ్ ఢమ్ ణమ్ తమ్ థ దౌ ధ నౌ
పమ్ ఫమ్ షట్చ సహస్రాణాం సత్యమూర్తిస్స్వవస్తలమ్.

వన్దేఽఞ్జనద్యుతిధరం ధృతరక్తచేలం
పౌష్ణీ ధృతి స్ఫురితపార్శ్వయుగాభిరామమ్।
కేయూరహారముకుటాదివిభూషితాఙ్గం
సత్యం చతుర్భుజముపాత్తసుదర్శనాబ్జమ్॥

లిఙ్గస్థితస్వాధిష్ఠానమణ్డపే బాది లాన్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః.-బమ్ నమః. భమ్ నమః మమ్ నమః, యమ్ నమః, రమ్ నమః, లమ్ నమః హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్ షడక్షరాత్మకే షడ్దలపద్మే షడక్షరాణినివేశ్య పురుషమూర్తింధ్యాత్వా

1. సదృశం

లింగస్థానమధిష్ఠానం బమ్ భమ్ మమ్ యమ్ రలౌ చషట్
వీణానాదం భువర్లోకం పురుషస్యార్పితం భవేత్.

శ్రీభూనాథో జగతి పురుషః ప్రాఙ్ముఖః పీతవాసాః
శఙ్ఖం చక్రం దధదభయదః కట్యుపేతైకహస్తః।
శ్వేతస్సర్వాభరణరుచిరః పాతు మామంగులీయ-
స్ఫూర్జత్పాణిః స్ఫురదుదరబంధోభిరామాంఘ్రిభూషః॥

గుదస్థితాధారమణ్డపే వాది సాన్తమ్

ఆమ్క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్హంసః-వమ్ నమః, శమ్ నమః, షమ్ నమః, సమ్ నమః. హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్ చతురక్షరాత్మకే చతుర్దళపద్మే చతురోఽక్షరాణి నివేశ్య విష్ణుమూర్తిం ధ్యాత్వా

సదాధారం గుదస్థానం వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ ధరాతలమ్
షట్ ఛతం చ జపో విష్ణుః కింకిణీనాద ఉచ్యతే.

విష్ణుః శ్యామో గరుత్మద్ధ్వజ ఇతరశనాకుండలోష్ణీషకోఽవ్యా-
చ్చక్రాబ్జాభీతికట్యాశ్రితకరసహితః శ్రావణోఽకారబీజః।
శ్రీవత్సీపీతవాసాః కటకముకుట కేయూరహారప్రలంబీ-
తార్క్ష్యోఢః పంచశబ్దధ్వనిరవని [1]రమేశోఽవతాత్కౌస్తుభీ నః॥

భ్రూమధ్యస్థితాజ్ఞామణ్డపే హాది క్షాన్తమ్

ఆమ్క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్హంసః- హమ్ నమః, క్షమ్నమః, ఓం హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి తన్నోహంసః ప్రచోదయాత్. ద్వ్యక్షరాత్మకేద్విదళపద్మే ద్వావక్షరౌ నివేశ్య ఆదిమూర్తిం ధ్యాత్వా

ఆజ్ఞాచక్రం భ్రువోర్మధ్యమాదిమూర్తిస్సహస్రశః।
హమ్ క్షమ్ పయోధినాదం చ తపోలోకం తథా భవేత్॥

---

1. రమేట్ కౌస్తుభీ చోపవీతీ

శేషోత్సఙ్గే నిషణ్ణో మృదుచరణవరం దక్షిణం సంప్రసార్య
స్థానే వామం నికుంచ్యప్రసృతకరవరం జానుశీర్షే చ వామమ్।
దక్షేసన్న్యస్యశేషే హ్యుపరి ధ్రుతఫణైః పంచభిశ్చాదిమూర్తి
శ్శంఖం చక్రం చ సర్వాభరణమథ దధచ్ఛన్నకోవిద్రుమాభః॥

మూర్ధ్ని పరమహంసమణ్డపే సహస్రాక్షరాత్మకే సహస్రదళ పద్మే సహస్రాక్షరాత్మకమోంకారం నివేశ్య శ్రీమన్తం నారాయణం ధ్యాయేత్.

సహస్రారం లలాటం చ ప్రణవం చ సహస్రశః।
ఓమ్ నాదం సత్యలోకం చ పరమాత్మా భవేదిహ॥

చిత్కంబుం నౌమి తేజశ్శరమరిమయసంసారమామ్నాయపక్ష -
స్ఫూర్జద్భూ తాత్మ తార్క్ష్యంకుపవనధనుషం ప్రాణిశక్త్యాత్మశక్తిమ్।
విద్యావిద్యాత్మ తూణద్వయమవధిగిరి ప్రాయఖేటం యమాఽసిం
వాయ్వశ్వం ప్రేమపాశంహృదయమయ రథం దండనీత్యాఖ్యయష్టిమ్।

ప్రణవన్యాసః

ప్రణవస్య ఋషిర్బ్రహ్మా, దేవీగాయత్రీ ఛందః, పరమాత్మాదేవతా, అకారో బీజం, ఉకారశ్శక్తిః, మకారః కీలకమ్, ఉదాత్తస్స్వరః, ప్రణవాక్షరన్యాసే వినియోగః

అకారస్య అగ్నిః, ఋషిః, గాయత్రీ ఛన్దః, బ్రహ్మాదేవతా, పీతవర్ణః, జాగ్రదవస్థా, భూః స్థానమ్, ఉదాత్తస్స్వరః, ఋగ్వేదః, గార్హపత్యోఽగ్నిః, రజో గుణః, విశ్వాత్మా.భూస్తత్వమ్, సృష్ట్యర్థక్రియాయా ఉత్పత్త్యర్థే వినియోగః.

"ఓమ్ అకారాయ నమః".

ఉకారస్య వాయుః ఋషిః, త్రిష్టుప్ఛన్దః, విష్ణుర్దేవతా, విద్యుద్వర్ణః, స్వప్నావస్థా, భువః స్థానమ్, అనుదాత్తస్స్వరః, యజుర్వేదః, దక్షిణాగ్నిః, సత్త్వగుణః, తైజసాత్మా, భువ స్తత్వమ్ స్థిత్యర్థక్రియాయా ఉత్కర్షార్థే వినియోగః.

"ఓమ్ ఉకారాయ నమ"ః.

మకారస్య సూర్యః ఋషిః, జగతీ ఛన్దః, ఈశ్వరో దేవతా, కృష్ణ వర్ణః

సుషుప్త్యవస్థా, సువః స్థానమ్, స్వరితస్స్వరః, సామవేదః, ఆహవనీయోఽ గ్నిః, తమో గుణః, ప్రజ్ఞానాత్మా, సువస్తత్త్వమ్, సంహారక్రియాయై లయార్థే వినియోగః.

"ఓమ్ మకారాయ నమః".

అర్ధమాత్రాయాః వరుణః ఋషిః, విరాట్ ఛందః, పురుషోదేవతా, సర్వవర్ణః తుర్యావస్థా, భూర్భువస్సువఃస్థానమ్, ఉదాత్తానుదాత్తస్వరితస్వరః, సర్వదైవతః, సంవర్తకోఽ గ్నిః, సర్వగుణః, సర్వాత్మకః, భూర్భువస్సువస్తత్త్వమ్, సృషిస్థితిసంహార క్రియార్థే వినియోగః.

ఓమ్ అర్ధమాత్రాయై నమః,

నాదస్య అన్తర్యామీ ఋషిః, పంక్తిశ్ఛన్దః, పరమహంసోదేవతా, ప్రణవన్యాసే వినియోగః.

ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః।
ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః।
ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే మధ్యమాభ్యాం నమః।
ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే అనామికాభ్యాం నమః।
ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।
ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః।

ఏవం హృదయాదిన్యాసః

ఓమ్ అమ్ బ్రహాత్మనే హృదయాయ నమః।
ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా।
ఓమ్మమ్ ఈశ్వరాత్మనే శిఖాయైవషట్।
ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే కవచాయ హుమ్।
ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే నేత్రయాయ వౌషట్।
ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్।

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః.

ధ్యానమ్.

ఓం విష్ణుంభాస్వత్కిరీటాంగదవలయగలాకల్పహారోదరాంఘ్రి-
శ్రోణీభూతం సువక్షో మణిమకుట మహాకుండలైర్మండి తాంగమ్
హస్తోద్యచ్ఛంఖచక్రాంబుజగదమమలం పీతకౌశేయవాసం
విద్యోతద్భాసముద్యద్దినకరసదృశం పద్మసంస్థం నమామి.

"ఓమ్ ఓమ్ నమః".

బహిర్మాతృకాన్యాసః

అస్యశ్రీ బహిర్మాతృకా సరస్వతీ మహామన్త్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీచ్ఛందః, బహిర్మాతృకా సరస్వతీ దేవతా, హలోబీజాని, స్వరాశ్శక్తయః, బిందవఃకీలకాని, మమ సకలమన్త్రస్ఫూర్త్యర్థే బహిర్మాతృకా సరస్వతీప్రసాదసిద్ధి ద్వారా భగవదారాధనాధికార సిద్ధ్యర్థే న్యాసే జపే వినియోగః।

ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ ఙమ్ ఆమ్ విష్ణవే అఙ్గుష్ఠాభ్యాంనమః
ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఞమ్ ఈమ్ పురుషాయ తర్జనీభ్యాంనమః
ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ ఊమ్ సత్యాయ మధ్యమాభ్యాంనమః
ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ఐమ్ అచ్యుతాయ అనామికాభ్యాంనమః
ఓమ్ ఓమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ అనిరుద్ధాయ కనిష్ఠికాభ్యాంనమః
ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ అః నారాయణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః.

ఏవం హృదయాదిన్యాసః।

ధ్యానమ్ పంచాశద్వర్ణభేదైః విహితవదనదోః పాదయుక్కుక్షి వక్షో ।
దేహాం భాస్వత్కపర్దాం కలితశశికళా మిన్దుకున్దావదాతాం।
అక్షస్రక్కుంభ చిహ్నామభయవరకరాం త్ర్యక్షిణీం పద్మసంస్థాం ।
అబ్జాం కల్హారగుచ్ఛాం స్తనజఘనభరాం భారతీం తాం నమామి॥

[1]మూర్ధ్ని అమ్ నమః, లలాటే ఆమ్ నమః,
దక్షిణవామనేత్రయోః ఇమ్ నమః ఈమ్ నమః,
కర్ణయోః ఉమ్ నమః ఊమ్ నమః,
నాసికాపుటయోః ఋమ్ నమః ౠమ్ నమః,
గణ్డయోః మ్ నమః మ్ నమః.
ఓష్ఠయోః ఏమ్ నమః, ఐమ్ నమః,
దన్తపఙ్క్త్యోః ఓమ్ నమః, ఔమ్ నమః,
జిహ్వాయామ్ అమ్ నమః, కణ్ఠే అః నమః,
దక్షిణభుజమూలకూర్పర మణిబన్ధాఙ్గులిమూలనఖాగ్రేషు క్రమాత్
కమ్ నమః, ఖమ్నమః, గమ్ నమః, ఘమ్ నమః, ఙమ్ నమః, న్యసేత్,
వామభుజమూల కూర్పరమణి బన్ధాఙ్గులిమూలనఖాగ్రేషు క్రమాత్
చమ్ నమః, ఛమ్ నమః, జమ్ నమః, ఝమ్ నమః, ఞమ్నమః న్యసేత్,
దక్షిణోరుజానుగుల్ఫ పాదాఙ్గులిమూలనఖాగ్రేషు
టమ్ నమః, ఠమ్ నమః, డమ్ నమః, ఢమ్ నమః, ణమ్నమః న్యసేత్,
వామోరుజానుగుల్ఫపాదాఙ్గులిమూలనఖాగ్రేషు
తమ్ నమః, థమ్ నమః, దమ్ నమః ధమ్ నమః నమ్ నమః న్యసేత్ .
నాభ్యపానమేఢ్రపృష్ఠహృదయేషు
పమ్ నమః, ఫమ్ నమః, బమ్ నమః, భమ్ నమః, మమ్ నమః న్యసేత్.
దక్షిణ హస్తాఙ్గుష్ఠతర్జనీ మధ్యమానామికాకనిష్ఠాంగులిషు
యమ్ నమః, రమ్ నమః, లమ్ నమః, వమ్ నమః, శమ్ నమః, న్యసేత్.
వామహస్తాఙ్గుష్ఠతర్జనీమధ్యమానామికాకనిష్ఠాఙ్గులిషు
షమ్ నమః, సమ్ నమః, హమ్ నమః, ళమ్ నమః, క్షమ్ నమః,న్యసేత్.

1. అత్ర నవనీతసంవాదః.
కేశాన్తే చ ముఖాక్ష్ణోశ్చ శ్రోత్రేఘ్రాణకపోలయోః। ఓష్ఠదన్తయోర్మ్మూర్ధ్ని న్యసేదాపాదసన్ధిషు॥
పార్శ్వయోరపరే నాభౌ జఠరే హృదిదోష్ణి చ। కంఠే కుక్షౌచ హృదయే పాణిపాదద్వయోరధః॥
జఠరాననయోః క్షానమకారాద్యక్షరాన్ న్యసేత్। సబిన్దుకాన్ సప్రణవాన్ విన్యసేత్తదను క్రమాత్॥
ఏవం న్యాసవిశేషో వై మాతృకాన్యాస ఉచ్యతే॥ ఇతి.

అచోన్తన్యాసః

పాదయోః అమ్ నమః। గుల్ఫయోః ఆమ్ నమః। జాన్వోః ఇమ్ నమః।
ఊర్వోః ఈమ్ నమః। గుదాధారే ఉమ్ నమః। నాభిమూలే ఊమ్ నమః।
హృదయే ఋమ్ నమః। కణ్ఠే ౠమ్ నమః। బాహ్వోః ఌమ్ నమః।
శ్రవణయోః ౡమ్ నమః। ఓష్ఠయోః ఏమ్ నమః। జిహ్వాయామ్ ఐమ్ నమః।
నాసికాగ్రే ఓమ్ నమః। నేత్రయోః ఔమ్ నమః। భ్రూమధ్యే అమ్ నమః।
లలాటే అః నమః। మూర్ధ్ని ఓమ్ నమః।
తం మన్త్ర రాజేనవేష్టయేత్ "ఓమ్".

సర్వాఙ్గన్యాసః

మూర్ధ్ని ఓమ్ కేశవాయ నమః। లలాటే ఓమ్ నారాయణాయ నమః।
భ్రూమధ్యే ఓమ్ మాధవాయ నమః। నేత్రయోః ఓమ్ గోవిన్దాయ నమః।
కర్ణయోః ఓమ్ శ్రీవిష్ణవే నమః। నాసికాపుటయోః ఓమ్ మధుసూదనాయ నమః।
వక్త్రే ఓమ్ త్రివిక్రమాయ నమః। కణ్ఠే ఓమ్ వామనాయ నమః।
హృదయే ఓమ్ శ్రీధరాయ నమః। నాభౌఓమ్హృషీకేశాయ నమః।
గుహ్యే ఓమ్ పద్మనాభాయ నమః। పృష్ఠే ఓమ్దామోదరాయ నమః।
బాహుమూలయోః ఓమ్ సఙ్కర్షణాయ నమః।
తత్కూర్పరయోః ఓమ్ వాసుదేవాయ నమః।
తన్మణిబన్ధే ఓమ్ ప్రద్యుమ్నాయ నమః।
తదఙ్గుళ్యగ్రేషు ఓమ్ పురుషోత్తమాయ నమః।
ఊరుమూలయోః ఓమ్ అధోక్షజాయనమః। జఙ్ఘయోః ఓమ్ నారసింహాయ నమః
గుల్ఫయోః ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః।
పాదాఙ్గుళిమూలేషు ఓమ్ జనార్దనాయ నమః।
పాదాఙ్గుళ్యగ్రేషు ఓమ్ ఉపేన్ద్రాయ నమః।
పార్శ్వయోరుభయోః ఓం హరయేనమః (సాక్షాన్నారాయణోభవేత్)

అక్షరన్యాసః

[1]అస్య అచోన్తన్యాసాక్షరన్యాసమహామన్త్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీ ఛన్దః, ప్రణవస్వరూపీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, ఆమ్ బీజమ్, ఈమ్‌శక్తిః, ఊమ్ కీలకమ్, అచోన్తన్యాస మహామన్త్రన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ధ్యానమ్. 'ప్రణవో ధనుః శరో హ్యాత్మా బ్రహ్మ తల్లక్ష్యముచ్యతే।
అప్రమత్తేన వేద్ధవ్యం శరవత్తన్మయో భవేత్॥'

శ్రీమ్ హ్రీమ్ అమ్ ఐమ్ క్లీమ్ సౌః అమ్ ఉమ్ మమ్ నవాక్షరమిదం మన్త్రం రాజమితి స్మృతమ్. అచోన్తన్యాసో మన్త్రరాజేన సహ న్యస్తవ్యః ఇతి.

అష్టాక్షరన్యాసః

అస్య శ్రీమదష్టాక్షరన్యాసమహామన్త్రస్య, బదరికాశ్రమవాసీ శ్రీమన్నారాయణ ఋషిః, దేవీ గాయత్రీ ఛందః, పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, అమ్‌బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, మమ్ కీలకమ్, హ్రీమ్ అస్త్రమ్, శుక్లవర్ణః, ఉదాత్తస్స్వరః, శ్రీవైకుంఠభువనం క్షేత్రమ్, శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థే భగవదారాధనాధికార-సిద్ధ్యర్థమాత్మశుద్ధ్యర్థే శ్రీమదష్టాక్షరమహామన్త్రన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ ఓమ్ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, ఓమ్ నమః తర్జనీభ్యాం. నమః,
ఓమ్ నారాయణాయ మధ్యమాభ్యాంనమః,
ఓమ్‌ఓమ్ అనామికాభ్యాం నమః, ఓం నమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః,
ఓమ్‌నారాయణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః

ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ పీతవర్ణాయ జ్ఞానాయహృదయాయ నమః।
ఓమ్ నమ్ ఓమ్ ఇన్దునిభాయ ఐశ్వర్యాయ శిరసే స్వాహా।
ఓమ్ మోమ్ ఓమ్ రుక్మవర్ణాయ శక్త్యై శిఖాయై వషట్।

---

1. అత్ర ప్రకారాన్తరేణర్ష్యాది న్యాసః. అస్యాచోన్తన్యాసహామన్త్రస్య, పరమపురుష ఋషిః, విరాట్ ఛన్దః, శ్రీమాన్ నారాయణోదేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, మం కీలకం, భగవత్సాన్నిధ్యార్థే న్యాసే వినియోగః. ధ్యానం –
'వన్దేదేవం జగద్బీజం భక్తరక్షక మవ్యయం। అణిమాద్యష్టశక్తిభిరావృతం చ హరింభజే॥' ఇతి.

అచోన్తన్యాసః

పాదయోః అమ్ నమః। గుల్ఫయోః ఆమ్ నమః। జాన్వోః ఇమ్ నమః।
ఊర్వోః ఈమ్ నమః। గుదాధారే ఉమ్ నమః। నాభిమూలే ఊమ్ నమః।
హృదయే ఋమ్ నమః। కణ్ఠే ౠమ్ నమః। బాహ్వోః ఌమ్ నమః।
శ్రవణయోః ౡమ్ నమః। ఓష్ఠయోః ఏమ్ నమః। జిహ్వాయామ్ ఐమ్ నమః।
నాసికాగ్రే ఓమ్ నమః। నేత్రయోః ఔమ్ నమః। భ్రూమధ్యే అమ్ నమః।
లలాటే అః నమః। మూర్ధ్ని ఓమ్ నమః।
తం మన్త్ర రాజేనవేష్టయేత్ "ఓమ్".

సర్వాఙ్గన్యాసః

మూర్ధ్ని ఓమ్ కేశవాయ నమః। లలాటే ఓమ్ నారాయణాయ నమః।
భ్రూమధ్యే ఓమ్ మాధవాయ నమః। నేత్రయోః ఓమ్ గోవిన్దాయ నమః।
కర్ణయోః ఓమ్ శ్రీవిష్ణవే నమః। నాసికాపుటయోః ఓమ్ మధుసూదనాయ నమః।
వక్త్రే ఓమ్ త్రివిక్రమాయ నమః। కణ్ఠే ఓమ్ వామనాయ నమః।
హృదయే ఓమ్ శ్రీధరాయ నమః। నాభౌ ఓమ్హృషీకేశాయ నమః।
గుహ్యే ఓమ్ పద్మనాభాయ నమః। పృష్ఠే ఓమ్దామోదరాయ నమః।
బాహుమూలయోః ఓమ్ సఙ్కర్షణాయ నమః।
తత్కూర్పరయోః ఓమ్ వాసుదేవాయ నమః।
తన్మణిబన్ధే ఓమ్ ప్రద్యుమ్నాయ నమః।
తదఙ్గుళ్యగ్రేషు ఓమ్ పురుషోత్తమాయ నమః।
ఊరుమూలయోః ఓమ్ అధోక్షజాయనమః। జఙ్ఘయోః ఓమ్ నారసింహాయ నమః
గుల్ఫయోః ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః।
పాదాఙ్గుళిమూలేషు ఓమ్ జనార్దనాయ నమః।
పాదాఙ్గుళ్యగ్రేషు ఓమ్ ఉపేన్ద్రాయ నమః।
పార్శ్వయోరుభయోః ఓం హరయేనమః (సాక్షాన్నారాయణోభవేత్)

అక్షరన్యాసః

[1]అస్య అచోన్తన్యాసాక్షరన్యాసమహామన్త్రస్య, బ్రహ్మేఋషిః, గాయత్రీ ఛన్దః, ప్రణవస్వరూపీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, ఆమ్ బీజమ్, ఈమ్శక్తిః, ఊమ్ కీలకమ్, అచోన్తన్యాస మహామన్త్రన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ధ్యానమ్. 'ప్రణవో ధనుః శరో హ్యాత్మా బ్రహ్మ తల్లక్ష్యముచ్యతే।
అప్రమత్తేన వేద్ధవ్యం శరవత్తన్మయో భవేత్॥'

శ్రీమ్ హ్రీమ్ అమ్ ఐమ్ క్లీమ్ సౌః అమ్ ఉమ్ మమ్ నవాక్షరమిదం మన్త్రం రాజమితి స్మృతమ్. అచోన్తన్యాసో మన్త్రరాజేన సహ న్యస్తవ్యః ఇతి.

అష్టాక్షరన్యాసః

అస్య శ్రీమదష్టాక్షరన్యాసమహామన్త్రస్య, బదరికాశ్రమవాసీ శ్రీమన్నారాయణ ఋషిః, దేవీ గాయత్రీ ఛందః, పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, అమ్బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, మమ్ కీలకమ్, హ్రీమ్ అస్త్రమ్, శుక్లవర్ణః, ఉదాత్తస్స్వరః, శ్రీవైకుంఠభువనం క్షేత్రమ్, శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థే భగవదారాధనాధికార -సిద్ధ్యర్థమాత్మశుద్ధ్యర్థే శ్రీమదష్టాక్షరమహామన్త్రన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ ఓమ్ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, ఓమ్ నమః తర్జనీభ్యాం.నమః,
ఓమ్ నారాయణాయ మధ్యమాభ్యాంనమః,
ఓమ్ఓమ్ అనామికాభ్యాం నమః, ఓం నమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః,
ఓమ్నారాయణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః

ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ పీతవర్ణాయ జ్ఞానాయహృదయాయ నమః।
ఓమ్ నమ్ ఓమ్ ఇన్దునిభాయ ఐశ్వర్యాయ శిరసే స్వాహా।
ఓమ్ మోమ్ ఓమ్ రుక్మవర్ణాయ శక్త్యై శిఖాయై వషట్।

---

1. అత్ర ప్రకారాన్తరేణర్ష్యాది న్యాసః. అస్యాచోన్తన్యాసహామన్త్రస్య, పరమపురుష ఋషిః, విరాట్ ఛన్దః. శ్రీమాన్ నారాయణోదేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, మం కీలకం, భగవత్సాన్నిధ్యార్థే న్యాసే వినియోగః. ధ్యానం –
'వన్దేదేవం జగద్బీజం భక్తరక్షక మవ్యయం। అణిమాద్యష్టశక్తిభిరావృతం చ హరింభజే॥' ఇతి.

ఓమ్ నామ్ ఓమ్ శ్యామవర్ణాయ కవచాయహుమ్।
ఓమ్ రామ్ ఓమ్ తరుణాదిత్యనిభాయతేజసే నేత్రత్రయాయవౌషట్।
ఓమ్ యామ్ ఓమ్ తప్తకాంచననిభాయ వీర్యాయాస్త్రాయ ఫట్।
ఓమ్ ణామ్ ఓమ్ ఓమ్ యామ్ ఓమ్ సుదర్శనాయ అస్త్రాయఫట్।
భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః

ధ్యానమ్. అనన్తస్య చ సంప్రోక్తైఃసహస్రఫణమండలైః।
సహస్రమకుటైరూర్ధ్వేసమ్యగాచ్ఛాద్య ఛత్రవత్॥
త్రివృతే సర్వదేహోర్ధ్వే సమాసీనం హరిం పరమ్।
వామం పాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సప్రసార్యచ॥
సర్వదేహోర్ధ్వతః పాణిం దక్షిణం న్యస్యవిస్తృతమ్।
వామం కుంచితజానూర్ధ్వే న్యస్య సమ్యక్ప్రసారితమ్॥
శంఖచక్రధరం దేవం శ్రీ భూమిసహితం ప్రభుమ్।
వైకుంఠాధిపతిం దేవమాదిమూర్తిం భజామ్యహమ్ ॥

[1]అర్కాశ్వాభం కిరీటాన్వితమకరలసత్కుండలం దీ ప్తిరాజ-
త్కేయూరం కౌస్తుభాభాశబళరుచిహారం స్వర్ణపితాంబరం చ।
నానారత్నాంశుభిన్నాభరణశతయుతం శ్రీకరాశ్లిష్టపార్శ్వమ్
వన్దేదోష్షవబ్జచక్రాంబురుహదరగదం విశ్వవంద్యం ముకున్దమ్॥

శిఖామధ్యే తథాక్ష్ణోశ్చ ఆస్యే చ హృది చోదరే।
గుహ్యేజాన్వోశ్చపాదే చ స్థానమష్టాక్షరస్య తు॥ ఇత్యక్షరన్యాసస్థానాని.

ఓమ్ ఓమ్ నమః శిరసి। ఓమ్ నమ్ నమః నేత్రయో।
ఓమ్ మోమ్ నమః ఆస్యే। ఓమ్ నామ్ నమః హృదయే।

---

1. శేషోత్సఙ్గే నిషణ్ణం శ్రితవిపదపహం దక్షిణంసంప్రసార్యా-
కుంచ్యశ్రీవామపాదం ప్రసృతవరకరం జానుశీర్షే నిధాయ
సవ్యాన్యం న్యస్య శేషే హ్యుపరి ధృతఫణఛత్రకశ్శంఖచక్రే
బిభ్రద్దేవ్యాదిభూషావరభృదవతు మామర్కభాస్వాదిదేవః.

ఓమ్‌రామ్ నమః ఉదరే। ఓమ్ యామ్ నమః గుహ్యే।
ఓమ్ ణామ్‌నమః జాన్వోః। ఓమ్ యామ్ నమః పాదయోః।

మానసికార్చనమ్ -

[1] ప్రాణాయామైర్వికసితహృదయకమలాన్తరాకాశే వైశ్వానరశిఖామధ్యే పరంజ్యోతిర్జ్వాలారూపవత్స్వయమేవ పురుషః కృష్ణపిఙ్గళ ఊర్ధ్వరేతా విరూపాక్షో విశ్వరూపః పరమానన్దవిగ్రహో భవేత్తం పరమయా భక్త్యాపశ్యేత్తస్యాసనం పాద్యమాచామం ధూపో దీపోఽర్ఘ్యం హవిః పానీయమిత్యుపచారాన్ మనసా భావయేదేషా మానసీ పూజా సర్వపాపప్రణాశినీ భవతి.

'భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష హృద్యాగన్తుమయా కృతమ్।
ఆత్మసాత్కురు దేవేశ బాహ్యే త్వాం సమ్యగర్చయే॥' ఇతి సంప్రార్థ్య

"యథాదేహే తథాబేరే న్యాసకర్మ సమాచరేత్, శోషణదాహనప్లావన పిండీకరణ సుషిర సావయవీకరణ ప్రాణప్రతిష్ఠాశ్చ వర్జయేత్."
హృదయం స్పృశన్నాత్మసూక్తం జప్త్వా

---

1. ధర్మకన్ద సముద్భూతం జ్ఞాననాళసుశోభితమ్।
ఐశ్వర్యాష్టదళోపేతం పరం వైరాగ్యకర్ణికమ్॥
అధోముఖం తు హృత్పద్మం ప్రణవేనోర్ధ్వమున్నయేత్।
హృత్పుండరీకముకుళముద్ధృత్య ప్రణవేన తు।
గాయత్ర్యా వికచం కృత్వా తత్రేంద్రాది దిగీశ్వరాన్॥
దళేష్వష్టసు సంస్మృత్య ద్వాత్రింశత్కేసరేషు చ।
శేషాన్ దేవాంత్సమభ్యర్చ్య కర్ణికాం ప్రకృతిం స్మరేత్॥
రశ్మిమాలావృతం ధ్యాత్వా తన్మధ్యే రవిమండలమ్।
తన్మధ్యే శశిబింబం చ స్రవత్పీయూషశీతలమ్॥
తస్య మధ్యగతం ధ్యాయేత్త్రికోణం వహ్నిమండలమ్।
దుర్నిరీక్ష్యం సురైస్సర్వైర్జ్వాలామాలాపరీవృతమ్॥
'ఉదుత్యం చిత్ర' మిత్యుక్త్వా కల్పయేద్భాస్కరస్య చ।
'సోమగ్ంరాజాన' మిత్యుక్త్వా 'సోమో ధేను' మితి బ్రువన్॥
'అగ్నిం దూ' తేతి మంత్రేణ కల్పయేన్మండలత్రయమ్।

హరిః ఓం ఆత్మాత్మా పరమాన్తరాత్మామహ్యాన్తరాత్మా యశ్చాతిరాత్మా సత న్
న్తరాత్మా వ్యావేష్టి విశ్వం సకలం బిభర్తి యోవ్యక్త పుణ్యస్సతునః ప్రధాన
ప్రాణః ప్రణీతిస్స ఉదాన ఆదిర్వరదో వరాహో వ్యానశ్చ మే స్యాత్తపసాం
చ మూర్తిః కపిలో మునీన్ద్రో యశ్చాపానో హయశీర్షో నః॥
యత్సర్వమశ్నాత్యజరస్సమగ్రగ్ం శ్రియమూర్జయుక్తాం సతుమే సమాన
బలమాసురం యత్సతతం నిహన్తా బ్రహ్మబుద్ధిర్మే గోపఈశ్వరః॥
సవితాచ వీర్యమిన్ద్రశ్చ ధాతురసభూత భూతాభూతాస్సభూతాః।
ద్యౌర్మేఽ స్తు మూర్ధోదరన్నభోవా భూమిర్యథాఽ ఙ్ఘ్రి ర్వవృధేహమీశః।
అస్థీనిమేస్యురథపర్వతాఖ్యా భుజగాశ్చకేశా దివి యే చరన్తః।
ద్వౌనేత్రరూపౌ విధుపృశ్ని ముఖ్యౌ రుధిరం చ సారం సకలం చ తోయమ్॥
స్నాయవో మే ఆసన్నాద్యైర్ భృగుర్మే హృదయమస్తు।
సర్వే అన్యే మునయోఽఙ్గభూతా వేదా మే ఆస్యం జిహ్వా మే సరస్వతీ॥
దన్తా మరుత ఉపజిహ్వాఉపశ్రుతిః వృషణౌ మిత్రావరుణావుపస్థః
ప్రజాపతిరాన్త్రామే వేదా శ్రుతిస్మృతీ మేధాధారణే।

ప్రభామధ్యగతం పీఠం చతురశ్రం హిరణ్మయమ్॥
నానామణిగణజ్వాలాదుష్ప్రేక్షం శుభముజ్జ్వలమ్।
తన్మధ్యే చ ప్రభాం ధ్యాయేన్నిర్ధూమాం నిష్కళాం శుభామ్॥
నీవారశూకవత్తన్వీం పీతా భాస్వత్యనూపమామ్।
తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః॥
సువర్ణవర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహమ్।
శుకపింఛాంబరధరం విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్॥
కిరీటహారకేయూర ప్రలంబబ్రహ్మసూత్రిణమ్।
శ్రీ వత్సాంకం చతుర్బాహుం శంఖచక్రధరంపరమ్॥
వరదం కటికం వాపి వామం కట్యవలంబితమ్।
దధత్మామోదకీం పద్మం ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనమ్॥
ఆసనాద్యుపచా రాణి మనసా తస్య భావయేత్।
ఏషాతు మానసీ పూజా సర్వపాపప్రణాశినీ॥
'భగవన్ పుండరీకాక్ష ప్రీత్యాయత్తు మయా కృతమ్।
ఆత్మసాత్కురు దేవేశ బాహ్యే త్వాం సమ్యగర్చయే॥'

స్వేదం మే వర్షం మూత్రకోశగ్ం సముద్రం పురీషం కాఞ్చనమ్॥
సావిత్రీ గాయత్రీమర్యాదా వేది హృత్పుణ్డరీకే విమలే ప్రవిష్టస్సకలస్సలక్ష్మీ
స్సవిభూతికాఙ్గో యత్సర్వం పుణ్యం మయ్యధిష్ఠానమస్తు।
సర్వేషాం దేవానామాత్మకస్సర్వేషాం మునీనామాత్మక స్తపోమూర్తిరిహ
పుణ్యమూర్తిరాసన్॥

ఇతి భూతశుద్ధిం కృత్వా, సంకల్ప్య, విఖనసమభ్యర్చ్య,

[1]శ్రీగోవిన్ద గోవిన్ద గోవిన్ద శుభే శోభనేముహూర్తే..... శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర దివ్యకశ్యపప్రోక్తం విధిమవలమ్బ్య ప్రాతః కాలార్చనం కరిష్యే

శ్రీలక్ష్మీవల్ల భారంభాం విఖనోమునిమధ్యమామ్।
అస్మదాచార్యపర్యన్తాం వన్దే గురుపరమ్పరామ్॥

ఓమ్వైఖానసాయాఽ చ్యుతసగ్గ్రశయాయ।
తపోఽ గ్రనిష్ఠాయ (చ) బ్రహ్మదర్శినే నమః॥

హేమాచ్ఛాదం స్ఫటికసదృశం విద్యుదూత్పత్తిభాజం
దివ్యానాథం కుశపరిలసత్కేతనం దండపాణిమ్।
వేదారావం రురుమయమహావాహనం దోశ్చతుష్కం
విమ్ బీజన్తం విఖనసమహం ప్రాప్తవన్తం భజామి॥
కూర్మాసనే సమాసీనం కుండలాద్యైర్విభూషితమ్।
శ్రావణే శ్రవణర్క్షేయం విష్ణుపూజావిశారదమ్॥
కమండల్వక్షమాలాభిర్దండేన సువిరాజితమ్।
ధ్రువస్య దక్షిణే భాగే విఖనోమునిమాశ్రయే॥

ఓమ్ విఖనసే నమః। ఓమ్ తపోయుక్తాయ నమః।
ఓమ్ సిద్ధిదాయ నమః। ఓమ్ సర్వదర్శినే నమః।

పశ్చాత్సువర్ణవర్ణమితి యథాబేరం తథా ధ్యాత్వా

1. పుటే సంకల్పప్రకారో ద్రష్టవ్యః

ఓం సువర్ణవర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహం శుఖపిఞ్ఛామ్బరధరం విష్ణుం ప్రణవాత్మకం (అవ్యయం) కిరీట కేయూరహారప్రలమ్బయజ్ఞోపవీతినం శ్రీవత్సాఙ్కం చతుర్భుజం శఙ్ఖచక్రధరం పరమాత్మానం పరాత్పరం దేవం దేవ్యాది సపరిషత్కం ధ్యాయామి.

సువర్భువర్భూరితి కౌతుకస్య మూర్ధనాభిపాదేషు క్రమేణ సన్న్యస్య

[1] సువర్భువర్భూరిత్యస్య మన్త్రస్య, కుత్సభృగ్వత్రయోఋషయః, అనుష్టుప్ త్రిష్టుప్ జగత్యశ్ఛందాంసి, అగ్న్యనిలసూర్యాదేవతాః, గాన్ధారఋషభషడ్జస్వరాః, సామయజుర్ఋక్ వేదా అధిపాః, సితహేమశ్యామనిభాః, షణ్డపుంస్త్రీరూపాః, సకిరీటజటాముకుటాః, రక్తశ్యామశ్వేతాంబరాః, ప్రసన్నసితసౌమ్యలోచనా ఇతి ధ్యాత్వా

సువః, భువః, భూః.

---

1. (వ్యాహృతిన్యాసః) మూర్ధ్నినాభౌచ పాదాన్త ముత్పత్తి న్యాసఉచ్యతే ।
పాదేనాభౌచ మూర్ధ్న్యంతం సంహృతి న్యాసఉచ్యతే
పాదేమూర్ధని నాభ్యన్తం స్థితి న్యాసోఽభిధీయతే
స్థానకే న్యాస ఉత్పత్తి రాసీనే తు స్థితిర్భవేత్
శయనే సంహృతిర్న్యాసో విపరీతేతునిష్ఫలః ॥

సువరితి తృతీయావ్యాహృతిః ఆగ్నేయీ గాన్ధారస్వరా సామమయీ షణ్డరూపా ఖడ్గధరా సకిరీటా సితనిభా రక్తవసనా ప్రసన్నలోచనా తస్యాః కుత్సః ఋషిః అనుష్టుప్ ఛన్దః అగ్నిర్దేవతా బిమ్బస్య మూర్ధ్ని న్యాసే వినియోగః.

ఇతి ధ్యాత్వా బిమ్బస్య మూర్ధ్ని సువరితి విన్యస్య **"సువః"**

భువరితి ద్వితీయా వ్యాహృతిర్వాయవీ ఋషభస్వరా యజుర్మయీ పుంరూపా చర్మధరా సజటా హేమనిభా శ్యామవసనా సితలోచనా తస్యాః భృగు ఋషిః త్రిష్టుప్ ఛన్దః వాయుర్దేవతా బింబస్య నాభౌ న్యాసే వినియోగః.

ఇతి ధ్యాత్వా బింబస్య నాభౌ భువరితి విన్యస్య **"భువః"**

భూరిత్యాద్యా వాహృతిః సౌరీ షడ్జస్వరా ఋఙ్మయీ స్త్రీరూపా దండధరా సముకుటా శ్యామనిభా శుక్లవసనా సౌమ్యలోచనా తస్యాః అత్రిఋషిః జగతీఛన్దః సూర్యోదేవతాబింబస్య పాదయోః న్యాసే వినియోగః.

ఇతి ధ్యాత్వా బిమ్బస్య పాదయోః భూరితి విన్యస్య **"భూః"**

1 యకారం పాదయోరన్తరే పీఠే, అకారం హృదయే, బీజాక్షరం సన్న్యస్య తం ప్రణవేన వేష్టయిత్వా "యమ్" "అమ్" "ఓమ్"

2 శ్రీభూమ్యోరప్యక్షరన్యాసం కుర్యాత్. "శ్రీమ్" "లమ్"

పఞ్జరస్థశ్శుక ఇవ నృత్తశయనక్రీడావిహారవాహనస్థ దేవ మత్స్వాజాం

---

1 పాదపీఠే యకారన్యాసమహామన్త్రస్య అన్తర్యామీ భగవాన్ ఋషిః దైవీ గాయత్రీ ఛన్దః వాయుర్దేవతా దేవస్యపాదపీఠన్యాసే వినియోగః.

యకారం పుంరూపం కనకాభం సితామ్బరధరం ద్విభుజం పుష్పదణ్డధరమేతద్గుణసంయుక్తం ధ్యాయన్ బిమ్బస్య పాదయోరన్తరే పీఠే న్యస్య **"యమ్"**

హృదయే అకారన్యాసమహామన్త్రస్య బ్రహ్మ ఋషిః దేవీగాయత్రీ ఛన్దః పరమపురుషోదేవతా దేవస్య హృదయన్యాసే వినియోగః.

అకారం పుంరూపం కదమ్బకుసుమప్రభం పీతామ్బరధరం వైభవీశక్తి స్వరూపం చతుర్భుజమభయకట్యవలమ్బితహస్తం పరాత్పరం శఙ్ఖచక్రధరమేవం ధ్యాయన్ బిమ్బస్య హృదయేన్యస్య **"అమ్"**

ప్రణవస్యగోత్రమాథర్వణం పరంబ్రహ్మ ఋషిః దేవీ గాయత్రీ ఛన్దః పరమాత్మా దేవతా యకారాకారయోః వేష్టనే వినియోగః. (ప్రణవస్య ఋషిః ప్రజాపతిః ఛందో గాయత్రం బ్రహ్మ దేవతేతి మరీచిః.)

ప్రణవః త్ర్యక్షరః అకార ఉకారో మకార ఇతి తే యథాక్రమేణ ఋగ్యజుస్సామమయాః సత్త్వరజస్తమోగుణాః శ్వేతపీతరక్తనిభాః భూర్భువస్స్వఃస్థితాః విష్ణుబ్రహ్మేశానాధిదైవత్యా ఇతి ధ్యాయన్ పూర్వోక్తపాదపీఠస్థం యకారం హృదయస్థమకారం చ తేన పృథక్పృథక్ప్రణవేనవేష్టయిత్వా.
"ఓమ్"-"ఓమ్"

2. శ్రియో యకారం పాదయోరన్తరే పీఠేన్యస్య **"యమ్"**

హృదయే రుక్మవర్ణస్య శ్రీమ్బీజస్య మజ్కణఋషిః, గాయత్రీఛన్దః, శ్రీర్దేవతా, బిమ్బస్య హృదయే న్యాసే వినియోగః. ఇతి ధ్యాత్వా శ్రీమ్ బీజం శ్రీదేవ్యాః హృదయే న్యస్య ప్రణవేనవేష్ట యిత్వా (శ్రియేజాత ఇతి షడఙ్గన్యాసః.) **"శ్రీమ్" "ఓమ్" "ఓమ్"**

భూమ్యా యకారం పాదయోరన్తరే పీఠేన్యస్య **"యమ్"**

హృదయేశుక్లవర్ణస్య లమ్ బీజస్య విశ్వామిత్రః ఋషిః అనుష్టుప్ఛన్దః భూమిర్దేవతా బిమ్బస్య హృదయే న్యాసే వినియోగః. ఇతి ధ్యాత్వా లమ్ బీజం భూమిదేవ్యాః హృదయే న్యస్య ప్రణవేన వేష్టయిత్వా (భూమిర్భూమ్నేతి షడఙ్గన్యాసః) **"లమ్" "ఓమ్" "ఓమ్"**

గృహాణసుఖమాస్స్వేతి ప్రణమ్య [1]గాయత్ర్యాధ్రువస్థానం ప్రోక్ష్య

ఓమ్ (భూర్భువస్సువః) తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గో దేవస్యధీమహి।
ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

సంయుక్తమేతదితి ధ్రువకౌతుక యోస్సమ్బన్ధకూర్చం కౌతుకాగ్రం నిక్షిప్య

సంయుక్తమేతత్ క్షరతే క్షరన్తు వ్యక్తావ్యక్తం భవతే విశ్వమస్మాత్।
అనీశ ఆత్మా బధ్యతే భోక్తృభావాత్ జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాపైః॥

భగవతో బలేనేతి దేవం ప్రార్థయేదితి విజ్ఞాయతే.

భగవతో బలేన। భగవతో వీర్యేణ। భగవతస్తేజసా। భగవతః కర్మణా।
భగవతానుగృహీతో। భగవతాఽనుధ్యాతో। భగవత్కర్మ కరిష్యామి।
తద్భగవాననుమన్యతామ్॥

ఇతి శ్రీవైఖానససే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే
అనుక్రమణికాయాం తృతీయః ఖణ్డః.

శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద ర్చా ప్ర క ర ణ మ్

(అనుక్రమణికా)

చతుర్ధః ఖణ్డః

[1] ప్రణిధిం శఙ్ఖం వా గృహీత్వోత్పూతేన వారిణాఽఽపూర్య పుష్పాక్షతా-న్నిక్షిప్య తన్మధ్యే ప్రణవత్ర్యక్షరాణి సుసంలిఖ్యదేవం స్మృత్వా సమాహితో హస్తద్వయేన ప్రణిధిముద్ధృత్య దీపాద్దీపమివ ధ్రువబేరాత్ప్రణిధిజలే భక్త్యా ప్రణవాత్మకం విష్ణుం పూర్వవత్సకలం ధ్యాత్వాఽఽవాహ్య తద్వ్యాప్తం తోయం ప్రణవేనేదంవిష్ణురాయాతు భగవానితి కౌతుకస్య మూర్ధ్ని విష్ణుమావాహయా మీతి సంస్రావ్య కూర్చేనావాహ్య (ప్రాగాది) పురుషాదీనావాహ్య దక్షిణే శ్రియం వామే హరిణీం చావాహయేత్.

---

1. అస్య దేవదేవస్య భగవతో నారాయణస్య. . . . శ్రీస్వామినః నిత్యార్చనాయాం భగవత్సాన్నిధ్య విశేషశక్తిసంపాదనార్థం ధ్రువాత్కౌతుకాదిషుబింబేషు మూర్త్యావాహనం కరిష్యే, ఇతి సఙ్కల్ప్య

మూర్ధస్థానే లలాటే చ చక్షుర్ఘ్రాణే చ కర్ణయోః।
వక్త్రే బాహుహృదోర్నాభ్యాం కామ్యాధారే చ పాదయోః॥
త్రిషోడశకలాన్యాసే స్థానాని ద్వాదశస్మృతాః॥ ఇతి
షడ్భాగై కేన చార్చాయాం సప్తైకేన మహోత్సవే।
స్నపనేష్టైకభాగేన బలౌతుదశభాగతః।

ద్వాదశైకేన పీఠాగ్నివిమానార్చక సంస్థితిః॥, ఇతి వచ్చధ్రువస్య వక్త్రబాహుహృదయ -కామ్యపాదస్థానేభ్యః క్రమాద్విష్ణువ్యాపినారాయణాత్మకభోగదజీవకళాం, పురుషసత్యాత్మకక్షమా జీవకళాం, సత్యానిరుద్ధాత్మకోదానజీవకళా మచ్యుతసర్వతేజోమయాత్మకోష్ణాజీవకళా మనిరుద్ధసర్వదుష్టసంహారాత్మక హవ్యవాహజీవకళాం ప్రణవశిరస్కత్ర్యక్షరీమన్త్రమంత్రపల్ల వానుసంహితానులోమవ్యాహృత్యుపహితాభిధానాం చలసంజ్ఞికాం ప్రణిధిజలే సుసంస్కృతే సమాహితఆవాహ్య తాదృశీం ప్రణిధిస్థామేకైకాం కళాం పూర్వవత్ప్రణవశిరస్కత్వాదిలక్షణ విలోమవ్యాహృత్యుపహితాభిధానాం కౌతుకాది మూర్ధస్వావాహయేత్.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం।
సమూఢమస్యపాగ్ం సురే॥

యథాః వారీశ్చతస్రస్సదృశః కవీనాం పత్యుః ప్రత్యా వరితాక్షరం చ।
భూయో భూత్యై భువనస్య పుష్ట్యై స్నాయీతయస్సజ్జతం స్నాపయామి॥
ఆభిర్గీర్భిర్యదతోనఊనమాప్యాయయ హరివోవర్ధమానః।
యదా స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాఽసి భూయిష్ఠ భాజో అధతే స్యామ।
బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మాహాసీత్॥

ఆశ్రావయ అస్తుశ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్భూర్భువస్సువః విష్ణువ్యాపినారాయణాత్మకభోగదజీవకళాం ధ్రువస్య వక్త్రస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలే సన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః *ఆభిర్గీర్భిః*ఆశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్భూర్భువస్సువః పురుష సత్యాత్మకక్షమాజీవకళాం ధ్రువస్య బాహుస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలే సన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః *ఆభిర్గీర్భిః*ఆశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః సత్యానిరుద్ధాత్మకోదానజీవకళాం ధ్రువస్య హృదయస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలేసన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః*ఆభిర్గీర్భిః* ఆశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః అచ్యుతసర్వతేజోమయాత్మకోష్ణాజీవకళాం ధ్రువస్య కామ్యస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలేసన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః*ఆభిర్గీర్భిః* ఆశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మకహవ్యవాహజీవకళాం ధ్రువస్య పాద స్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలే సన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గీర్భిః* ఆశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః జమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే...సురే, ఆయాతు భగవాన్...భగవన్తమోమ్, విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః పరమః పురాణః। పరో లోకానామజితో జితాత్మన్ భవతే భవాయ స్వాహా॥, (ఓమ్ విష్ణుమావాహయామి ౧. పురుషమావాహయామి౪.) యామ్ ఓమ్ విష్ణువ్యాపినారాయణాత్మక భోగదజీవకళాం కౌతుకస్య విష్ణోఃమూర్ధ్న్యావాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

ఆయాతు భగవాన్ పురుషస్సగణస్ససైన్యస్స శ్రీ సహాయస్సహదేవతాభి-రనుమన్యతామ్, యస్తు గరుడరథో నిత్యమృషిభిశ్చానుగామినం తమజం పుణ్డరీకాక్షం భగవన్తమెహావ్ం, విష్ణు మావాహయామి (ఓమ్) పురుషమావాహయామి, (ఓమ్) సత్యమావాహయామి, (ఓమ్) అచ్యుతమావాహయామి, (ఓమ్) అనిరుద్ధమావాహయామి.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గీర్భిః* అస్రావయః అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః డమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్* విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి సత్యమావాహయామి॥.) ణామ్ ఓమ్ పురుషసత్యాత్మకక్ష్మాజీవకళాముత్సవపురుషమూర్త్యావాహయామి. వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గీర్భిః* అస్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజమహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః థమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్* విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి అచ్యుతమావాహయామి ॥.) హేమ్ ఓమ్ సత్యానిరుద్ధాత్మకోదానజీవకళాం స్నపనసత్యమూర్త్యావాహయామివషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గీర్భిః* అస్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజమహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః యమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతుభగవాన్* విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి అనిరుద్ధమావాహయామి॥.) హిమ్ ఓమ్ అచ్యుత సర్వతేజోమయాత్మకోష్ణాజీవకళాం బల్యచ్యుతమూర్త్యావాహయామి వషట్స్వాహా స్వధా నమః.

పంచమీం కవ్యవాహకళాం చతుర్ధా మనసా విభజ్య ప్రథమాం

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గీర్భిః* అస్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః క్షమ్ ఓమ్. ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్* విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి) యామ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మకవిభక్త హవ్యవాహజీవకళాం బలిపీఠమధ్యే అవాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

ద్వితీయాం, వారీశ్చతస్రః * ఆభిర్గీర్భిః* అస్రావయ అస్తుశ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః క్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతుభగవాన్* విష్ణు స్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి) యామ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మకవిభక్త హవ్యవాహజీవకళాం ధార్యాగ్నికుండే ఆవాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

తృతీయాం, వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గీర్భిః* అస్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూఃక్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్

శ్రియే జాతశ్శ్రియ అనిర్యాయ శ్రియం వయో జరితృభ్యో దధాతి,
శ్రియం వసానా అమృతత్వమాయన్ భవన్తి సత్యా సమిధామితద్రౌ॥

*విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః * (విష్ణుమావాహయామి) యామ్ ఓం అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మక విభక్త హవ్యవాహజీవకళాం విమానే ఆవాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

చతుర్థం, వారిశ్చతస్రః* అభిర్గీర్భిః* ఆశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్ణవర్ణాః క్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్* విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి) యామ్ ఓమ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మక విభక్తహవ్యవాహజీవకళామర్చకే ఆవాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

తథా శ్రీభూమ్యోరావాహనే ధ్రువశ్రీదేవ్యాః కౌతుక శ్రీదేవ్యాం శ్రియ ముత్సవ శ్రీదేవ్యాం ధృతిం స్నపనశ్రీ దేవ్యాం పవిత్రీం బలి శ్రీదేవ్యాం ప్రమోదాదాయినీం, ధ్రువభూదేవ్యాః కౌతుకభూమ్యాంహరిణీం ఉత్సవభూమ్యాం పౌష్ణీం స్నపనభూమ్యాం క్షోణీం బలిభూమ్యాం మహీమావాహయేత్ *

---

*అస్మిన్ పక్షే చలకలాగర్భితాని బింబాని బింబాన్తరాణ్యేవ సమ్పద్యన్తే. "**యథా కర్మణ ఏకస్య కల్పితాః పంచ వహ్నయః॥ యథా చైకశరీరస్య వాయుపంచకకల్పనమ్॥ తథా చైక విమానస్య పంచబేరాణి కల్పయే**"దితి॥ భగవద్భృగువచనరీత్యా బేరపంచకస్య ధ్రువకౌతుకౌత్సవస్నాపన-బలిబేరరూపస్య క్రమాద్విష్ణుపురుషసత్యాచ్యుతానిరుద్ధనామకమూర్తిపంచకవ్యవహారః ప్రసిద్ధః తదా ధ్రువస్య విష్ణురితి కౌతుకస్యపురుష ఇత్యౌత్సవస్యబేరస్య సత్యఇతి స్నాపనస్యాచ్యుత ఇతి బలేరనిరుద్ధఇతి ప్రతినియతో వ్యవహారః. అర్చనాకాలే తు పూర్వోక్తనయే ధ్రువకళాయా క్రమాత్కౌతుకాదిచతుర్షు విష్ణుపురుషసత్యాచ్యుతకళానామాధానాత్కౌతుకోవిష్ణురౌత్సవః పురుషః స్నాపనస్సత్యం బలిరచ్యుత ఇతి ప్రతినియతవ్యవహారస్య సంకోచః ప్రాప్యతే.

కించ 'ఆదిమూర్తేశ్చతుర్మూర్తిత్వాత్క్రమేణ విష్ణుర్మహావిష్ణు స్సదావిష్ణుర్వ్యాపినారాయణ ఇతి చతుర్మూర్తయో భవన్తి. విష్ణోరంశః పురుషో మహావిష్ణోరంశస్సత్యః సదావిష్ణోరంశోఽచ్యుతో వ్యాపినోఽంశోఽనిరుద్ధ ఇతి ధర్మాది బ్రహ్మగుణైశ్చతుర్ధా భిద్యతే, పురుషః పురుషాత్మకః పరమపురుషో ధర్మమయ ఇతి, సత్యస్సత్యాత్మకో జ్ఞానస్వరూపతేజోమయ,ఇత్యచ్యుతోపరిమితఐశ్వర్యశ్రీపతి-రిత్యనిరుద్ధో మహాన్వైరాగ్యస్సంహారక ఇతీత్యాది భగవన్మరీచివచనేన తత్రకుండలీకృతే పురుషమావాహయామి సత్యమావాహయామ్యచ్యుతమావాహయామ్యనిరుద్ధమావాహయామీ త్యుక్తేషు చతుర్షు మూర్తిషు తదుక్త చత్వారి నామాని సంయోజ్య మూర్ధ్ని విష్ణుం దిక్షు చత్వారి నామానీ త్యుక్త్వా తత్తద్బింబేషు మూర్త్యావాహనం కేచిత్కుర్వన్తి. తత్పక్షేసర్వత్రోపచారసమర్పణేపి పంచమూర్తిభిరుపచార సమర్పణేయుగపదేవ సర్వేషాం బింబానామర్చనం సిద్ధ్యతీతి తే వదన్తి. తత్ర విచారణీయవిశేషాస్తు స్థలాన్తరే విమృశ్యన్తే.

ఆయాతు భగవతీ దేవీ శ్రీస్సువర్ణవర్ణా సగణా ససైన్యా పరమపురుషసహాయా సహదేవతాభిరనుమన్యతామ్, యా పద్మాసనా పద్మహస్తా హంసనిర్యాఖ్యవాహినీ నిత్య మృషిభిశ్చానుగామినీం తామజాం పుణ్డరీకనయనాం భగవతీ [1]మోం శ్రియమావాహయామి, ధృతిమావాహయామి, పవిత్రీమావాహయామి, ప్రమోదాదాయినీమావాహయామి.

మేదినీ దేవీ వసున్ధరీ స్యాద్వసుధా దేవీ వాసవీ బ్రహ్మవర్చసః
పితృణాం శ్రోత్రం విష్ణుర్మనః॥

ఆయాతు భగవతీ దేవీ హరిణీ శ్యామవర్ణా సగణా ససైన్యా పరమపురుషసహాయా సహదేవతాభిరనుమన్యతామ్, యా [2]నీలోత్పలాసనా నీలోత్పల హస్తా మహాచాతకవాహినీ నిత్యమృషిభిశ్చానుగామినీం తామజాం నీలోత్పలనేత్రీం భగవతీ [3]మోం హరిణీమావాహయామి। పౌష్ణీమావాహయామి। [4]క్షోణీమావాహయామి। మహీమావాహయామి।

తతః పరం స్నాపనౌత్సవబలిబేరేషు త్రిష్వపి పూర్వవద్విష్ణోః శ్రియో మహ్యాశ్చావాహనం కుర్యాత్.

అథ మన్త్రాసనం సఙ్కల్ప్య

'ప్రతద్విష్ణురస్త్వాసన'మితి కుశదర్భపుష్పాన్యతమేనాసనమ్.

ప్రతద్విష్ణుస్తవ తే వీర్యాయ మృగో న భీమః కుచరోగిరిష్ఠాః।
యస్యోరుషు త్రిషువిక్రమణేషు అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా॥
అస్త్వాసనగ్ం శుభం లోకే బ్రుసీ శుద్ధస్తపోమయమ్।
తపశ్చాయుస్తథా యోగమస్తు తే పరమం పదమ్॥

విష్ణవేనమః ఆసనం దదామి[5]౫. శ్రియైనమః ఆసనం దదామి. ౪. హరిణ్యై నమః ఆసనం దదామి ౪.

---

1 ఈమ్. 2. ఉత్పలాసనా ఉత్పలహస్తా 3. గ్లామితి 4. క్షాణీం.
5. విష్ణవే నమః ఆసనం కల్పయామీతి వా వదేత్

'విశ్వాధికానా'మితి స్వాగతం సమ్ముఖీకరణమ్

విశ్వాధికానాం జనానాదికర్త్రే ధాత్రే తపోయజ్ఞ సువేదమూర్తే,
సుస్వాగతం యత్ర తు తత్ర యస్మా త్తత్తే పదగ్ంసూరిభిస్స్వాగతం తే॥

విష్ణవేనమః స్వాగతం దదామి[1] ౫. శ్రియైనమః స్వాగతం దదామి ౪.
హరిణ్యైనమః స్వాగతం దదామి ౪.

'మనోభిమన్తే'త్యర్చనానుమానయాచనమ్

మనోభిమన్తా మానవస్సుధర్మా యన్మాతరం వచసో మానసేషు,
అమోఘమోఘం ప్రతివేద వేద్యస్స్వకం జనానామనుమన్యతామిదమ్॥

విష్ణో అర్చనార్థం ప్రసీద,[2] పురుషఅర్చనార్థం ప్రసీద, సత్య అర్చనార్థం ప్రసీద, అచ్యుత అర్చనార్థం ప్రసీద, అనిరుద్ధ అర్చనార్థం ప్రసీద, శ్రీః అర్చనార్థంప్రసీద, ధృతి అర్చనార్థం ప్రసీద, పవిత్రి అర్చనార్థం ప్రసీద, ప్రమోదాదాయిని అర్చనార్థం ప్రసీద, హరిణి అర్చనార్థం ప్రసీద, పౌష్ణి అర్చనార్థం ప్రసీద, క్షోణి అర్చనార్థం ప్రసీద, మహి అర్చనార్థం ప్రసీద.

[3]త్రీణి పదా, ఇన్ద్రోభిమన్తేతి పాదయోర్జలం సంస్రావయేత్పాద్యమ్

త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః। తతో ధర్మాణి ధారయన్॥
ఇన్ద్రోభిమన్తా మనవో వాయవశ్చాపస్సమగ్రా అభితో యస్య దద్యాత్।
విష్ణో ఇమాన్ వైష్ణవాగ్ం స్తర్పయామి ప్రసీద దేవాధికతేజసైనమ్॥

విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి ౫. శ్రియై నమః పాద్యం దదామి ౪.
హరిణ్యై నమః పాద్యం దదామి ౪.

---

1. విష్ణోః స్వాగతం, శ్రియః స్వాగతం, మహ్యాః స్వాగతమితి వా వదేత్.
2. విష్ణో భవానిదమర్చనమనుమన్యతామ్, శ్రీః భవతీ ఇదమర్చనమనుమన్యతామ్, హరిణి భవతీ ఇదమర్చనమనుమన్యతామ్, ఇతి వా వదేత్.
3. త్వంస్త్రీతి పాద్యాభిమన్త్రణమితి పూర్వోక్తనయేనాభిమన్త్రితం పాద్యం దద్యాత్. మంత్రస్తు 31 పుటే ద్రష్టవ్యః.

[1]ఆమావాజస్య-త్రిర్దేవ ఇతి దేవస్య దక్షిణహస్తే [2]స్పృశ్యమర్ఘ్యమ్ యోగే యోగే శన్నోదేవీ రిత్యాచమనీయంచ దద్యాత్.

అమావాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదా ద్యావాపృథివీ విశ్వశంభూ।
ఆమాగన్తాం పితరా మాతరా చామాసోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్॥
త్రిర్దేవః పృథివీమేష ఏతామ్ విచక్రమే శతర్చసం మహిత్వా।
ప్రవిష్ణురస్తు తవస స్తవీయాన్ త్వేషగ్గ్ంహ్యస్య స్థవిరస్య నామ॥

విష్ణవే నమః అర్ఘ్యం దదామి ౫. శ్రియై నమః అర్ఘ్యం దదామి ౪.
హరిణ్యైనమః అర్ఘ్యం దదామి ౪.

యోగే యోగే తవస్తరం వాజే వాజే హవామహే। సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే॥
శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే, శంయోరభిస్రవన్తు నః॥

విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪.
హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

ఘృతాత్పరి-విచక్రమ ఇత్యాస్యవివరగతం యథా భావయే త్తథా [3]తామ్బూలమ్

ఘృతాత్పరి మండ ఇవాప్సు స్నేహః సర్వాధికస్సర్వథ త్తేషుశర్వః।
సచేతనశ్చేతయతే స్వశక్త్యా ఏకో లోకాన్ గర్భవత్పాతు సర్వాన్॥
విచక్రమే పృథివీమేష ఏతామ్ క్షేత్రాయవిష్ణుర్మనుషేదశస్యన్।
ధ్రువాసో అస్య కీరయో జనాసః ఉరుక్షితిగ్ం సుజనిమా చకార॥

విష్ణవే నమః తామ్బూలం దదామి ౫. శ్రియై నమః తామ్బూలం దదామి ౪.
హరిణ్యై నమః తామ్బూలం దదామి. ౪.

ఇతి మన్త్రాసనం పంచోపచారం విజ్ఞేయం భవతి.

---

1. ఆమావాజస్యేతి పాత్రశోధనే వినియుజ్యతే ప్రాయః. అర్ఘ్యాభిమన్త్రణమగ్నిరిన్ద్రేత్యుక్తం సంపాద్య దేయమ్. మన్త్రస్తు ప్రాక్ పుటే ద్రష్టవ్యః.

2. అర్ఘ్య దాన ప్రకారః – దృశ్యం స్పృశ్యం చ నైవేద్యం త్రిధాఽర్ఘ్యం పరికీర్తితమ్।
అలంకారాసనే దృశ్యం, స్పృశ్యం మంత్రాసనే తథా।
స్నానాసనే నివేద్యం స్యాత్తత్రాపి స్పృశ్యమేవవా।

3. తాంబూలద్రవ్యమ్– మహాపిప్పలిపత్రంచ క్రముకస్యఫలానిచ
శుక్తిక్షారేణ సంయోజ్య తాంబూల మితి సంజ్ఞతమ్॥

అథ స్నానాసనం సంకల్ప్య

భూః ప్రపద్య ఇతి దేవేశం నమస్కృత్య, పరంరంహ ఇతి పీఠాదాదాయ, పు
సూక్తం జప్త్వా, ప్రతద్విష్ణుస్తవత ఇతి స్నానపీఠే దేవం సంస్థాప్య

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే
విరాజమానం **తమజం** ప్రపద్యే తేజోమయం తేజసామప్యగమ్యం
సర్వాత్మానం **తమసః** పారభూతం **భూత్వా విశ్వం** పాతియన్తం ప్రపద్యే
విష్ణుం ప్రపద్యే పురుషం ప్రపద్యే **సత్యం ప్రపద్యే**
అచ్యుతం ప్రపద్యే అనిరుద్ధం ప్రపద్యే
పరంరంహ **ఆస్థాస్యే** గారుడంరంహ **ఆస్థాస్యే** గారుత్మన్తం **రంహ ఆస్థాస్యే**
సర్వం సర్వరంహో వైష్ణవమహామాస్థాస్యే॥
స్వస్తినో మిమీతామ్. . . ।
ప్రతిద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః।
యస్యోరుషు **త్రిషు** విక్రమణేషు అధిక్షియన్తి భువనాని **విశ్వా**॥

వేదాహముపానహావితి పాదుకే పురస్తాద్విన్యస్య పాద్యమాచమనందత్వా

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్, ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే।
సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః, నామాని కృత్వాఽభివదన్యదాస్తే।
ఉపానహావధ్యవరోహామి

విష్ణవే నమః పాదుకే దదామి ౭.

త్రీణిపదా విచక్రమే **విష్ణుర్గోపా** అదాభ్యః। **తతో ధర్మాణి** ధారయన్।
విష్ణవేనమః పాద్యం దదామి ౭. శ్రియై నమః పాద్యం దదామి ౭.
హరిణ్యై నమః పాద్యం దదామి ౭.

శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే। శంయోరభిస్రవన్తు నః
విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౭. శ్రియై నమః ఆచమనీయం దదామి
హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౭.

అన్నాద్యాయ, పూతస్తస్యేతి దన్తధావనమౌదుమ్బరేణ రౌప్యేణ వా కాష్ఠేన కరోతి.

అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం దీర్ఘాయురహమన్నాదో భూయాసమ్।

పూత స్తస్యపారే...। విష్ణవే నమః దన్తధావనం కరోమి ౫.

శ్రియైనమః దన్తధావనం కరోమి ౪. హరిణ్యైనమః దన్తధావనం కరోమి౪.

ఇదం బ్రహ్మేతి [1]జిహ్వాశోధనం, పూత స్తస్యేతి గండూషం, యన్మేగర్భ ఇతి ముఖప్రక్షాళనం, యోగే యోగే శన్నోదేవీరిత్యాచమనమ్.

ఇదం బ్రహ్మపునీమహే। బ్రహ్మ పునాతు।

విష్ణవేనమః జిహ్వాశోధనం కరోమి ౫. శ్రియై నమః జిహ్వాశోధనం కరోమి ౫.

హరిణ్యైనమః జిహ్వాశోధనం కరోమి ౪.

పూతస్తస్య పారే. . . .

విష్ణవేనమః గండూషం భావయామి ౫. శ్రియైనమః గండూషం భావయామి౪.

హరిణ్యై నమః గండూషం భావయామి ౪.

యన్మే గర్భే వసతః పాపముగ్రం యజ్జాయ మానస్య చకించదైర్ఘ్యమ్।

పాపం జాతస్య యస్య భువివర్తతో మే తస్య తత్పావమానీభిరహం పునామి॥

విష్ణవే నమః ముఖప్రక్షాళనం కరోమి ౫. శ్రియైనమః ముఖప్రక్షాళనం కరోమి౪.

హరిణ్యైనమః ముఖ ప్రక్షాళనం కరోమి౪.

యోగే యోగే. . . । శన్నో దేవీః . . . .।

విష్ణవేనమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

హరిణ్యైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

అతోదేవాదినా తైలోద్వర్తనం మూర్ధాదిపాద పర్యన్తం కరోతి.

అతో దేవా అవన్తు నః. . . । ౬.

విష్ణవే నమః తైలోద్వర్తనం కరోమి ౫. శ్రియైనమః తైలోద్వర్తనం కరోమి ౪.

హరిణ్యైనమః తైలోద్వర్తనం కరోమి ౪.

తింత్రిణీరస శిలాచూర్ణ ఖండశీక పలాలభస్మాద్య మలకాదిభిః పరిలిఖితమిత్యజ్ఞ

1. తేనమేతపతేనమేజ్వల తేనమేదీదిహియావద్దేవాః ॥

శోధనం కరోతి.

అష్టమ్యాం చ నవమ్యాం చ చతుర్దశ్యాం చ పర్వణి।
అభ్యంజనం చ దంతానాం ధావనం వర్జయేత్తథా॥ ఇతి క్రియాధికారే భృగుః

పరిలిఖితగ్ం రక్షః పరిలిఖితా అరాతయః।
పరిలిఖితగ్ం సోఽస్తి యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః॥

విష్ణవే నమః అఙ్గశోధనం కరోమి ॥. శ్రియైనమః అఙ్గశోధనం కరోమి ॥. హరిణ్యైనమః అఙ్గశోధనం కరోమి ॥.

వారీశ్చతస్ర ఇతి వారిణా సంస్నాప్య[1]

వారీశ్చతస్రః సదృశః కవీనాం పత్యుః ప్రత్యావరితాక్షరంచ।

---

1. "నమో వరుణః శుద్ధ ఇతి క్షీరేణా,గ్నఆయాహీతి ఘృతేన, దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధ్నా, భూరనిలయా ఇతి గన్ధతోయేనా,గ్నిమీళ ఇతి మధునా,యాః ఫలినీర్యా ఇతి నాళికేరోదకేన, శ్రియే జాత ఇతి హరిద్రోదకేన, గంధద్వారామిషేత్యోర్జేత్వేతి గన్ధతోయేన చాన్తరాన్తరా వారీశ్చతస్ర ఇతి శుద్ధతోయేన ప్రత్యేకం సంస్నాప్య".

నమో వరుణశ్శుద్ధశ్శుద్ధోహమస్మి, శుద్ధో బ్రహ్మ వీరో హరి ర్యథా శుద్ధః పంచభూతాస్తథా
శుద్ధాశ్శుద్ధోహమస్మి। బ్రహ్మోఽ హమస్మిహరిరస్మి ఈశఈశోఽ స్మి భవంభవామహే॥

విష్ణుం క్షీరేణ స్నాపయామి శ్రియం క్షీరేణ స్నాపయామి ॥. హరిణీం క్షీరేణ స్నాపయామి ॥.
వారీశ్చతస్రః ॥. ॥. ॥.

అగ్న ఆయాహివీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహోతాసథ్సి బర్హిషి॥

విష్ణుంఘృతేన స్నాపయామి శ్రియం ॥. ఘృతేన స్నాపయామి ॥. హరిణీం ఘృతేన స్నాపయామి॥.
వారీశ్చతస్రః. ॥. ॥. ॥.

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషమ్, జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః।
సురభినోముఖాకరత్ , ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥

విష్ణుం దధ్నా స్నాపయామి ॥. శ్రియం దధ్నా స్నాపయామి ॥. హరిణీందధ్నా స్నాపయామి ॥.
వారీశ్చతస్రః ॥. ॥. ॥.

భూరనిలయ భూతయా (భూతయా) పరిషించామి।
భువస్సుషు మ్నయా ప్రాణవత్యా చ పరిషించామి॥
స్వరమృతవత్యా జోతిష్మత్యా చ పరిషించామి।

భూయో భూత్యై భువనస్య పుష్ట్యై స్నాయీత యస్సృజ్జతంస్నాపయామి॥
విష్ణుం వారిణా స్నాపయామి ౫. శ్రియం వారిణా స్నాపయామి ౪.
హరిణీం వారిణా స్నాపయామి ౪.

తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహం వృణే సుమతిం విశ్వజన్యామ్।
యామస్య కణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ం సహస్రధారాం పయసా మహీం గామ్॥
విష్ణుంగన్ధతోయేన స్నాపయామి ౫. శ్రియం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౪. హరిణీం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చతస్రః ౫. ౪. ౪.

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్॥
విష్ణుం మధునా స్నాపయామి ౫. శ్రియం మధునా స్నాపయామి ౪. హరిణీం మధునా స్నాపయామి ౪. వారీశ్చతస్రః ౫. ౪. ౪.
యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః।
బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముఞ్చన్త్వగ్ం హసః॥
విష్ణుం నాళికేరోదకేన స్నాపయామి ౫. శ్రియం నాళికేరోదకేన స్నాపయామి ౪.
హరిణీం నాళికేరోదకేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చతస్రః ౫. ౪. ౪.

శ్రియేజాతః శ్రియ ఆనిర్యాయ శ్రియం వయో జరితృభ్యో దధాతి।
శ్రియం వసానా అమృతత్వమాయన్ భవన్తి సత్యాసమిధా మిత్రదౌ॥
విష్ణుం హరిద్రోదకేన స్నాపయామి ౫. శ్రియం హరిద్రోదకేన స్నాపయామి ౪.
హరిణీం హరిద్రోదకేనస్నాపయామి౪. వారీశ్చతస్రః ౫. ౪. ౪.

గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్।
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం త్వామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥
ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థో పాయవస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మామావస్తేన ఈశతమాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాతబహ్వీ యజమానస్య పశూన్ పాహి॥

యజ్ఞస్య ఘోషదసి ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయః ప్రేయమగాద్ధిషణా బర్హిరచ్ఛ మనునాకృతా స్వధయా వితష్టాత ఆవహన్తి కవయః పురస్తాద్దేవేభ్యో జుష్టమిహ బర్హిరాసదే దేవానాం పరిషూతమసి వర్షవృద్ధమసి దేవబర్హిర్మాత్వాన్వజ్మా తిర్యక్పర్వతే రాధ్యాసమాచ్ఛేత్తా తే మారిషం దేవబర్హిః శ్శతవల్శం విరోహ సహస్రవల్శా వివయగ్ం రుహేమ పృథివ్యా

పురుషసూక్తేన సంస్నాప్య

ఓం సహస్రశీర్‌షా పురుషః। సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్॥
స భూమిం విశ్వతో వృత్వా। అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గుళమ్॥
పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్॥
ఉతామృతత్వస్యేశానః। యదన్నేనాతిరోహతి।
ఏతావానస్యమహిమా। అతో జ్యాయాగ్ంశ్చపూరుషః॥
పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని। త్రిపాదస్యామృతం దివి॥
త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః। పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః॥
తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్। సాశనానశనే అభి॥
తస్మాద్విరాడజాయత। విరాజో అధిపూరుషః॥
స జాతో అత్యరిచ్యత। పశ్చాద్భూమిమధో పురః॥
యత్పురుషేణ హవిషా। దేవాయజ్ఞమతన్వత॥
వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్। గ్రీష్మఇధ్మశ్శరద్ధవిః॥
సప్తాస్యాసన్ పరిధయః। త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః॥
దేవాయద్యజ్ఞం తన్వానాః। అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్॥
తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్। పురుషం జాతమగ్రతః॥
తేన దేవా అయజన్త। సాధ్యా ఋషయశ్చ యే॥

స్సంపృచః పాహి సుసంభృతాత్వా సంభరామ్యదిత్యై రాస్నాసీన్ద్రాణ్యై సన్నహనం పూషాతే గ్రథ్నాతు స తే మాస్థాదిన్ద్రస్య త్వా బాహుభ్యాముద్యచ్ఛేబృహస్పతేర్మూర్ధ్నా హరామ్యుర్వన్తరిక్షమ దేవజ్గమమసి।

శున్ధధ్వం దైవ్యాయ కర్మణే దేవయజ్యాయై మాతరిశ్వనో ఘర్మోఽసి ద్యౌరసి పృథ విశ్వధాయా అసి పరమేణ ధామ్నా దృగ్ంహస్వ మాహ్వార్వసూనాం పవిత్రమసి శత వసూనాం పవిత్రమసి సహస్రధారగ్ం హుతస్తోకోహుతో ద్రప్సోఽగ్నయే బృహతే నా స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం సా విశ్వాయుస్సావిశ్వవ్యచాస్సా విశ్వకర్మా సంపృచ్యధ్వమృత రూర్మిణీర్మధుమత్తమా మన్ద్రాధనస్యసాతయే సోమేనత్వాతనచ్మీన్ద్రాయ దధి విష్ణో హవ్యగ్ం ర విష్ణుం గన్ధతోయేన స్నాపయామి శ్రీ. శ్రియం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౪. హరిణీం గన్ధతో యేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చతస్రః శ్రీ. ౪. ౪.

తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్॥
పశూగ్ స్తాగ్శ్చక్రే వాయవ్యాన్। ఆరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చ యే॥
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే॥
ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్। యజు స్తస్మాదజాయత॥
తస్మాదశ్వా అజాయన్త। యే కే చోభయాదతః॥
గావో హజజ్ఞి రే తస్మాత్। తస్మాజ్జాతా అజావయః॥
యత్పురుషం వ్యదధుః। కతిధా వ్యకల్పయన్॥
ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ। కావూరూ పాదావుచ్యేతే॥
బ్రాహ్మణోఽస్యముఖమాసీత్। బాహూ రాజన్యః కృతః॥
ఊరూ తదస్యయద్వైశ్యః। పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత॥
చన్ద్రమా మనసో జాతః॥ చక్షోస్సూర్యో అజాయత।
ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ। ప్రాణాద్వాయురజాయత॥
నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్। శీర్ష్ణోద్యౌస్సమవర్తత॥
పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్। తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్॥
వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్। ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే।
సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః। నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే।
ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార। శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః॥
తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి। నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే॥
యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్తదేవాః। తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్॥
తేహ నాకం మహిమానస్సచ న్తే। యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః॥

విష్ణుం వారిణా స్నాపయామి ౫. శ్రియం వారిణా స్నాపయామి ౪.
హరిణీం వారిణా స్నాపయామి ౪.

మిత్రస్సుపర్ణ ఇతి ప్లోతేన విమృజ్య

మిత్రస్సుపర్ణశ్చన్ద్ర ఇన్ద్రోఽథ రుద్ర స్త్వష్టావిష్ణుస్సవితాగోపతి స్త్వమ్।
త్వం విష్ణుర్భూతాని తుత్రాసి దైత్యస్త్వయా వృతం జగదుద్భేన గర్భః॥

విష్ణుం ప్లోతేన విమృజామి.[1] ౫. శ్రియం ప్లోతేన విమృజామి ౪.
హారిణీం ప్లోతేన విమృజామి ౪.[1]

భూరసిభూరిత్యాదినా జీవస్థానే ప్రతిష్ఠాప్య''స్పృశ్యమర్ఘ్యం నివేదయేది
'స్నానాసన'మష్టోపచారం విజ్ఞేయం భవతి", రాత్రౌ స్నానాసనమభ్యుక్షణం
నేష్టం తస్యాం సన్ద్వారక్షాలంకార దీపా ఉచితా ఇతి విశేషః.

భూరసి భూ ప్రతిష్ఠిత్యై ॥

త్రిర్దేవః పృథివీం. విష్ణవేనమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౫.
శ్రియైనమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౪. హారిణ్యైనమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౪.

తతోలఙ్కారాసనం సంకల్ప్య తేజోవత్స్యావః, విష్ణోర్నుకమితి శ్వేతపీత కృష్ణరక్త
(చిత్రశ్యామ) వస్త్రైరలంకరోతి

తేజోవత్స్యావః సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ పూష్ణోహస్తాభ్యామ్
విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసి యో
అస్కభాయదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో
విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్ఞ ప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి
విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా॥

విష్ణ వేనమః వస్త్రం దదామి ౫. శ్రియై నమః వస్త్రం దదామి ౪.
హారిణ్యై నమః వస్త్రం దదామి ౪.

సోమస్య తనూరసీత్యుత్తరీయమ్

సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహి।

స్వామాతనూరావిశ శివో మా తనూరావిశ॥ విష్ణోర్నుకం॥

విష్ణవేనమః ఉత్తరీయం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఉత్తరీయం దదామి ౪.
హారిణ్యైనమః ఉత్తరీయం దదామి ౪.

(ఇదం బ్రహ్మేతి పవిత్రం ప్రణవేనోర్ధ్వపుండ్రం విష్ణోర్నుకమితి తిలకమ్

ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే। బ్రహ్మ పునాతు॥ విష్ణోర్నుకం।

---

1 విష్ణవే నమః ప్లోతం దదామీత్యాది వా వదేత్.

విష్ణవేనమః పవిత్రం దదామి ౫.

"ఓమ్"। విష్ణోర్నుకం॥

విష్ణవే నమః ఊర్ధ్వపుండ్రం ధారయామి౫. శ్రియై నమః ఊర్ధ్వపుండ్రం ధారయామి ౪. హరిణ్యైనమః ఊర్ధ్వపుండ్రం ధారయామి ౪.

విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ॥

విష్ణవేనమః తిలకం ధారయామి ౫. శ్రియైనమః తిలకం ధారయామి ౪. హరిణ్యైనమః తిలకంధారయామి ౪.)

భూతో భూతేష్విత్యాభరణమ్

భూతో భూతేషు చరతి ప్రవిష్టస్స భూతానామధిపతిర్బభూవ।

తస్య మృత్యౌ చరతి రాజసూయగ్ం స రాజారాజ్యమనుమన్యతామిదమ్॥

విష్ణోర్నుకం॥ *

విష్ణవే నమః ఆభరణం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఆభరణం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః ఆభరణం దదామి ౪.

అగ్నిం దూతమిత్యుపవీతం దద్యాదేతేషాం విష్ణోర్నుకమిత్యనువర్తతే.

అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్।

అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్॥ విష్ణోర్నుకం॥

విష్ణవే నమః ఉపవీతం దదామి ౫.

పూర్వవత్పాద్యమాచమనం చ దద్యాత్.

త్రీణి పదా విచక్రమే॥ ఇంద్రోభిమన్తా ॥

విష్ణవేనమః పాద్యం దదామి ౫. శ్రియైనమః పాద్యం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః పాద్యం దదామి ౪.

యోగే యోగే ॥ శన్నో దేవీః ॥

విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

తద్విష్ణోః పరమమిమూన్నమనస ఇతి మూర్ధ్ని భుజయోశ్శంఖచక్రయోః పాదయోశ్చ పుష్పం దద్యాత్.

తద్విష్ణోః పరమం పదం ॥
ఇమాస్సుమనసః శ్రేష్ఠా దివ్యపుష్పాధివాసితాః।
పూతా బ్రహ్మ పవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్యరశ్మిభిః॥

[1]విష్ణవే నమః పుష్పాణి దదామి ౫. శ్రియై నమః పుష్పాణి దదామి ౪.
హరిణ్యై నమః పుష్పాణి దదామి ౪.

తద్విప్రాస ఇమే గన్ధా ఇతి లలాటే గన్ధేనోర్ధ్వాగ్రమాలిప్య బాహ్వోర్వక్షసి కంఠే నాభేరూర్ధ్వే వా తేనాలంకుర్యాత్.

తద్విప్రాసో విపన్యవః ॥ ఇమే గన్ధాస్సురభినో దివ్య గన్ధాధివాసితాః।
పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

[2]విష్ణవే నమః గన్ధం దదామి ౫. శ్రియై నమః గన్ధం దదామి ౪.
హరిణ్యై నమః గన్ధం దదామి ౪.

యదాంజనమిత్యంజనమ్

యదాంజనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవత ఉపరి।
తేనవామాంజే తేజసే వర్చసే భగాయ చ॥

విష్ణవే నమః అంజనం దదామి ౫. శ్రియైనమః అంజనం దదామి ౪
హరిణ్యైనమః అంజనం దదామి ౪.

దేవస్యత్వేత్యాదర్శం దర్శయిత్వా పుష్పన్యాసం కుర్యాత్.

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ పూష్ణో హస్తాభ్యామ్॥

విష్ణవే నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౫. శ్రియైనమః ఆదర్శం దర్శయామి ౪.
హరిణ్యైనమః ఆదర్శం దర్శయామి ౪.

ధ్రువపీఠే పుష్పన్యాసః

ధ్రువపాదయోర్మధ్యే ఓమ్ విష్ణవే నమః,

---

1. సంహితాసు ప్రాయశః పుష్పన్యాసస్య ప్రాక్ సంబన్ధ కూర్చన్యాసాదేవ విధానం పూర్వమేవోక్తమ్, ఏకబేరార్చనే మరీచి భగవత్పాదమతమనురుధ్య పుష్పన్యాసః పుష్పవిగ్రహోత్పూర్వ కాలిక స్సమ్పద్యతే, తదనుసృత్యాత్రాపి కేచిత్పుష్పన్యాససమ్పాదనం పుష్పవిగ్రహోత్పూర్వమే వోచితమితితే మన్యన్తే. 2. విష్ణుం గన్ధేనాలంకరోమీతి వా వదేత్.

ప్రాగాది చతుర్దిక్షుక్రమేణ -

ఓమ్ పురుషాయ నమః। ఓమ్ సత్యాయ నమః।

ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః। ఓమ్ అనిరుద్ధాయ నమః।

ఆగ్నేయాది- ఓమ్ కపిలాయ నమః। ఓమ్ యజ్ఞాయ నమః।

ఓమ్ నారాయణాయ నమః। ఓమ్ పుణ్యాయ నమః।

ద్వితీయా వరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ వారాహాయ నమః। ఓమ్ నారసింహాయనమః।

ఓమ్ వామనాయ నమః। ఓమ్ త్రివిక్రమాయ నమః।

ఆగ్నేయాది- ఓమ్ సుభద్రాయ నమః। ఓమ్ ఈశితాత్మనే నమః।

ఓమ్ సర్వోద్వహాయనమః। ఓమ్ సర్వవిద్యేశ్వరాయ నమః।

తృతీయావరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ ఇన్ద్రాయ నమః। ఓమ్ యమాయ నమః।

ఓమ్ వరుణాయ నమః। ఓమ్ కుబేరాయనమః।

ఆగ్నేయాది

ఓమ్ అగ్నయే నమః। ఓమ్ నిర్ ఋతయేనమః।

ఓమ్ వాయవేనమః। ఓమ్ ఈశానాయనమః।

శ్రీదేవ్యాః - ఓమ్ శ్రియై నమః। ఓమ్ ధృత్యైనమః।

ఓమ్ పవిత్ర్యై నమః। ఓమ్ ప్రమోదాదాయిన్యైనమః।

భూదేవ్యాః - ఓమ్ హరిణ్యైనమః। ఓమ్ పౌష్ట్యై నమః।

ఓమ్ క్షోణ్యై నమః। ఓమ్ మహ్యైనమః।

కౌతుకపీఠే పుష్పన్యాసః

కౌతుకపీఠే ప్రాగాది -

ఓమ్ సుభద్రాయ నమః। ఓమ్ హయాత్మకాయ నమః।

ఓమ్ రామదేవాయ నమః। ఓమ్ పుణ్యదేవాయ నమః।

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ సర్వాయ నమః। ఓమ్ సుఖావహాయ నమః।

ఓమ్ సంవహాయ నమః। ఓమ్ సువహాయ నమః।

ద్వితీయావరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ మిత్రం ప్రపద్యే। ఓమ్ అత్రిం ప్రపద్యే।
ఓమ్ శివం ప్రపద్యే। ఓమ్ విశ్వం ప్రపద్యే॥

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ సనాతనం ప్రపద్యే। ఓమ్ సనన్దనం ప్రపద్యే।
ఓమ్ సనత్కుమారం ప్రపద్యే। ఓమ్ సనకం ప్రపద్యే।

తృతీయావరణే ప్రాగాది-

ఓమ్ ఇన్ద్రాయ నమః। ఓమ్ యమాయ నమః।
ఓమ్ వరుణాయ నమః। ఓమ్ కుబేరాయ నమః।

ఆగ్నేయాది- ఓమ్ అగ్నయే నమః। ఓమ్ నిర్ఋతయే నమః।
ఓమ్ వాయవే నమః। ఓమ్ ఈశానాయ నమః।

పుష్పన్యాసదేవా ధ్రువకౌతుకపీఠసమాశ్రితాః ప్రథమావరణే ద్వితీయావర
చ స్థితా బహిర్ముఖాః, తృతీయావరణే లోకపాలా దేవాభిముఖాస్సమర్చనీయా
నామ్నా ప్రణవాది నమోఽన్తం పుష్పన్యాసః. ఏతేషామేకాదశోపచారైరర్చ
భవతి.

పుష్పన్యాసదేవేభ్యః ఆసనం దదామి।

స్వాగతం దదామి। దేవా అనుమన్యన్తామ్।
పాద్యం దదామి। ఆచమనీయం దదామి।
పుష్పాణి దదామి। గన్ధం దదామి।
ధూపం దదామి। దీపం దర్శయామి।
అర్ఘ్యం నివేదయామి। ఆచమనీయం దదామి।

దక్షిణే- ఓమ్ మార్కండేయం ప్రపద్యే। ఉత్తరే-ఓమ్ భృగుం ప్రపద్యే।
భిత్తిపార్శ్వే దక్షిణే-ఓమ్ బ్రహ్మాణం ప్రపద్యే। ఉత్తరే-ఓమ్ గంగాధరం ప్రప
ద్వారప్రదేశే దక్షిణే-ఓమ్ ధాత్రే నమః। ఉత్తరే-ఓమ్ విధాత్రే నమః।
అధః-ఓమ్ భువంగాయ నమః। ఊర్ధ్వే-ఓమ్ పతఙ్గాయ నమః।
దక్షిణకవాటే-ఓమ్ పతిరాయ నమః। ఉత్తరకవాటే-ఓమ్ వరుణాయ నమ

దక్షిణద్వారదేశే-ఓమ్ మణికాయ నమః। ఉత్తరద్వారదేశే- ఓమ్సంధ్యాయై నమః॥

అన్తరాళే- ఓమ్ న్యక్షాయ నమః। ఓమ్ఇన్ద్రాయ నమః॥

ద్వితీయద్వారే- ఓమ్ విఖనసే నమః। ఓమ్ తాపసాయ నమః.

తృతీయద్వారే- ఓమ్ కిష్కిన్దాయ నమః। ఓమ్తీర్థాయ నమః.

సోపానమధ్యే- ఓమ్ శ్రీభూతాయ నమః। ఓమ్ గరుడాయ నమః

ఆగ్నేయ్యాం- ఓమ్ హవిరక్షకాయ నమః। ఓమ్ అగ్నయేనమః॥

దక్షిణే- ఓమ్ వివస్వతే నమః। ఓమ్ వైవస్వతాయ నమః॥

నైర్‌ఋత్యాం- ఓమ్ నిర్‌ఋతయేనమః। ఓమ్ బలిరక్షకాయ నమః॥

పశ్చిమే- ఓమ్ మిత్రాయ నమః। ఓమ్ వరుణాయ నమః॥

వాయవ్యే- ఓమ్ పుష్పేశాయనమః। ఓమ్ మరుతే నమః॥

ఉత్తరే- ఓమ్ క్షత్రేనమః। ఓమ్కుబేరాయ నమః॥

ఐశాన్యాం- ఓమ్ ఈశానాయ నమః। ఓమ్ భాస్కరాయ నమః॥

భూతపీఠే ప్రాగాది చతుర్దిక్షు -

ఓమ్ చక్రాయ నమః। ఓమ్ ధ్వజాయ నమః। ఓమ్ శఙ్ఖాయ నమః॥

ఓమ్ యూథాధిపాయ నమః। ఓమ్ అక్షహన్త్రే నమః॥

గోపుర ద్వారదక్షిణవామయోః-

ఓమ్ నాగరాజాయ నమః। ఓమ్ గణేశాయ నమః॥

ఇత్యేతేషాం నామమన్త్రైరర్చనం కుర్యాదితి పుష్పన్యాసః.

పశ్చాత్ అభ్యన్తరం ప్రవిశ్యభూరనిలయేతి ద్వారప్రక్షాళనం చరేత్.

భూరనిలయా భూతయా భూతయా పరిషించామి భువస్సుషుమ్నయా
ప్రాణవత్యా చ పరిషించామి। స్వరమృతవత్యా జ్యోతిష్మత్యా చ పరిషించామి॥
తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహం వృణే సుమతిం విశ్వజన్యామ్।
యామస్యకణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ం సహస్రధారాం పయసాం మహీం గామ్॥

ధర్మాయేతి దక్షిణే జ్ఞానాయేతి మధ్యమే ఐశ్వర్యాయేతి వామే పుష్పాణి నిక్షిప్య.

ఓమ్ ధర్మాయ నమః ద్వారదక్షిణే, జ్ఞానాయ నమః ద్వారమధ్యమే,
ఓమ్ ఐశ్వర్యాయ నమః ద్వారవామే. ధర్మాదిభ్యః పుష్పం దదామి।

ద్వారవామభాగే సర్వత్ర రక్షార్థం సేనాధిపతిమర్చయేదితి విజ్ఞాయతే.

ఆగ్నేయో యస్మాద్యజామహే త్వా విశ్వే సదాత్వం మహి తోనుశంభో వైరాజన్తే సుహూతం నిధత్తామ్॥

ప్రైషామధీశో విబుధానామనాదిః। యా మేశస్తాం ధనితాం దధాతు॥

ఓమ్‌విష్వక్సేనం ప్రపద్యే ౫. పుష్పాణి దదామి.

ఇతి శ్రీవైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే అనుక్రమణికాయాం చతుర్థః ఖండః.

శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భగవదర్చాప్రకరణమ్

(అనుక్రమణికా)

పఞ్చమః ఖణ్డః

అథ పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్యార్చాస్థానముపవిశ్య పరోమాత్రయా బృహస్పతిరిమే ధూపా ఇతి చతుర్దిక్షు ధూపం ధూపయేత్.

పరోమాత్రయా తను వావృధాన నతేమహిత్వ మన్వశ్నువన్తి।
ఉభే తే విద్మ రజసీ పృథివ్యా విష్ణో దేవత్వం పరమస్య విత్సే॥
బృహస్పతిర్దేవానామిమం యజ్ఞం బృహతో మే దధాతు।
బృహస్పతివీతయే॥ (బృహస్పతిస్సోమం దధాతు బృహస్పతిర్యజ్ఞం దధాతు।
బృహస్పతివీతయే॥ బృహస్పతే అతి యదర్యోర్హార్ద్యుమద్విభాతిక్రతు మజ్జనేషు।
యద్దీదయచ్ఛవసర్త ప్రజా తతదస్మాసు ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్॥ ఉపయామ
గృహీతోఽసి బృహస్పతే త్వేష తే యోనిః బృహస్పతివీతయే॥)
ఇమే ధూపాస్సురభినో దివ్యధూపాధివాసితాః।
పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణపూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

[1]విష్ణవేనమః ధూపం ధూపయామి ౫. శ్రియై నమః ధూపం ధూపయామి ౪. హరిణ్యైనమః ధూపం ధూపయామి ౪.

విష్ణోః కర్మాణి, శుభ్రాజ్యోతిరితి పార్శ్వయోర్దీపం దర్శయేత్.

విష్ణోః కర్మాణి ॥ శుభ్రాజ్యోతిశ్చ దేవానాం ॥

విష్ణవే నమః దీపం దర్శయామి ౫. శ్రియై నమః దీపం దర్శయామి ౪. హరిణ్యై నమః దీపం దర్శయామి ౪.

---

1 విష్ణవేనమః ధూపేన ధూపయామి, ధూపం దదామీతి వా వదేత్.

త్రిర్దేవ, ఇన్ద్రియాణీతి నేత్రయోర్దర్శయేద్వీక్షణార్ఘ్యమ్

త్రిర్దేవః పృథివీమ్ ॥

ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యాతేజనేషు పంచసు। ఇన్ద్రతానిత ఆవృణే॥ విష్ణవే నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౫. శ్రియై నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౪.

(ఔత్సవం బేరమాసాద్య ఆసనస్నానవస్త్రాలంకార పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూప దీపార్ఘ్యాచమనాని దద్యాత్.)

ప్రతద్విష్ణుః। విష్ణవేనమః ఆసనం దదామి ౫. శ్రియై నమః ఆసనం దదామి ౪. హరిణ్యై నమః ఆసనం దదామి ౪.

ఆపోహిష్ఠామయో భువః। తాన ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే॥ యోవశ్శివతమో రసః। తస్య భాజయతే హనః। ఉశతీరివ మాతరః॥ తస్మా అరఙ్గమామవః। యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథాచ నః॥ విష్ణవే నమః స్నానాయాభ్యుక్షణం కరోమి ౫. ౪. ౪.

(తేజోవత్స్యావః। విష్ణవే నమః వస్త్రం దదామి) ౫. ౪. ౪.

త్రీణి పదా। ఇన్ద్రోభిమన్తా। విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి ౫. ౪. ౪.

యోగే యోగే। శన్నో దేవీః। విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. ౪. ౪.

తద్విష్ణోః పరమం। ఇమాస్సుమనసః। విష్ణవే నమః పుష్పాణి దదామి ౫. ౪. ౪. తద్విప్రాసః। ఇమే గన్ధాః। విష్ణవే నమః గన్ధం దదామి ౫. ౪. ౪.

(పరోమాత్రయా। బృహస్పతిర్దేవానాం। ఇమే ధూపాః ॥) విష్ణవే నమః ధూపం దదామి ౫. ౪. ౪.

(విష్ణోః కర్మాణి। శుక్రాజ్యోతిః। విష్ణవేనమఃదీపం దర్శయామి[1]) ౫. ౪. ౪. త్రిర్దేవః పృథివీం। ఇంద్రియాణి శతక్రతో। విష్ణవే నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి[2] ౫. ౪. ౪.

---

1 విష్ణవేనమః దీపం దదామీతి వా వదేత్.

2 స్పృశ్యం దృశ్యం నివేద్యమితి త్రివిధేఽర్ఘ్యే స్నానాసనవిహితస్యైవ నివేద్యత్వవచనాత్

యోగే యోగే। శన్నో దేవీః । విష్ణవేనమః ఆచమనీయం దదామి ౫. ౪. ౪.

తథైవ స్నాపనం బేరం బలిబేరం చాసాద్య పూర్వోక్తౌత్సవబేరో చితానేవోపచారాన్ దద్యాత్. [1]తథాపంచబేరేభ్యోఽతిరిక్తాన్ బింబ విశేషానపి యథానుశాసనం సప్తవింశతివిగ్రహైరష్టవిగ్రహైర్వార్చయేత్. న తత్రావాహనమ్. తథైవ సాళగ్రామశ్రీమూర్తీనామర్చనం భవతి[2]. తేషామష్టోపచారాః.

శ్రీమహావిష్ణుం శుద్ధోదకేన స్నాపయామి (ఇతి సంస్నాప్య)

పాద్యమాచమనం పుష్పం గన్ధం ధూపం దీపమర్ఘ్యమాచమనం దదామి.

వార్ఘ్యంనివేదయామీత్యుచితమ్. తథాప్యర్ఘ్యత్వావిశేషాదిహాపి కేచిత్ప్రయుఞ్జతే. ఇహార్ఘ్యం దదామీతి వా వదేత్. తథామన్త్రాసనేపిద్రష్టవ్యమ్.

1 'అర్చయేల్లౌకికం బేరం స ప్తవింశతివిగ్రహై'రితి భగవద్భృగువచనేన సప్తవింశతివిగ్రహారాధ్యః లౌకికబేరః పరామృశ్యతే. లౌకికత్వం చ బేరస్య తదాలయవిహిత ధ్రువాది బేరపంచకభిన్న విష్ణుబింబత్వమేవ. స ప్తవింశతి విగ్రహాస్తు ఆసనస్వాగతాఽను మానపాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపార్ఘ్యా -చమన స్నానప్లోతవస్త్రోత్తరీయాభరణ యజ్ఞోపవీత పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపాచమనహవిః పానీయాచమనముఖవాసాః.

'లౌకికం చావతారం చేత్పూజయేదష్టవిగ్రహై' రితివచనేనాష్టవిగ్రహైరారాధ్యం బేరాన్తరంలౌకికం జ్ఞాప్యతే. తస్య వచనస్యాయమర్థః. ఇదం చ బేరాన్తరం పూర్వోదితా ద్విలక్షణమ్. తద్వైలక్షణ్యమవతారశబ్దేనోచ్యతే. యద్యయం లౌకికో బేరోఽవతారభేదస్య రామకృష్ణాదేః స్యాత్తదా తస్య పూజా విగ్రహైరష్టభిరేవ భవతీతి.

నవనీతేపి శయనాసన ప్రస్తావే లౌకికబేరః పఠ్యతే.

'కౌతుకం బలిబేరం వా అన్యల్లౌకికమేవవా।
అథ వా కృష్ణరూపం వా నిత్యం శయనతల్పకే॥' ఇత్యాదినా.

2. సాళగ్రామార్చనే ఆవాహనం నిషిధ్యతే. యథోచితైరుపచారైరారాధనం పురాణాదిషు బహుశో మహిమానువర్ణనం చ ప్రస్తూయతే. తథా మరీచి భగవత్పాదైరప్యానన్దసంహితాయాం శ్రౌతః సాళగ్రామసంవాద ఉక్తః

'వైఖానసా మత్కులయా ప్రదీప్తాస్తస్మాత్తేషాం త ప్తచక్రం హి నిన్ద్యమ్ ।
నిన్ద్యం యద్వన్మన్త్ర సంస్కార పూర్వ మాహ్వానం మే వ్యక్తచక్రే శిలాయామ్'॥ ఇతి.

సాళగ్రామమూర్తిం శ్రీమూ ర్తిరితి శిష్టా వ్యవహర న్తి.

దేవస్యాగ్రే త్రిపాదోపరి నీరాజనకుంభం నిధాయ శుచీవోహవ్యా ఇతి ప్రోక్ష్య కుంభే వరుణం పిధానే చన్ద్రం చతుర్దళేషు ప్రాగాది క్రమేణ వారాహంనారసింహం వామనం త్రివిక్రమమిత్యావాహ్యాష్టోపచారైరభ్యర్చ్య, వర్తికాయాం శ్రియం ధూమే భవం జ్వలనే శ్రియం సమారాధ్యేషజ్జలం సంస్రావ్య పుష్పగన్ధాక్షతైః పూజయిత్వా సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య

శుచీవోహవ్యా ।

కుంభే వరుణమావాహయామి, పిధానే చన్ద్రమావాహయామి,

చతుర్దళేషు ప్రాగాది, వారాహమావాహయామి, నారసింహమావాహయామి,

వామనమావాహయామి, త్రివిక్రమమావాహయామి,

ఆవాహితేభ్యో దేవేభ్యః పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపార్ఘ్యాచమనాన్య ష్టోపచారాన్ దదామి.

వర్తికాయాం శ్రియమావాహయామి, ధూమే భవ మావాహయామి,

జ్వాలాయాం శ్రియమావాహయామి। ఆవాహితేభ్యో దేవేభ్యః పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపార్ఘ్య చమనాని దదామి.

విష్ణుస్త్వాం రక్షత్వితి కరాభ్యాం కుంభముద్ధృత్యేదం విష్ణుః, శ్రియేజాతః శుభ్రాజ్యోతిరితి మూర్ధాదిపాదపర్యన్తం సర్వలోకహితార్థం లలాటాన్తం తద్గ్రామసమృద్ధ్యర్థం నేత్రాన్తం స్థానయజమానప్రభురాజవిజయార్థం చ త్రిః ప్రదక్షిణం భ్రామయేత్.

విష్ణుస్త్వాం రక్షతు చక్ర ఊర్ధ్వం ధనుః పూర్వం శక్తి ర్దక్షిణమపరం గదోదీచీం నందకోధస్తాద్వాసుకి ర న్తరేష్వితరేస్త్రాః విష్ణో విష్ణ్వాధీశో॥ ప్రసాదాదిన్ద్రో భయాద్దుఃఖాద్యమోవరుణో విక్రమాత్। కుబేరోర్థక్షయాచ్ఛ్రీస్సర్వాభ్య ఈశాభ్య స్సమ్యక్సుమనసస్సర్వే రక్షన్తు॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥

శ్రియేజాతః శ్రియ అనిర్యాయ॥ శుభ్రాజ్యోతిశ్చ దేవానాం ॥ 3.

విష్ణవే నమః నీరాజనం దర్శయామి ౪. శ్రియైనమః నీరాజనం దర్శయామి ౪. హరిణ్యైనమః నీరాజనం దర్శయామి ౪.

(తద్దీపం పరిచారకహస్తే విస్సృజేత్సోఽపి సర్వవాద్యసర్వాలంకారసంయుక్తం విమాన ప్రదక్షిణం కృత్వా తద్దీపం భూతపృష్ఠే విస్సృజేత్).

యోగే యోగే ఇత్యాచమనీయం దత్వా ద్వాదశాష్టాక్షరాభ్యాం విష్ణుగాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

యోగే యోగే ॥ శన్నో దేవీః ॥

విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪. హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ, ఓమ్ నమో నారాయణాయ,
ఓమ్ నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి,
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్.

విష్ణవే నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౫. శ్రియైనమః పుష్పాంజలిం దదామి ౪. హరిణ్యై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౪.

(సోమం రాజానమితి ఛత్రం దేవస్య మూర్ధోపరి ధారయేత్.

సోమగ్ం రాజానం ॥

విష్ణవే నమః ఛత్రం ధారయామి ౫. శ్రియై నమః ఛత్రం ధారయామి ౪. హరిణ్యై నమః ఛత్రం ధారయామి ౪.

మరుతః పరమాత్మేతి చామరవ్యజనాదిభిః పార్శ్వయోస్సంవీజ్య

మరుతః పరమాత్మా పరమా గతిః పరం బ్రహ్మ పరం యోగమ్॥
పరమాత్మానం మన్యే అజరం యోగ్నిరహమన్నం వాయవే॥

విష్ణవే నమః చామరై ర్వీజయామి ౫. శ్రియైనమః చామరై ర్వీజయామి ౪. హరిణ్యైనమః చామరై ర్వీజయామి ౪.

వాయుపరీజలశయనీ స్వయంధారాసత్యం ధోపరిమేదినీ।
సోపరిధత్తంగాయ॥

విష్ణవే నమః తాలవృన్తాదిభిర్వీజయామి ౫.౪.౪.

దేవస్యత్వేత్యాదర్శం ముఖే దర్శయతి.

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే, అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామ్॥

విష్ణవే నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౫. శ్రియై నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౪. హరిణ్యై నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౪.)

మాత్రాదానమ్

కాంస్యపాత్రే ద్రోణతండులం పూరయిత్వా తదర్ధం పాదం పాదార్ధం వా తిలసంయుక్తం కృత్వా కదళీఫలాదీన్ సువర్ణం తామ్బూలం విన్యస్య [1](నారాచముద్రాం దర్శయిత్వా) అర్చకమాహూయ గన్ధమాల్యాదిభిః సంపూజ్య ఘృతాత్పరీతి మాత్రాదానం దేవస్య దక్షిణహస్తే నాభిమృశ్య దదాతి.

ఘృతాత్పరి మణ్డ ఇవ ... గోత్రాయ ... శర్మణే శ్రీ వైఖానస సూత్రాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపిణే అర్చకాయ తుభ్యమిదం మాత్రాదానమర్చనా సాద్గుణ్య సంపాదనాయాఽహం సంప్రదదే (ఇదం న మమ).

సోఽర్చకో దేవస్య త్వేతి ప్రతిగృహ్య మన్త్రపుష్పమక్షతం దేవస్య మూర్ధ్ని పాదయోశ్చ ప్రక్షిప్య నిత్యైశ్వర్యో భవేత్యాశాస్తే.

దేవస్య త్వా ॥

[2]ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ శ్రీవైఖానసకల్పసూత్రేతిహాసపురాణగాథా మీమాంసా స్తోత్ర పంచాంగశ్రవణ (స్తోత్య) మృదఙ్గపణవమర్దళనిస్సాళాదీన్ దేవం శ్రావయేత్ నృత్తం చ దర్శయేత్.

---

1 నారాచముద్రా - స్పృశే దంగుష్ఠమూలంచ యుగపన్మధ్యమాదిభిః।
తర్జన్యాః ప్రథమం పర్వం తథాంగుష్ఠాగ్రయోజనమ్।
ఏషానారాచముద్రాస్యా త్సర్వకామ్య ఫలప్రదా
మాత్రాదానే ప్రశస్తవ్యా నిత్యం దేవస్యహర్షదా॥

2 'వేదపారాయణాదీని పురాణస్తుతిమేవ చ। దేవస్యాఽపరభాగేతుఘోషయే ద్వేద మన్త్రవాన్ బ్రాహ్మణైర్వైష్ణవభక్తైశ్చ యథాఽచార్యపురస్సరః॥' మిత్యు పచారనిర్ణయ నిరూపక క్రియాధికార దశమాధ్యాయస్థ వచనైర్భక్తానామితరేషాం బ్రాహ్మణాదీనాం తత్కాలే సమవాయే తేషామపి స్తోత్రకరణాదావన్వయం తత్కరణేఽర్చకస్య పురోగామిత్వం చ సూచ్యతే.

ఋగ్వేదః – హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్.

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్॥

యజుర్వేదః :– హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్

ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితాప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామావ స్తేన ఈశతమాఽఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు ధ్రువాఅస్మిన్ గోపతౌస్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్ పాహి.

సామవేదః – హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్,

అగ్నఆయాహి వీతయే గృణానోహవ్యదాతయే। నిహోతా సత్సి బర్హిషి॥

అథర్వవేదః – హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్

శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే। శంయోరభిస్రవన్తు నః॥

ఉపనిషత్ – హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్,

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్। నమ ఇతి పశ్చాత్। నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్। ఓమిత్యేకాక్షరమ్। నమ ఇతి ద్వే అక్షరే। నారాయణాయేతి పంచాక్షరాణి। ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమ్। యోహవై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి। అనపబ్రువస్సర్వమాయురేతి। విన్దతే ప్రాజాపత్యమ్ రాయస్పోషం గౌపత్యమ్। తతోమృతత్వమశ్నుతే తతోమృతత్వమశ్నుత ఇతి। య ఏవం వేద। ఇత్యుపనిషత్॥

పారమాత్మికమ్ :– హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్.

విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః పరమః పురాణః।
పరో లోకానామజితో జితాత్మన్ భవతే భవాయ స్వాహా॥

శ్రీవైఖానసకల్పసూత్రమ్ :– హరిః ఓమ్,

అథనిషేకాదిసంస్కారాన్ వ్యాఖ్యాస్యామః।
ఋతుసఙ్గమన గర్భాధాన పుంసువన సీమన్త విష్ణుబలి జాతకర్మోత్థాన

నామకరణాన్న ప్రాశన ప్రవాసాగమన పిణ్డవర్ధన చౌళోపనయన పారాయణ -వ్రతబంధవిసర్గోపాకర్మ సమావర్తన పాణిగ్రహణానీత్యష్టాదశ సంస్కారా శ్శారీరాః।

అథాగ్నౌనిత్యహోమా న్తే విష్ణోర్ని త్యార్చా సర్వదేవార్చా భవతి అగ్నిర్వైదేవానా-మవమో విష్ణుః పరమ స్తదన్తరేణ సర్వాఅన్యాదేవతాః, ఇతి బ్రాహ్మణం। తస్మాద్గ్ృహే పరమం విష్ణుం ప్రతిష్ఠాప్య సాయం ప్రాతర్హోమాన్తేర్చయతి। యజ్ఞేషు విహీనం తత్సంపూర్ణం భవతి।

ద్విజాతిరతన్ద్రితో నిత్యం గృహే దేవాయతనే వా భక్త్యా భగవన్తం నారాయణ మర్చయే త్తద్విష్ణోః పరమం పదం గచ్ఛతీతి విజ్ఞాయతే॥

భగవచ్ఛాస్త్రమ్ -

మరీచిం మహామునిం స్వశిష్యార్పితకుశాసనే సమాసీనం సర్వజ్ఞం జితేన్ద్రియం శుద్ధం నానాలోకనివాసినో ధర్మసంసక్తాః ఋషయః సమాగమ్యానమ్య భగవన్ కేన మార్గేణ కైర్మన్త్రైః కం దేవమర్చయన్తః కాన్ లోకాన్ గమిష్యన్తీత్యాహుః।

మరీచిరువాచ, సుప్రసన్నం పరమాత్మానం నారాయణం ధ్యాత్వాఽభివన్ద్య శ్రుత్యనుకూలేనమార్గేణ చతుర్వేదోద్భవైర్మన్త్రై స్తమర్చయన్తః శ్రుతిభిరభిహితం శాశ్వత మతీన్ద్రియం పరాత్పరం దేవై రనభిలక్ష్యం తద్విష్ణోః పరమం పదం గచ్ఛేయురితి।

శ్రీమద్రామాయణమ్ :-

ఓమ్, తపస్స్వాధ్యాయనిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్।
నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్మునిపుంగవమ్॥
ఇచ్ఛామోహి మహాబాహుం రఘువీరం మహాబలమ్।
గజేన మహతా యాన్తం రామం ఛత్రావృతాననమ్॥
తం దృష్ట్వా శత్రుహన్తారం మహర్షీణాం సుఖావహమ్।
బభూవ హృష్టా వైదేహీ భర్తారం పరిషస్వజే॥
తరుణౌ రూపసంపన్నౌ సుకుమారౌ మహాబలౌ।

పుండరీకవిశాలాక్షౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ॥
ఫలమూలాశినౌ దాన్తౌ తాపసౌ ధర్మచారిణౌ॥
పుత్రౌ దశరథస్యాస్తాం భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ॥

శ్రీభాగవతమ్ -

ఓమ్, జన్మాద్యస్య యతోఽ న్వయాదితరతశ్చార్థేష్వభిజ్ఞస్స్వరాట్।
తేనే బ్రహ్మ హృదాయ ఆదికవయే ముహ్యన్తి యత్సూరయః।
తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయో యత్ర త్రిసర్గో మృషా।
ధామ్నా స్వేన సదా నిర స్తకుహకం సత్యం పరం ధీమహి॥
తాసామావిరభూచ్ఛౌరిస్స్మయమానముఖామ్బుజః।
పీతామ్బరధరస్స్రగ్వీ సాక్షాన్మన్మథమన్మథః॥

శ్రీవిష్ణుపురాణమ్ -

ఓమ్, పరాశరం మునివరం కృత పౌర్వాహ్ణికక్రియమ్।
మైత్రేయః పరిపప్రచ్ఛ ప్రణిపత్యాభివాద్యచ॥
వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణ పరః పుమాన్।
విష్ణురారాధ్యతే పన్థా నాన్యస్తత్తోష కారకః॥

శ్రీభారతమ్ -

ఓమ్ నారాయణం నమస్కృత్య నరం చైవ నరోత్తమమ్।
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతో జయముదీరయేత్॥
ఓమ్, ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః।
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ॥
మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు।
మామేవైష్యసి యుక్త్వైవ మాత్మానం మత్పరాయణః॥
సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ।
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః॥

బ్రహ్మసూత్రమ్ -

ఓమ్, అథాఽతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా। జన్మాద్యస్య యతః।
శాస్త్రయోనిత్వాత్। ఈక్ష తేర్నాఽ శబ్దమ్।

బ్రహ్మసూత్ర భాష్యమ్ -

నిరుపమగుణసిన్ధుర్నిత్యలక్ష్మీసమేతో
నిఖిలనిగమవేద్యో నిస్తులో వేఙ్కటేశః।
నిజచరణసమర్చాఽ స క్త భక్తౌఘరక్షీ
నివసతు హృదయే మే స్వాఙ్ఘ్రిభ క్తిం వితన్వన్॥

ప్రణమ్య విఖనోమునిం త్రియుగపుత్రమత్రిం భృగుం।
మరీచిమథ కాశ్యపం మమగురూంశ్చ వైఖానసాన్॥
తదీయమతముత్తమం సమనుసృత్య వైయాసికీం
గిరాం ప్రవివృణోమ్యహం శ్రుతిశిరోర్థవిద్యోతినీమ్॥

ఇహాఖలు భగవాన్ కారుణికః, పారాశర్యః, సంసృతి సింధునిమజ్జచ్చేతన వర్గోద్ధారణాయ ప్రవృత్తః, సమస్తోపనిషత్ప్రతిపాదితం, నిఖిలజగదేక శరణ్యాపహత పాప్మత్వానవధికకృపాలుత్వాది కల్యాణగుణాకర పరమపురుషోపాసనం ప్రఖ్యాపయితుం చతురధ్యాయాత్మకం శారీరకం నిర్మమే। అత్రాకారః శ్రీమన్నారాయణవాచక ఇతి ప్రథమం ప్రయుక్తః। అక్షరాణామకారోఽస్మి ఇతి భగవద్వచనాదకారస్య తదాత్మకత్వం చ విదితమ్। అథ శబ్దస్య మఙ్గలార్థత్వ మానన్తర్యార్థత్వం చ ఏకవృన్తగతఫలద్వయవద్బోధ్యమ్। మఙ్గళత్వం చ పరబ్రహ్మణః పరమపురుష స్యైవ యుక్తతరమ్॥

పంచాంగశ్రవణమ్ -

తిథిర్వారశ్చ నక్షత్రం యోగః కరణమేవ చ ।
కాలో విష్ణుమయః పక్షమాస ర్త్వబ్దాయనాభిధః ॥[1]

1 దేవస్యాదర్శనానన్తరం 'దేవస్య దర్శయిత్వా తు స్తోత్రం వేదైః క్రమాచ్చరేత్। స్తోత్రద్వ సమాయుక్తం దేశభాషాశ్చశ్రావయేత్॥' ఇతి సంహితాన్తరసంవాదాదత్ర తత్రద్దే తత్తద్దేశీయాభిర్భాషాభిః స్తోత్రమనుమన్యతే. యథా ద్రామిడదేశే ద్రామిడ్యాం భాషాయాం రచి

మంగళమ్ -

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

అతోదేవాః ౯. విష్ణవే నమః నృత్తందర్శయామి ౫.౪.౪.

ఇత్యలంకారాసనం దశోపచారం విజ్ఞేయం భవతి.

(పృథుకకదలీఫలపాయసాఽపూప గుడలాజదధినాళి కేరచూతఫలాదీని విన్యస్య [1]విశ్వభేషజమన్త్రేణ దేవస్య దక్షిణహ స్తే స్పర్శయన్ వదనే నివేదయేత్.)

తముష్టుహి యః స్విషుస్సుధన్వా యో విశ్వస్య క్షయతి భేషజస్య।
యక్ష్వామహే సౌమనసాయ నమోభిర్దేవమసురం దువస్య॥
అయం మే హస్తో భగవానయం మే భగవత్కరః।
అయం మే విశ్వభేషజోఽయం శివాభిమర్శనః॥

విష్ణవే నమః ఫలమపూపాది నివేదయామి ౫. శ్రియై నమః ఫలమపూపాది నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః ఫలమపూపాదినివేదయామి ౪.

యోగే యోగ ఇత్యాచమనం విచక్రమ ఇతి తామ్బూలం ముఖాన్తముద్ధృత్య నివేద్య విష్ణుగాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

యోగే యోగే । విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪. హరిణ్యైనమః ఆచమనీయం దదామి౪.

విచక్రమే పృథివీమ్ ॥ విష్ణవే నమః తామ్బూలం నివేదయామి ౫.శ్రియైనమః

భగవత్కల్యాణగుణబోధకాన్ గాధావిశేషాన్ ఆంధ్రదేశే ఆంధ్ర్యాం భాషాయాం రచితాం స్తాదృశ ప్రబన్ధవిశేషాన్ కర్ణాటదేశే కర్ణాటభాషాయాం రచితాంస్తాదృశగ్రంథవిశేషానిత్యాదిప్రకా రేణ దేశాన్తరేషు తద్దేశీయభాషాప్రబన్ధాన్ శ్రావయేత్, తథా క్వచిత్క్వచిదాచారే ప్యయం ప్రకారః పరిదృశ్యతే, పాక్షికమిదం దేశ భాషాశ్రావణమ్ తథానుశాసనాత్. ఉక్తశ్లోకే చకారస్య తదర్థకత్వాచ్చ. నాయం చకారోఽను క్తసముచ్చాయకః, బహుగ్రంథవిరోధాత్.

1 విశ్వభేషజగ్ం సుభేషజమ్, యథాస్థిత ఇదం మే విశ్వభేషజమ్।
అశ్వినాప్లావతాం యువమ్, ఇదమహగ్ం సేనాయాభిత్వరై య॥
త్వం జుషజభేషజం న వైశ్యానరాయ సుభేషజమ్। అథో అస్మభ్యగ్ం భేషజగ్ం సుభేషజమ్॥
ఆవాతవాహి భేషజం వివాత వాహి యద్రపః॥ త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూతఈయసే॥

తామ్బూలం నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః తామ్బూలం నివేదయామి ౪.

నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి। తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

విష్ణవే నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౫. శ్రియై నమః పుష్పాంజలిం దదామి హరిణ్యై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౪.

తతో **భోజ్యాసనం** సంకల్ప్య గుడమధుదధిక్షీరఘృతమిశ్రం [1]మధుపర్కం యన్మధునో మధవ్యమితి నివేద్యాచమనం దద్యాత్.

యన్మధునో మధవ్యం పరమమన్నాద్యం వీర్యమ్ । తేనాహంమధునో మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యోఽసాని॥

విష్ణవే నమః మధుపర్కం నివేదయామి౫. శ్రియైనమః మధుపర్కం నివేదయామి౫. హరిణ్యైనమః మధుపర్కం నివేదయామి ౪.

యోగే యోగే । విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియై నమః ఆచమనీయం దదామి౪. హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

అథావనీదమితి మండలాన్యుపలిప్య

అథావనీదం పరమం పవిత్రం సురేశవీర్యాదిదమస్తు రక్షా।
ఆయాన్తు దేవాః పితృభిస్సహస్త్రాస్మిన్ స్థలే సన్నిధిం ధత్తలిప్తే॥

(ఆమావాజస్యేతి హవిఃపాత్రాణి సంశోధ్య) పుష్పాద్యైరధిదేవ మాదిత్య మభ్యర్చ్య

ఆదిత్యం ప్రపద్యే। భాస్కరం ప్రపద్యే। సూర్యం ప్రపద్యే,
మార్తాణ్డం ప్రపద్యే। వివస్వన్తం ప్రపద్యే॥

పుష్పాదీన్ సంశోధ్య దేవస్య త్వేతి హవిః, పాత్రం చ గోఘృతేనాఽభిఘార్య

దేవస్యత్వా సవితుః । హవిరభిఘారయామి, పాత్రమభిఘార యామి.

అమృతోపస్తరణమసీత్యన్నం యుక్తం పాత్రేషు ప్రక్షిప్య

అమృతోపస్తరణమసి।

---

1 అగ్నిమీలేతి మన్త్రేణ మధుపర్కం నివేదయేదితి భార్గవక్రియాధికారవచనాదగ్నిమీళమన్త్రో మధుపర్కేయు క్తః.

ఫలదధిగుడోపదంశాదీన్ విష్ణుగాయత్ర్యా[1] విన్యస్య

నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి। తన్నోవిష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

యత్తేసుసీమ ఇతి గోఘృతమాస్రావ్య

యత్తే సుసీమే హృదయం దివి చన్ద్రమసి శ్రితమ్।
తస్యాఽమృతత్వస్యేశానో మాహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్॥
వేదతే భూమి హృదయం దివి చన్ద్రమసి శ్రితమ్।
తథాఽమృతత్వస్యేశానో మాహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్॥

అష్టాక్షరేణ మన్త్రేణ తులసీం నిక్షిప్య పుష్పాద్భిః ప్రోక్ష్య పరిషిచ్య

ఓమ్ నమో నారాయణాయ।

ఓమ్ తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

అన్నసూక్తేనాభిమృశ్య[2] (సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య) తదస్య ప్రియం (సుభూస్స్వయంభూః) ఇతి [3]విష్ణవే సర్వం హవిర్నివేదయేత్.

---

1 వరం విష్ణుర్వరేణీయం భర్గో మాయా చ ధీమహి, తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాదితి విష్ణుగాయత్రీమిహ కేచిదాచార్యాః ప్రయుంజతే.

2 అత్రాన్నసూ క్తాభిమర్శనానన్తరం యత్తే సుసీమ ఇత్యభిఘారణం క్వచిద్దృశ్యతే. యథా క్రియాధికారే భృగుః

అమావాజేతి మన్త్రే ణ హవిః పాత్రాణి శోధయేత్।
రవిం తత్ర సమభ్యర్చ్య పునశ్చాపి విశోదయేత్॥
అభిఘార్య ఘృతేనైవ దేవస్య త్వేతి మన్త్రతః।
అమృతోపస్తరేత్యుక్త్వా హవిః ప్రక్షిప్య తత్ర వై॥
గాయత్రీమన్త్ర ముచ్చార్య సూపై స్సర్వోపదంశకమ్।
అన్నసూక్తేన మన్త్రేణ హవీంషి చాభిమృశ్య చ॥
ఘృతపాత్రం తతో గృహ్య త్రిపాదోపరి సంస్థితమ్।
యత్తే సుసీమ ఇత్యుక్త్వా ఘృతమాస్రావయేత్పునః॥ ఇత్యాది.

3 హిరణ్యగర్భః సమవ ర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్। సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ। పురుషాయ నమః పాయసం నివేదయామి.
ఇహ పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాత్విహ ప్రజాం రమయతు। ప్రజాపతయే పుష్టిపతయేఽ గ్ని పతయే రయిపతయే కామాయాన్నాద్యాయ। సత్యాయ నమః తిలౌదనం నివేదయామి.

అహమస్మి ప్రథమజా ఋతస్య। పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్యనాభిః॥
యో మా దదాతి స ఇ దేవమావాః। అహమన్నమన్నమదన్తమద్మి॥
పూర్వమగ్నే రపిదహత్యన్నమ్। యత్తౌ హాసాతే అహముత్తరేషు॥
వ్యాత్తమస్య పశవస్సు జమ్భమ్। పశ్యన్తి ధీరాః ప్రచర న్తి పాకాః॥
జహామ్యన్యం న జహామ్యన్యమ్। అహమన్నం వశమిచ్చరామి॥
సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్। కోమామన్నం మనుష్యో దయేత॥
పరాకే అన్నం నిహితంలోక ఏతత్। విశ్వైర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నమ్॥
యదద్యతే లుప్యతే యత్పరోప్యతే। శతతమీ సా తనూర్మే బభూవ॥
మహాన్తౌ చరూ సకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ। దివం చ పృశ్ని పృథివీం చ సాకమ్॥
తత్సంపిబన్తో న మిన న్తి వేధసః। నై తద్భూయో భవతి నో కనీయః॥
అన్నం ప్రాణమన్నమపానమాహుః। అన్నం మృత్యుం తము జీవాతుమాహుః॥
అన్నం బ్రహ్మణో జరసంవదన్తి। అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానామ్॥
మోఘమన్నంవిన్దతే అప్రచేతాః। సత్యం బ్రవీమి వధ ఇత్సతస్య॥
నార్యమణం పుష్యతి నో సఖాయమ్। కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ॥
అహంమేఘః స్తనయన్ వర్షన్నస్మి। మామద న్త్యహమద్మ్యన్యాన్॥
అహగ్ంసదమృతో భవామి। మదాదిత్యా అధి సర్వే తపన్తి॥
తదస్య ప్రియమభిపాథో అశ్యాం నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి।
ఉరుక్రమస్య స హి బన్ధురిత్థా విష్ణోః పదే పరమే మధ్వఉత్సః॥
(సుభూస్స్వయం భూః ప్రథమం మహత్యర్ణవే దధేహగర్భమృత్వియమ్।
యతో జాతః ప్రజాపతిః॥) విష్ణవే నమః హవిర్ని వేదయామి ॥.

సమావవర్తి పృథివీ సముషా సముసూర్య స్సమువిశ్వమిదం జగత్। వైశ్వానరజ్యోతిర్భూయాసం విభుం కామం వ్యశ్నవై భూః॥ అచ్యుతాయ నమః గౌళ్యం నివేదయామి.

త్రీణి పదా విచక్రమే వి ష్ణు ర్గో పా అదాభ్యః। తతో ధర్మాణి ధారయన్॥ అనిరుద్ధాయ నమః యావకం నివేదయామి. ఇతి హవిర్దానే విశేషః.

పంచమూ ర్తిభ్యః ప్రత్యేకం హవిర్దాన పక్షే తేషామాచమనదానేర్ఘ్యదానే చ మన్త్రాః పృథగుచ్య న్తే. పురుషాదీనాం క్రమేణా పోహిష్ఠేతి యోగేయోగ ఇతి సమానే వృక్ష ఇతి పవిత్రన్త ఇత్యాచమనం తథా హిరణ్యగర్భ ఇతీదమాపశ్శివాఇతి నారాయణాయ విద్మహ ఇతి కయానశ్చిత్ర ఇత్యర్ఘ్యదానం చ భవతి.

శ్రియై నమః హవిర్ని వేదయామి ళ. హరిణ్యైనమః హవిర్నివేదయామి. ళ.

ఔత్సవాదీన్ బేరాన్ లౌకికాన్ బింబాన్ సాళ గ్రామాంశ్చాసాద్య పృథక్పృథగ్ఘవి
-రపూపాదికం చ నివేద్య

తదస్య ప్రియం॥ సుభూస్స్వయమ్భూః॥
విష్ణవే నమః హవిర్ని వేదయామి ౫. ళ. ళ.

సుభూఃస్వయమ్భూరిత్యపూపాదీన్ నివేద్య

సుభూస్స్వయమ్భూః ॥ విష్ణవే నమః అపూపాదీన్ నివేదయామి. ౫.ళ.ళ.
పృథుకకదళీపాయససక్తులాజగుడదధినాళికేరపనసాదీన్ విశ్వభేషజమన్త్రేణ
నివేదయేత్. విష్ణవే నమః అపూపాదీన్నివేదయామి ౫.ళ.ళ.

తముష్టుహియః స్విషః ॥ విష్ణవే నమః పృథుకాదీని నివేదయామి. ౫.
శ్రియైనమః పృథుకాదీని నివేదయామి ళ. హరిణ్యై నమః పృథుకాదీని
నివేదయామి ళ.

అపక్వాని చ సర్వాణ్యష్టాక్షరేణ నివేదయేత్.

ఓమ్ నమో నారాయణాయ. విష్ణవే నమః ఫలాదికం నివేదయామి ౫.
శ్రియైనమః ఫలాదికం నివేదయామి ళ. హరిణ్యై నమః ఫలాదికం నివేదయామిళ.

ఇదం విష్ణురితి స్వాదుశీతలం సురభి పానీయం దత్వాఽన్తః పరిషేకం గండూషం
పాద్యమాచమనం చ దద్యాత్.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః స్వాదుశీతలం సురభి పానీయం
దదామి౫. శ్రియై నమః స్వాదు శీతలం సురభి పానీయం దదామి ళ. హరిణ్యై
నమః స్వాదు శీతలం సురభి పానీయం దదామి ళ.

"ఓమ్" అన్తః పరిషేకం కరోమి.

పూతస్తస్య ॥ విష్ణవే నమః గండూషం భావయామి ౫. శ్రియై నమః
గండూషం భావయామి ళ. హరిణ్యై నమః గండూషం భావయామి ళ.

త్రీణి పదా ॥ విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి ౫. శ్రియై నమః పాద్యం
దదామి ళ. హరిణ్యై నమః పాద్యం దదామి ళ.

శన్నో దేవీః ॥ విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. శ్రియై నమః ఆచమనీయం దదామి౪. హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి. ౪.

ఘృతాత్పరి విచక్రమ ఇతి (పాండరపిప్పలీపత్రవజ్రఘనసారాద్యు శుక్తిక్షారయుతం) దక్షిణాసహితం ముఖవాసం ప్రదాయ

ఘృతాత్పరి ॥ విచక్రమే ॥

విష్ణవే నమః ముఖవాసం దదామి ౫. శ్రియై నమః ముఖవాసం దదామి ౪. హరిణ్యైనమః ముఖవాసం దదామి ౪.

ఔత్సవాదీన్ బేరానన్యాంశ్చాసాద్య పానీయాచమనముఖవాసాన్ పృథక్పృథగ్దద్యాత్.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః పానీయం దదామి ౫.౪. ౪.

యోగే యోగే॥ శన్నో దేవీః ॥ విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౫. ౪.౪.

ఘృతాత్పరి ॥ విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః ముఖవాసం నివేదయామి ౫.౪.౪.

ద్వాదశాష్టాక్షరాభ్యాం పుష్పాంజలిం దత్వా

ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ, ఓమ్ నమో నారాయణాయ,

ఓమ్ ప్రణవస్వరూపిణే భగవతే వాసుదేవాయనమః.

ఓమ్ ప్రణవస్వరూపిణే నారాయణాయ నమః.

విష్ణవే నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౫. శ్రియై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౪. హరిణ్యై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౪.

భూః ప్రపద్య ఇత్యపచారాన్ క్షమస్వేతి ప్రణమ్య వైష్ణవైస్సూక్తైస్సంస్తూయా-లంకారదీపం దర్శయేత్.

భూఃప్రపద్యే ॥ విష్ణుం ప్రపద్యే ౫. శ్రియైనమః ౪. హరిణ్యైనమః ౪.

విష్ణుం ప్రణమామి ౫. శ్రియం ప్రణమామి ౪. హరిణీం ప్రణమామి ౪.

[1] ఉపచారాపదేశేన కృతానహరహర్మయా।

అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥

---

1 అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా రాగాద్ద్వేషాత్ప్రమాదతః ।

అతో దేవా ఇదం విష్ణుస్త్రీణిపదా విష్ణోః కర్మాణి తద్విష్ణోః పరమం పదం తద్విప్రాసః ॥ విష్ణోర్నుకం తదస్యప్రియం ప్రతద్విష్ణుః పరోమాత్రయా విచక్రమే త్రిర్దేవః॥

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్।
విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం ప్రభుమ్॥
విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్।
విశ్వమేవేదం పురుష స్తద్విశ్వ ముపజీవతి॥
పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్।
నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్॥

అపరాధః కృతో య స్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥
మయా వా మజ్జనై ర్వాపి మమ బన్ధుభిరేవ వా।
అపరాధశతం యత్తత్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥
రాజ్ఞా వా తదమాత్యైర్వా రాజభృత్యైరథాపివా ।
అపరాధశతం యత్తత్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥
అచార్యేణార్చకేనాపి భ క్తైర్వా పరిచారకైః।
అపరాధశతం యత్తత్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥
గాయకై ర్న ర్తకై ర్వాథ తథా వాదిత్రవాదకైః।
అపరాధశతం యత్తత్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥
ప్రణవాదివిసర్గాన్తం క్రియాసు విధిపూర్వకమ్।
అమన్త్రకార్చనంయత్ తత్ క్షమస్వ త్వం జనార్దన॥
తస్మాత్త్వాం ప్రార్థయే దేవం ప్రసీద భగవన్మయి।
అనయా పూజయా విష్ణో ప్రశాన్తం సర్వమస్తు నః॥
అశక్యం విధివత్కర్తుం బ్రహ్మాద్యైరపి పూజనమ్।
[illegible] క్షమ్యాపూతం తత్ క్షమస్వ జగత్పతే॥
కిముతాస్మాభిరజ్ఞైస్తు మనుష్యైరదృధాత్మభిః।
[illegible]నామాంతు యదుద్భూతమశోభనమ్॥
అనయా పూజయా విష్ణో ప్రశాన్తం సర్వమస్తు తే॥
[illegible] కృతానపహారహార్మయా।
[illegible] సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥

నారాయణ పరంబ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః।
నారాయణ పరోజ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః॥
యచ్చ కించిజ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా।
అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః॥
అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశమ్భువమ్।
పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్॥
అధోనిష్ట్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి।
హృదయం తద్విజానీయాద్విశ్వస్యాయతనం మహత్।
సన్తతగ్ం సిరాభిస్తులమ్బత్యాకోశసన్నిభమ్॥
తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్ త్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్।
తస్య మధ్యే మహానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః॥
సోఽగ్రభుగ్విభజ న్తిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః।
సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకమ్।
తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః॥
నీలతోయదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా।
నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభా స్యాత్తనూపమా॥
తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః।
స బ్రహ్మ సశివస్సేన్ద్రస్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్॥
ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపిఙ్గలమ్।
ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమః॥
ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి।
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥ ఏకాక్షరం త్వక్షరితాఽసి సోమే ॥

విష్ణవే నమః స్తోత్రైః స్తౌమి ॥. శ్రియై నమః స్తోత్రైః స్తౌమి॥.
హరిణ్యై నమః స్తోత్రైః స్తౌమి ॥.

శుభ్రాజ్యోతిశ్చదేవానాం ॥ విష్ణవేనమః అలంకార దీపం దర్శయామి ॥. శ్రియై నమః అలంకారదీపం దర్శయామి॥. హరిణ్యైనమః అలంకారదీపం దర్శయామి॥.

హోమస్థానం గత్వా ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య

అస్య దేవదేవస్య భగవతో మహాపురుషస్య శ్రియః పతేః పురుషోత్తమస్య శ్రీ స్వామినః ప్రీత్యర్థం **నిత్యార్చనాయాం ప్రాతర్హోమం కరిష్యామి.**

ఉపావరోహేతి సమిధం నిధాయాగ్నిం ప్రజ్వాల్య

ఉపావరోహజాతవేదః పున స్త్వం దేవేభ్యో హవ్యం వహనః ప్రజానన్।
ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసు ధేహ్యజస్రో దీదిహి నో దురోణే॥

తత్సవితురితివేదిం పరిమృజ్య

ఓం తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥

చత్వారి శృంగేత్యగ్నిం ధ్యాత్వాఽగ్నయ ఇత్యాదిభిరలంకృత్య పుష్పం గంధం తథా ధూపందీపమర్ఘ్యం హుతమితి షడుపచారాన్ కృత్వా బ్రహ్మాసోమావభ్యర్చ్య

ఓం చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసోఽ అస్య।
త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥

అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హుతాశినే నమః। కృష్ణవర్త్మనే నమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః। అగ్నయే నమః పుష్పం గన్ధం ధూపం దీపమర్ఘ్యం హవిశ్చ దదామి.

దక్షిణే - ఓమ్ బ్రహ్మణే నమః। ప్రజాపతయే నమః।
పితామహాయ నమః। హిరణ్యగర్భాయ నమః॥

ఉత్తరే - ఓమ్ సోమాయ నమః। యజ్ఞాఙ్గాయ నమః।
ఇన్దవే నమః। చన్ద్రాయనమః॥ అష్టోపచారాః ॥

పరిషిచ్యాజ్యచరుభ్యా[1]మతోదేవాద్యైర్మూర్తిమంత్రైశ్చ జుహుయాత్.

ఓం విష్ణవేస్వాహా। అతోదేవాఅవన్తు...సప్తధామభిస్స్వాహా॥
ఇదం విష్ణుః ... సురే స్వాహా॥ త్రీణిపదా ... ధారయన్స్వాహా॥
విష్ణోః కర్మాణి...సఖా స్వాహా ॥ తద్విష్ణోః పరమం...ఆతతగ్గ్స్వాహా॥

1 తత్రాజ్యచరుభ్యామితి పృథక్పృథగ్ఘోమం కేచిదిచ్ఛన్తి. సాజ్యేన చరుణాహోమ ఇతి ప్రచురః పక్షః. తదా వైష్ణవైర్మన్త్రైరాజ్యహోమోమూర్తిమన్త్రై శ్చరుహోమ ఇతిఖిలాధికారే భృగుః.

తద్విప్రాసః...పదగ్గ్ స్వాహా ॥ విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి...విష్ణవే త్వా స్వాహా
తదస్య ప్రియం...పరమే మధ్వ ఉత్స స్వాహా॥
ప్రతద్విష్ణుస్తవతే ... భువనానివిశ్వా స్వాహా॥
పరోమాత్రయా...పరమస్య విత్సే స్వాహా॥
విచక్రమే పృథివీం...సుజనిమా చకార స్వాహా॥
త్రిర్దేవః పృథివీం...స్థవిరస్య నామ స్వాహా॥
సహస్రశీర్షా పురుషః...దశాంగులగ్గ్ స్వాహా॥
పురుషఏవేదగ్ సర్వం...అతిరోహతిస్వాహా॥ ఏతావానస్య ... దివిస్వాహా
త్రిపాదూర్ధ్వ ...అభిస్వాహా॥ తస్మాద్విరాట్ ...పురస్స్వాహా॥
యత్పురుషేణ ...హవిస్స్వాహా॥ సప్తాస్యాసన్ ...పశుగ్గ్ స్వాహా
తం యజ్ఞం...ఋషయశ్చయే స్వాహా॥
తస్మాద్యజ్ఞాత్ ... గ్రామ్యాశ్చ యే స్వాహా॥తస్మాద్యజ్ఞాత్ ...అజాయత స్వాహా
తస్మా దశ్వాః ... అజావయస్స్వాహా॥ యత్పురుషం ... ఉచ్యేతే స్వాహా
బ్రాహ్మణోఽస్య...అజాయత స్వాహా॥ చన్ద్రమాః.. వాయురజాయత స్వాహా
నాభ్యా ఆసీత్ .అకల్పయన్ స్వాహా॥ వేదాహమేతం. . యదాస్తే స్వాహా
ధాతాపురస్తాత్ ... అయనాయ విద్యతే స్వాహా॥
యజ్ఞేన యజ్ఞం...స్స న్తి దేవా స్వాహా॥
ఓం విష్ణవే స్వాహా॥ పురుషాయ స్వాహా। సత్యాయ స్వాహా।
అచ్యుతాయ స్వాహా। అనిరుద్ధాయ స్వాహా। శ్రియై స్వాహా।
ధృత్యై స్వాహా। పవిత్ర్యై స్వాహా। ప్రమోదాదాయిన్యైస్వాహా।
హరిణ్యై స్వాహా। పౌష్ట్యై స్వాహా। క్షోణ్యై స్వాహా।
మహ్యైస్వాహా। కపిలాయ స్వాహా। యజ్ఞాయ స్వాహా।
నారాయణాయ స్వాహా।పుణ్యాయ స్వాహా। వారాహాయ స్వాహా।
నారసింహాయ స్వాహా। వామనాయస్వాహా। త్రివిక్రమాయస్వాహా।
సుభద్రాయస్వాహా। ఈశితాత్మనే స్వాహా। సర్వోద్వహాయ స్వాహా।
సర్వవిద్యేశ్వరాయ స్వాహా। ఇన్ద్రాయ స్వాహా। యమాయ స్వాహా।

వరుణాయ స్వాహా।	కుబేరాయ స్వాహా।	అగ్నయే స్వాహా।
నిర్ఋుతయే స్వాహా।	వాయవేస్వాహా	ఈశానాయస్వాహా
హయాత్మకాయస్వాహా।	రామదేవాయస్వాహా।	పుణ్యదేవాయ స్వాహా।
సర్వాయ స్వాహా।	సుఖావహాయ స్వాహా।	సంవహాయ స్వాహా।
సుహాయ స్వాహా।	శివాయస్వాహా।	విశ్వాయస్వాహా।
మిత్రాయ స్వాహా।	అత్రయేస్వాహా॥	సనత్కుమారాయ స్వాహా।
సనకాయ స్వాహా।	సనాతనాయ స్వాహా॥	సనన్దనాయ స్వాహా।
ఇంద్రాయ స్వాహా।	యమాయ స్వాహా॥	వరుణాయ స్వాహా।
కుబేరాయ స్వాహా।	అగ్నయేస్వాహా॥	నిర్ఋుతయే స్వాహా।
వాయవే స్వాహా॥	ఈశానాయ స్వాహా॥	మార్కండేయాయ స్వాహా।
భృగవే స్వాహా।	బ్రహ్మణేస్వాహా॥	శఙ్కరాయ స్వాహా।
ధాత్రే స్వాహా।	విధాత్రే స్వాహా।	భువఙ్గాయస్వాహా।
పతఙ్గాయ స్వాహా।	పతిరాయ స్వాహా॥	వరుణాయస్వాహా।
ధర్మాయ స్వాహా	జ్ఞానాయ స్వాహా।	ఐశ్వర్యాయస్వాహా॥
గజలక్ష్మై స్వాహా॥	మణికాయ స్వాహా।	సన్ధ్యాయై స్వాహా।
విఖనసే స్వాహా।	తాపసాయ స్వాహా।	న్యక్షాయ స్వాహా।
ఇన్ద్రాయ స్వాహా।	విష్వక్సేనాయ స్వాహా।	కిష్కిన్ధాయ స్వాహా।
తీర్థాయస్వాహా।	శ్రీభూతాయ స్వాహా।	గరుడాయ స్వాహా।
హవిరక్షకాయ స్వాహా।	అగ్నయే స్వాహా।	వివస్వతే స్వాహా।
వైవస్వతాయ స్వాహా।	నిర్ఋుతయే స్వాహా।	బలిరక్షకాయస్వాహా।
మిత్రాయ స్వాహా।	వరుణాయ స్వాహా।	పుష్పేశాయ స్వాహా।
మరుతే స్వాహా।	క్షత్త్రే స్వాహా।	కుబేరాయ స్వాహా।
ఈశానాయ స్వాహా।	భాస్కరాయ స్వాహా।	చక్రాయ స్వాహా।
ధ్వజాయ స్వాహా।	శంఖాయ స్వాహా।	యూథాధిపాయస్వాహా।
అక్షహన్త్రే స్వాహా।	నాగరాజాయ స్వాహా।	గణేశాయ స్వాహా॥

సమారాధనవైకల్యప్రాయశ్చిత్తార్థం చతుర్వేదాదిమన్త్రైరాజ్యేనహుత్వా.

ఓం అగ్నిమీళే పురోహితం ... రత్నధాతమగ్గ్ స్వాహా।
ఓం ఇషే త్వోర్జేత్వా ... పశూన్ పాహి స్వాహా॥
ఓం అగ్న ఆయాహి ...బర్హిషి స్వాహా॥
ఓం శన్నో దేవీ...అభిస్రవన్తునస్స్వాహా॥

స్వరాక్షరమాత్రావ్యత్యయ ప్రాయశ్చిత్తార్థమాజ్యేనవాహృతీర్హుత్వా

ఓమ్భూస్స్వాహా। ఓమ్భువస్స్వాహా। ఓగ్ం సువస్స్వాహా।
ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥
అదితే ఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ।
సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రాసావీః॥

భూతిస్స్మృతి భస్మ గృహీత్వా లలాటహిక్క బాహుకంఠాదీనాదిత్యస్సోమో నమ
ఇత్యూర్ధ్వాగ్రమాలిప్యాత్మానం ప్రోక్ష్య

భూతిస్నాతే లభతే నిత్యం సర్వయజ్ఞకృతం భవేత్।
అగ్నిమారుతయోర్భూతిః॥ ఆదిత్యస్సోమో నమః।
త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్।
యద్దేవానాం త్ర్యాయుషంతన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్।
దీర్ఘాయుత్వాయ బలాయ శతం చ వర్చసే త్ర్యాయుషమ్।
ఆపో హిష్ఠామయో భువః। తాన ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే।
యోవశ్శివతమో రసః। తస్య భాజయతే హనః। ఉశతీరివ మాతరః।
తస్మా అరఙ్గమామవః। యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథాచ నః।

ఉద్వయమిత్యాదినాఽఽదిత్యమగ్నిం చోపస్థాయ

ఉద్వయం తమసస్పరిపశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్॥
ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్।
చిత్రం దేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః।
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ॥

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్।
పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శ్రుణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామశరదశ్శతం జ్యోక్చ సూర్యం దృశే।
యఉదగాన్మహతోఽర్ణ వాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమా వృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు॥
వైశ్వానరస్య రూపమ్। పృథివ్యాం పరిస్రసా॥ స్యోనమావిశన్తునః॥
అగ్నినాగ్నే బ్రహ్మణా। ఆనశే వ్యానశే సర్వమాయు ర్వ్యానశే॥
సర్వప్రజాం మే గోపాయ। అమృతత్వాయ జీవసే।
జాతాం జనిష్యమాణాం చ। అమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితామ్॥
అథర్వపితుం మే గోపాయ। రసమన్నమిహాయుషే।
అదబ్ధా యోశీతతనో। అవిషం నః పితుం కృణు।
శగ్గంస్య పశూన్ మే గోపాయ। ద్విపాదో యే చతుష్పదః॥
అష్టాశఫాశ్చ య ఇహాగ్నే। యే చై కశఫా ఆశుగాః॥
సప్రథ సభాం మే గోపాయ। యే చ సభ్యాస్సభాసదః।
తానిన్ద్రియావతః కురు। సర్వ మాయురుపాసతామ్।
అహే బుధ్నియ మంత్రం మే గోపాయ। యమృషయస్త్రయివిదా విదుః॥
ఋచస్సామాని యజూగ్ంషి సా హి శ్రీరమృతా సతామ్॥
చతుశ్శిఖండా యువతి స్సుపేశాః। ఘృతాప్రతీకా భువనస్య మధ్యే॥
మర్మృజ్యమానా మహతే సౌభగాయ। మహ్యం ధుక్ష్వ యజమానయ కామాన్।
ఇహైవసంతత్ర సతో వో అగ్నయః। ప్రాణేన వాచా మనసాబిభర్మి।
తిరోమాస న్తమాయుర్మా ప్రహాసీత్। జ్యోతిషా వో వైశ్వానరేణోపతిష్ఠే।
పంచధాగ్నీన్ వ్యక్రామత్। విరాట్ సృష్టా ప్రజాపతేః।
ఊర్ధ్వా రోహద్రోహిణీ। యోనిరగ్నేః ప్రతిష్ఠితిః॥
నమోబ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః।
నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥

అహమిన్ద్రో భవామ్యహం విష్ణుస్సూర్యస్సర్వాన్తరాత్మా। బ్రహ్మాబ్రహ్మాన్తరాత్మా॥
విరాడహం చతుర్ముఖః। యామహమగ్నౌ వపామ్యాహుతిమ్॥
తద్దేవానామమృతగ్ం షాణ్మాసికం।తదసురాణాం విషగ్ం సద్యోనాశం భవతు॥
యన్మమహాస్తం తద్విష్ణోరసురా న్తకమస్తు। యన్మన్త్రహీనం తదహీనం భవతు॥
తదృషీణాం తపసా పృథివ్యాః। క్షమయా దేవా మునయో మామావిశన్తామ్॥
శాస్త్రా మే వాచి సంవిశన్తామ్। తదస్మాకం భూత్యై రయిమత్యై పుష్టిమత్యై॥
మనోనో భవతు వర్చో భవతు। సర్వమస్మాకగ్ం సంపదస్తు॥

యత్తే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసమ్।
యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసమ్।
యత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీ భూయాసమ్॥
మయి మేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయి మేధాం
మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయిప్రజాం
మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు.

ఉపావరోహేతి సమిధం యావత్కృష్ణం తావత్తప్త్వా, ధ్రువపాదయోర్మధ్యే విన్యసేదితి భోజ్యాసనం దశోపచారం విజ్ఞేయం భవతి.

ఉపావరోహ జాతవేదః ॥

తతో **యాత్రాసనం** సంకల్ప్య స్వస్తిసూక్తం జపన్ బలిబేరమాదాయ రథన్తరమసీతి కౌతుకరథే చతురస్తే వా సమారోప్య వస్త్రమాల్యాద్యైరలంకృత్య నారాచరజ్జ్వా సుదృఢం బద్ధ్వా

స్వస్తినోమిమీతామ్ ॥ రథన్తరమసి వామదేవ్యమసి బృహదసి।
అఙ్క్నౌన్యఙ్కావభితోరథం యౌధ్వాన్తం వాతాగ్రమను సఞ్చరన్తౌ
దూరేహేతి రిన్ద్రియావాన్ పతత్రీ తేనోఽగ్నయః పప్రయః పారయన్తు॥
అయం వామశ్వినౌ రథో మా దుఃఖే మా సుఖే రిషత్।
అరిష్టస్స్వస్తిగచ్ఛతు వివిఘ్నన్ పృతనా యతః॥

(అన్నబలిం ప్రకల్ప్య దేవాభిముఖే నిధాయ పూర్వవత్కౌతుకాద్బలౌ దేవం ధ్యాత్వా యోగేశం, పరం బ్రహ్మాణం, పరమాత్మానం, భ క్తవత్సలమిత్యావాహ్య

ఓం యోగేశమావాహయామి, పరంబ్రహ్మాణమావాహయామి,

పరమాత్మానమావాహయామి, భక్తవత్సలమావాహయామి)

విష్ణుస్త్వాం రక్షత్విత దేవస్య పాదౌ స్పృష్ట్వా జపతి.

విష్ణుస్త్వాం రక్షతు॥

సోమం రాజానమితి ఛత్రం, మరుతః పరమాత్మేతి చామరం, వాయుపరీతి తాలవృన్తమన్యైర్ధ్వజపతాకాదిపరిచ్ఛదైః పరివృతమగ్రే ఘంటారవశంఖభేరీనిస్సాళ కాహళమృదఙ్గపణవమర్దళాదిభిశ్చ రాగశ్రుతియుక్తం పంచశబ్దయుతమాలయం ప్రదక్షిణం కుర్యాత్.

సోమగ్ంరాజానం ॥	విష్ణవే నమః ఛత్రం ధారయామి ॥.
మరుతః పరమాత్మా ॥	విష్ణవే నమః చామరైర్వీజయామి ॥.
వాయుపరీ ॥	విష్ణవేనమః తాళవృన్తైర్వీజయామి ॥.

శిష్యో నమ్రదేహస్తత్తద్దేశే మణికాదిద్వారపాలేభ్యః శ్రీభూతాద్యనపాయిభ్యో దిగ్దేవతాభ్యో విమానపాలేభ్యో మహాభూతాన్తం ప్రణవాది నమోన్తేన తత్తన్నామ్నా పూర్వముదకం పుష్పం బలిముదకం చ దద్యా''ద్ద్వారాదీనాం నిత్యతృప్తానామర్చనమేవ న బలిరి"తి శాస్త్రానుశాసనమ్.

'బలికాలే చత్వార ఉపచారా విహితాః' తోయం పుష్పం బలిరాధావశ్చేతి.

ప్రథమద్వారదేశే మణికసంధ్యౌ, ద్వితీయద్వారే విఖనసతాపసౌ, అన్తరాళే న్యక్షేన్ద్రౌ, తృతీయద్వారే కిష్కిన్ధతీర్థౌ, సోపానమధ్యే శ్రీభూతగరుడౌ, ఆగ్నేయ్యాం హవిరక్షకమగ్నించ, దక్షిణే వివస్వద్వైవస్వతౌ, నైర్ఋుత్యాం నిర్ఋుతిబలిరక్షకౌ, పశ్చిమే మిత్రావరుణౌ, వాయవ్యాం పుష్పేశమరుతౌ, ఉత్తరస్యాం క్షత్తృకుబేరౌ, ఐశాన్యామీశానభాస్కరౌ, భూతపీఠే(మధ్యే) ప్రాగాది చక్రధ్వజశంఖ యూథాధిపాక్షహన్తౄన్, గోపురద్వారదక్షిణవామయోర్నాగరాజగణేశావభ్యర్చ్య, పీఠస్య దక్షిణే భాగే కాశ్యపోక్తప్రకారతః యేభూతా ఇతి భూతయక్షపిశాచనాగేభ్యో బలిశేషం నిర్వపతి.

మణికాయ నమః, సన్ధ్యాయై నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.

విఖనసే నమః, తాపసాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
న్యక్షాయ నమః, ఇన్ద్రాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
కిష్కిన్ధాయనమః తీర్థాయనమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
శ్రీభూతాయనమః, గరుడాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
హవిరక్షకాయ నమః, అగ్నయే నమః తోయం పుష్పంబలిం తోయం చ దదామి.
వివస్వతే నమః, వైవస్వతాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
నిర్‌ఋతయే నమః, బలిరక్షకాయనమః తోయం పుష్పం బలిం తోయంచ దదామి.
పుష్పేశాయ నమః, మరుతే నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
క్షత్త్రే నమః, కుబేరాయ నమః తోయం పుష్పంబలిం తోయం చ దదామి.
ఈశానాయ నమః, భాస్కరాయనమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
చక్రాయ నమః, ధ్వజాయ నమః శంఖాయ నమః, యూథాధిపాయనమః
అక్షహన్త్రే నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
నాగరాజాయనమః, గణేశాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.

యే భూతాఃప్రచరన్తి దివా నక్తం బలిమిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః
తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు॥

భూతేభ్యో నమః, యక్షేభ్యో నమః, రాక్షసేభ్యో నమః, పిశాచేభ్యో నమః, నాగేభ్యో నమః, బలిశేషం నిర్వపామి.

(పాత్రం పరిచారకహస్తే విసృజ్య) పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య వాద్యస్తోత్ర్యనృత్తగీతాదిభి స్తత్తద్దేశభాషావిధానేన దేవం త్రిచూళికాయాం త్రిః ప్రదక్షిణం కారయిత్వా సోపానమధ్యే ఆసనాదినీరాజనాన్తమర్చయిత్వా

విష్ణవే నమః। ౫. ఆసనం స్వాగతమనుమానం పాద్యమాచమనం పుష్పం గన్ధం ధూపం దీపమర్ఘ్యం దదామి. నీరాజనం దర్శయామి।

అన్తరాళే న్యక్షేన్ద్రమధ్యే సంస్థాప్య నారాచరజ్జుం విసృజ్యార్ఘ్యాదికం దత్వా

విష్ణవే నమః ౫. అర్ఘ్యమాచమనీయం చ దదామి.

(హవిర్నివేద్య) (బలిమాదాయ కౌతుకే దేవమోంకారేణ సమారోపయేత్. "ఓమ్" యధోక్తం వినియుంజ్యాత్).

బలి బేరమాదాయ స్వస్థానే నివేశ్య పుష్పాంజలిం బహుశో దత్వా సుఖమాస్స్వేతి ప్రణమ్య[1] దక్షిణాం దద్యాత్[2].

ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ। ఓమ్ నమో నారాయణాయ। నమోఽబ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥

నారాయణాయవిద్మహే ॥ విష్ణోసుఖమాస్స్వ॥ విష్ణవే నమః ౫॥ ప్రణామం కరోమి ౫. ౪. ౪.

ఘృతాత్పరి ॥ విష్ణవే నమః దక్షిణాయుతం ముఖవాసం నివేదయామి ౫. ౪.౪.

"బలికాలే యే సేవన్తే తే పదే పదే యజ్ఞ ఫలం లభేరన్నితి శ్రుతిః", వాద్యహీనే వర్ష కాలే బలిదానం నై వేతి కేచిత్. ద్వారదేశే సమావాహ్యా బలిదానం కుర్యాత్.

నయావత్పరివారేభ్యోబలిర్దేవేనదీయతే।
తావద్యత్నేన సంరక్షేద్విష్ణుతీర్థం విశేషతః॥
విష్ణోస్తీర్థం ప్రసాదం చ వినానిత్యానపాయినః।
హోమబల్యుత్సవాత్పూర్వం వినియోగం నచార్హతి॥
'పూజాన్తే తులసీతీర్థం పూజకః ప్రథమం పిబేత్'।

అన్యథా వినియుక్తంచే త్తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్॥ ఇత్యర్చకపురస్సరం తీర్థాది వినియోగో భవేదితి యాత్రాసనం పంచోపచారం విజ్ఞేయం భవతి.[3]

(ఇతి ప్రాతఃకాలార్చనాప్రయోగః).

---

1 తత్ర ప్రణామప్రకారస్సంహితానూపదిశ్యతే 'విష్ణుసూ క్తేన మ స్తిష్కం సంపుటం ప్రహ్వాంగం పంచాంగం దండాంగమితి పంచప్రణామాన్ కుర్యాత్। మస్తకేంజలౌ న్యస్తే స మస్తిష్కః। హృదయేంజలిపుటం న్యసేత్స సంపుటః। పాణీ వ్యత్యస్య హృదయే న్యస్యావనతగాత్రో భవేత్సప్రహ్వాంగః। పాదాంగులిభ్యాం జానుభ్యాం వాసీనస్సాంజలిర్భూమౌ లలాటం నిదధ్యాత్స పంచాంగః। పాదౌ హస్తౌ ప్రసార్య సాంజలిర్భూత్వాఽధోముఖో దండవచ్ఛయీత స దండాంగః ప్రణామ ఇతి.

2 అత్ర బల్యన న్తరమేవ పానీయమాచమనీయం చ బహుశః సంహితాసూపదిశ్యతే.

3 ఉక్తైః పంచభిరాసనైర్మన్త్రస్నానాలంకారభోజ్యయాత్రాభిధానైః ప్రాతరర్చనస్య సమాప్తత్వాదత్ర కవాట బంధనప్రస్తావ ఉచితః, సూర్యస్త్వేతి కవాటబన్ధనము త్తరత్రోచ్యతే. కవాటబన్ధనం కృత్వా ఉద్వయమిత్యాదిత్యముపస్థాయ గృహం గత్వా నిత్యకర్మాణి కుర్యాత్.అన్యవేళాయాం కవాటబన్ధనం సూర్య స్త్వేతి మంత్రేణోక్తా న్యకాలేషు ద్యావాపృథివ్యోరితి మన్త్రేణ తత్కుర్యాదితి క్వచిద్దృశ్యతే.

తతో రాత్రౌ **శయనాసనం** సంకల్ప్య బ్రాహ్మణానన్యాన్ భక్తజనాంశ్చవిసృజ్య వస్త్రమాల్యాదీన్విమోచ్యసూక్ష్మవస్త్రైరాచ్ఛాద్య పుష్పగంధాద్యైరలంకృత్యాపూపం నివేద్య సర్వౌషధిమిశ్రం కషాయతోయంప్రదాయ పానీయమాచమనం ముఖవాసం చ దత్వా

విష్ణవే నమః పుష్పాణి దదామి ౩. శ్రియై నమః పుష్పాణి దదామి ౪. హరిణ్యై నమః పుష్పాణి దదామి ౪.

విష్ణవే నమః ౩. శ్రియై నమః౪. హరిణ్యై నమః౪. గంధం ధూపం దీపం దదామి. సంభూస్స్వయమ్భూః ॥ విష్ణవే నమః అపూపం నివేదయామి ౪. శ్రియైనమః అపూపం నివేదయామి౪. హరిణ్యైనమః అపూపం నివేదయామి౪.

యేతేశతం వరుణ యే సహస్రం యజ్ఞియాః పాశా వితతాః పురుత్రా। తేభ్యోన ఇన్ద్రస్సవితోతవిష్ణుర్విశ్వే దేవా ముంచన్తు మరుతః స్వస్త్యా॥

విష్ణవేనమః కషాయతోయం దదామి ౩. ౪. ౪.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః పానీయం దదామి ౪. శ్రియై నమః పానీయం దదామి ౪. హరిణ్యై నమః పానీయం దదామి ౪.

యోగేయోగే ॥ విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౩. ౪. ౪.

విచక్రమే పృథివీం ॥ విష్ణవే నమః ముఖవాసం నివేదయామి ౩. ౪. ౪.

శయనే శేషమభ్యర్చ్య యద్వైష్ణవమితిసోపధానే (తల్పే) శాయయిత్వా శ్రియే జాతో మేదినీ దేవీతి తత్తన్మూర్తిమన్త్రేణ శ్రీభూమ్యా సహ శాయయిత్వా

శయనేశేషమావాహయామి, శేషాయ నమః పుష్పాక్షతాన్ దదామి।

యద్వైష్ణవోహగ్ం శయనే శయానం తత్సహ దేవై స్సహఋషిభిః। తత్సర్వదేవా అనుమన్యతాం ప్రోక్తో వైష్ణవోహగ్ం శయితం కరోమి॥[1] **తగ్ం శయనే దేవేశం దైత్యనాశాయ తత్సర్వదేవై రనుమన్యతామ్। అవిఘ్నం పుణ్యగ్ం సమ్పద్యతాం తద్భగవాననుమన్యతామ్॥ యద్వైష్ణవత్వగ్ం సమతాగ్ం సమత్వం వైష్ణవోహం వహతాం వహామి।**

1 తత్సర్వదేవతానుమతో వైష్ణవోఽహంశయితుం శయనం కరోమి। తం శాయయే దేవం దైత్యనాశాయ – విష్ణోరిదం జిష్ణు మహం ప్రపద్యే, ఇతి పాఠ భేదః.

విష్ణోరహం జిష్ణు మహం ప్రపద్యే స్వాహా స్వధా వై శిరసా వహామి॥
సిన్ధోః పతిం వరుణం మావిదన్తు॥ శ్రియే జాతః ॥ మేదినీ దేవీ[1]॥

విష్ణవే నమః విష్ణుం శయనే శాయయామి ౫. శ్రియై నమః శ్రియం శయనే శాయయామి ౪. హరిణ్యై నమః హరిణీం శయనే శాయయామి ౪.

ధ్రువమన్త్రం సముచ్చరన్, అర్చితస్సుష్టుతశ్చేతి దేవం ధ్రువబేరే సమారోప్య

ఆత్వాహార్షమన్తరభూర్ధ్రువ స్తిష్ఠావిచాచలిః।
విశస్త్వా సర్వా వాంఛ న్త్వస్మిన్ రాష్ట్రమధిశ్రయ॥
ఇహైవైధి మావ్యధిష్ఠాః పర్వత ఇవావిచాచలిః।
ఇన్ద్రఇవేహ ధ్రువ స్తిష్ఠేహ రాష్ట్రముదారయ॥
ఇంద్ర ఏణమదీధర ద్ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా।
తస్మై దేవా అధిబ్రువన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః॥
ధ్రువా ద్యౌ ర్ధ్రువా పృథివీ ధ్రువం విశ్వమిదం జగత్।
ధ్రువా హ పర్వతా ఇమే ధ్రువో రాజా విశామయమ్॥
ధ్రువ న్తే రాజా వరుణో ధ్రువం దేవో బృహస్పతిః।
ధ్రువన్త ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ రా౨ష్టం ధారయితాం ధ్రువమ్॥
ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా అభి సోమం మృశామసి।
అథోత ఇ౨న్దః కేవలీర్విశో హిబలిహృతస్కరత్॥
అర్చితస్సుష్టుతశ్చాఽసి సుపర్ణ గరుడధ్వజ।
చక్రపాణే మహాబాహో యథేష్టం వ స ఓమ్ నమః॥

విష్ణుం ధ్రువబేరే సమారోపయామి ౫. ౪. ౪.

ప్రదక్షిణ?ప్రణామాన్కృత్వా సంస్తూయ పుష్పాంజలిం దద్యాదపరాధక్షమాపణం కుర్యాత్.

అతో దేవాః ౯౧ విష్ణోర్నుకం ౯౧ సహస్రశీర్షా పురుషః ॥
సహస్రశీర్షం దేవం ॥ ఓమ్ వరం విష్ణుః॥
యోవాభూతే ర్జ్యోతిరాసీత్సావానన్దం ప్రత్యానన్దం।
సజుషన్ వ్రజామి సత్యం సత్యాయ స్వాహా॥

సత్యస్సత్యస్థస్సత్యలోకస్థస్సత్యస్సఞ్జనిత్రమాసీత్।
సత్యం సత్యాయ రంహసే స్వాహా॥
ఋతంసత్యమమితం పురాణమాదిం జనిత్రమమృతం సురేన్ద్రమ్।
సఞ్జ్యోతిషాం జుషమాణం జుషస్వ స్వాహా॥
అంరాజిమన్తం సకలస్య గుప్తిం సోమే జుషన్తమమృతం బిభర్తి।
రయిమత్సు పుష్టిం గుణవన్తమత్ర తస్మై సుపుణ్యాయ వరదాయ పిత్రే స్వాహా॥
మామాత్మగుప్తాం సత్యస్య సర్వస్య వితానరూపాం సఞ్జ్ఞాజుషన్తీ పరమాం
పవిత్రామ్। సన్తారయన్తీం స్వయ మప్రమత్తాం సంయోజయిత్రే వరదాయ
పిత్రే స్వాహా॥ ఓమ్ నమో విష్ణవే ॥ ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ॥
ఓమ్ నమో నారాయణాయ॥

నారాయణ నమస్తేస్తు కరుణాత్మన్ దయానిధే।
పాహి మాం కృపయా దేవ భక్తం తే భక్తవత్సల ॥ ౧.
మమ కర్మవశాజ్జాతో నానాయోనిషు మూఢధీః।
కర్మక్షయాదహం ప్రాప్తస్తవ పాదాబ్జపత్తనమ్ ॥ ౨.
అద్య ప్రభృతి దాసోఽహం దేవదేవ జగత్పతే ।
జన్మ మాభూజ్జగన్నాథ దేవదేవ జనార్దన ॥ 3.
సంసారార్ణవమగ్నస్య త్వత్పాదాబ్జం వినా గతిః।
నాన్యదస్తి సముద్ధర్తుం మృత్యుసంసారసాగరాత్ ॥ ౪.
మదీయధనదారాది సర్వభారస్సమర్పితః।
ఆత్మానం శేషభూతం హి రక్ష మాం శరణాగతమ్ ॥ ౫.
ఉపచారాపదేశేన ॥ విష్ణవే నమః స్తోత్రైః స్తౌమి ౫. ౪. ౪.

ధ్రువసమారోపణానన్తరం శయనమిత్యేకే. అన్యవేలాయాం సూర్యస్త్వే... పంచోపచారం విజ్ఞేయ... కవాటబన్ధనం కరోతీతి విజ్ఞాయతే, ఇతిశయనాసనం భవతీత్యాహ భగవాన్ విఖనా ఇతి కాశ్యపః.

సూర్యస్త్వా పురస్తాత్పాతు కస్యాశ్చిదభిశస్త్యాః॥

అకాలే దర్శనేత్వాయుః శ్రీపుత్రాశ్చ నశ్య న్తి. స రుద్రస్య సేవాసమయః, తస్మాత్ కాలే యోర్చయతి సేవతే వా స దీర్ఘాయుః శ్రీపుత్రదారగృహక్షేత్రారామ యశస్సమ్పదశ్చేహలోకే చిరమనుభూయ దేహావసానే సద్యశ్శంఖచక్రధరః శ్యామలాఙ్గశ్చతుర్భుజోభూత్వా గగనే గరుడారూఢ స్సర్వదేవ(తా) నమస్కృతో రవిమండలం భిత్వా తస్యోపరి చన్ద్రమండలం ధ్యాయన్ గతిమార్గేణ సర్వాన్ లోకానతీత్య సత్యస్థం సత్యలోకే ప్రతిష్ఠితమనాదిజగద్బీజమశేషవిశేషం నిత్యానన్దమమృతరసపానవత్సర్వదాతృప్తికరం పునరావృత్తిరహితం శాశ్వతం పరం జ్యోతిః ప్రవిశతీతి విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీ వైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే

అనుక్రమణికాయాం పంచమః ఖండః

గ్ర న్థ శ్చ స మా ప్తః.

శ్రీ నృసింహవాజపేయిగురవే నమః.